Sunne kommun

Granskningsutlåtande 1

Översiktsplan för Sunne kommun

SUNNE | VÄRMLAND

Dokumenttyp	Granskningsutlåtande 1
Beslutad av	-
Reviderad av	-
Dokumentansvarig	-

Innehåll

Sammanfattning av samrådet....5
Justeringar efter samråd....5
Sammanfattning av granskningen....5
Justeringar efter granskning....5
Kvarstående synpunkter....6
Ställningstagande....6
Inkomna yttranden, regionala....7
Länsstyrelsens yttrande....7
Myndigheten för civilt försvar (MCF)....11
Trafikverket....11
Statens geotekniska institut (SGI)....11
Skogsstyrelsen....12
Region Värmland....12
Skanova....13
Ellevio....13
Inkomna yttranden, mellankommunala....14
Hagfors kommun....14
Hagfors kommun har inga synpunkter på förslaget.....14
Kils kommun....14
Inkomna yttranden, kommunala....15
Centerpartiet....15
Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark....17
Yttrande 1....17
Yttrande 2....17
Yttrande 3....17
Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken....18
Sammanfattning av yttranden....18
Plats....18
Väg....18
Omgivningspåverkan....18
Planprocess och förtroende för kommunen....19
LIS-utpekande....20
Yttranden i sin helhet....21
Yttrande 4....21
Inkomna yttranden från privatpersoner angående vindkraft....23
Yttrande 5....23
Yttrande 6....23

Yttrande 7 24
Inkomna yttranden från privatpersoner angående vindkraft vid Björnhöjden....25
Sammanfattning av yttranden 25
Platsen....25
Landskapsbild 25
Omgivningspåverkan....26
Fastighetsekonomi....26
Planprocess och förtroende för kommunen....27
Yttranden i sin helhet....28
Yttrande 8 28
Yttrande 9 28
Yttrande 10....29
Yttrande 11....30
Yttrande 12....31
Yttrande 13....32
Yttrande 14....32
Inkomna yttranden från privatpersoner, övriga synpunkter samt yttranden som berör flera sakfrågor ...34
Yttrande 15....34
Yttrande 16....48
Yttrande 17....56
Yttrande 18....76

Varje kommun ska, enligt 3 kap. plan- och bygglagen, ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. En översiktsplan är ett dokument som ska ange inriktningen för kommunens långsiktiga utveckling av den fysiska miljön. En översiktsplan är inte juridiskt bindande men ger vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Sammanfattning av samrådet

Översiktsplanen har genomgått samråd enligt 3 kap. 8 § PBL under perioden 3 februari till 6 april 2025. Översiktsplanen och dess bilagor var tillgängliga på Sunne bibliotek, receptionen på Sunne kommunhus samt på kommunens webbplats.

Under samrådstiden inkom 91 unika yttranden varav 60 från privatpersoner. 86 privatpersoner har yttrat sig och protestlistor med 171 namnunderskrifter har inkommit. Synpunkterna har främst berört vindkraftområde Björnhöjden samt verksamhetsområde på Södra Viken.

Justeringar efter samråd

Inför översiktsplanens granskningsskede har planen delvis justerats utifrån inkomna synpunkter under samrådet:

- Ett nytt område för landsbygdsutveckling i strandnära läge till (LIS-område), Sund, Visten samt LIS-område för Södra Viken minskades och förändrades i delområde Norra.
- Redovisning för förutsättningsdelen för natur- och friluftsliv kompletterats.
- Utvecklingsinriktningens ställningstaganden kompletterats.
- Markanvändning för verksamhetsområde Södra Viken uppdaterats.
- Riksintresse för kommunikationer, totalförsvaret, Natura 2000 samt rörligt friluftsliv kompletterats.
- Redovisning av naturvärden och kulturvärden har utvecklats.
- Risk, säkerhet och beredskap samt klimatrelaterade risker har utvecklats
- Fler mål och strategier har lagts till.
- Tillhörande miljökonsekvensbeskrivning har tydliggjorts och uppdaterats.
- Redaktionella justeringar av text och kartor

Sammanfattning av granskningen

Översiktsplanen har ställts ut för granskning enligt 3 kap 12 § PBL under perioden 3 mars till 4 maj 2026. Översiktsplanen och dess bilagor var tillgängliga på Sunne bibliotek, receptionen på Sunne kommunhus samt på kommunens webbplats.

Under granskningstiden inkom 30 unika yttranden varav 18 från privatpersoner. Synpunkterna från privatpersoner har liksom under samrådet till stor del berört vindkraftsområde Björnhöjden samt verksamhetsmark på Södra Viken.

Ett flertal yttranden behandlar samma frågor varav de bemöts samlat och tematiskt. Samtliga yttranden presenteras även i sin helhet med undantag för bilder, bilagor, fastighetsuppgifter eller annan information som kan utgöra personuppgifter.

Justeringar efter granskning

- Förtydliganden av påverkan på naturvärden inom LIS-område Södra Viken och Sund, Visten.
- Översyn av redovisning av MKN för LIS-områden
- Inarbetning av gällande plan för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) och fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för Sunne tätort
- Redaktionella justeringar

Kvarstående synpunkter

Länsstyrelsen Värmland:

- Ej uppdaterat till ny förvaltningscykel för miljökvalitetsnormer för vatten

SGI

- Ett specifikt Ställningstagande avseende kvicklera tillförs inte översiktsplanen.

Privatpersoner:

- Yttranden från privatpersoner som gäller vindkraft, både för Björnhöjden och i befintliga områden tillmötesgås ej.
- Yttranden från privatpersoner som gäller verksamhetsmark för Södra Viken samt Sunne entré tillmötesgås ej.

Ställningstagande

Mot bakgrund av inarbetning av LIS-plan och FÖP Sunne tätort bedöms förändringarna i översiktsplanen behöva ställas ut för en ny granskning. Med gjorda förändringar bedöms därav översiktsplanen vara redo för granskningstillfälle 2.

Inkomna yttranden, regionala

Länsstyrelsens yttrande

Beskrivning av ärendet

Rubricerad översiktsplan har översänts till Länsstyrelsen för granskning enligt 3 kap. 14 § plan- och bygglagen (PBL). Förslaget innehåller följande handlingar:

- Granskningshandling, 2026-01-27
- Kartor, 2026-01-21
- Miljökonsekvensbeskrivning, 2026-02-04
- Lokalisering av verksamhetsmark, 2026-01-12
- Samrådsredogörelse, 2026-01-14

Länsstyrelsen har inhämtat synpunkter på förslaget från berörda myndigheter. Yttranden över förslaget har inkommit från Myndigheten för civilt försvar (MCF), Statens geotekniska institut (SGI), Skogsstyrelsen och Trafikverket. Skogsstyrelsen och Trafikverket har inget att erinra mot förslaget. Samtliga yttranden bifogas för kännedom.

Kommunens kommentar:
Bilagor tillförs granskningsutlåtandet.

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 16 § PBL avge ett granskningsyttrande där det enbart ska anges om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen vill upplysa om att kommunen enligt 3 kap 20 § PBL ska redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande tillsammans med översiktsplanen.

Samlad bedömning

Under samrådet framförde Länsstyrelsen synpunkter inom flera olika områden. Länsstyrelsen välkomnar kommunens bearbetning som delvis bemött Länsstyrelsens synpunkter.

Länsstyrelsen har synpunkter på riksintressen för totalförsvaret och turism och friluftsliv. För övriga riksintressen enligt 3 eller 4 kap. MB, bedöms det att förslag i översiktsplanen inte riskerar att medföra påtagliga skador.

Länsstyrelsen bedömer att det kvarstår vissa osäkerheter kring om miljökvalitetsnormer för vatten enligt 5 kap. MB kan följas. Några åtgärdsförslag skickas med i yttrandet.

I granskningsförslaget har två nya LIS-områden pekats ut – *20. Södra Viken* och *22. Sund, Visten*. Länsstyrelsen kan inte mot befintligt underlag bedöma om nya områdena uppfyller LIS-kriterierna enligt 7 kap. 18 e § första stycket MB.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Länsstyrelsen anser att markens lämplighet för den utvecklingen som föreslås i översiktsplanen behöver vidare prövas i kommande processer, med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor,

översvämning eller erosion. Det är viktigt att kommunens ställningstaganden följas i kommande prövningar.

Kommunens kommentar:
Sammanfattningens synpunkter bemöts nedan under respektive sakfråga.

Riksintressen
Under samrådet framförde Länsstyrelsen synpunkter på översiktsplanens hantering av riksintressen för totalförsvaret, kommunikation, naturvård, turism och friluftsliv, samt Natura 2000. Kommunen har bemött de flesta av Länsstyrelsens synpunkter. Länsstyrelsen har fortsatt följande synpunkter på riksintressen för totalförsvaret och turism och friluftsliv.

Totalförsvaret, den civila delen (3 kap. 9 § MB)
Transmissionsnätet för el som ett riksintresse redovisas i granskningshandlingen. Kommunen har anpassat markanvändningar i anslutning till kraftledningen, och tagit ställning till att beakta riksintresset. Länsstyrelsen anser att LIS-området *17. Visten*, som ligger i direkt anslutning till kraftledningen, kan påverka riksintresset negativt. Det är oklart redovisat i översiktsplanen om påverkan på riksintresset kan antas vara påtagligt och om riksintresset fortfarande kan tillgodoses, vilket behöver förtydligas. Kommunen bör även överväga om exploateringsmöjligheten ska begränsas inom LIS-området.

Kommunens kommentar:
Kommunen avser inte att begränsa exploateringsmöjligheterna inom området. I LIS-beskrivningen anges att dialog med Svenska kraftnät ska ske vid all utveckling inom området. Befintligt ställningstagande för totalförsvar tydliggörs att dialog ska hållas med både Svenska kraftnät och MCF.

Turism och friluftsliv (4 kap. 1–2 § MB)
Förslag om minskningar av riksintresseområdet Fryksdalen, som presenterades i samrådshandlingen, utgick inför granskning och kommunen tillförde ställningstagande om att riksintresseområdets avgränsning bör ses över. Länsstyrelsen välkomnar en fortsätt dialog och samarbete med kommunen angående översyn av riksintresseanspråket.

Beskrivning av riksintresset Fryksdalen i översiktsplanen har förkortats i granskningshandlingen. Länsstyrelsen anser att beskrivningen bör utvecklas och kompletteras, särskilt med riksintressets värden som ska skyddas enligt miljöbalken (MB). Relevant information finns i Länsstyrelsens rapport 1988:11, som bifogas detta yttrande. Denna rapport beskriver samtliga riksintressen för såväl naturvård, friluftsliv och kulturmiljö som 1988 var aktuella och som idag motsvarar samma typer av riksintressen enligt 3 och 4 kap MB. I rapporten finns dels en allmänt formulerad textdel om dessa riksintressen och hur de är tänkta att fungera (s. 1–10), dels en textdel som rör områden med geografiska bestämmelser (s.32 och följande sidor). Riksintresseområdet Fryksdalen utgör ett sådant område och har en särskild beskrivning på sidan 39.
Vidare behöver kommunen redovisa i översiktsplanen hur riksintresset kommer tillgodoses, enligt 3 kap. 4 § PBL. Ett sådant ställningstagandet kan vägleda och vara en utgångspunkt för så väl kommande utvecklingar i kommunen, som kommande översyn av riksintresset.

Kommunens kommentar:

Beskrivningen av riksintresset har inte förkortats inför granskning, dock har de delar som berör de tidigare utpekade föreslagna upphävandeområdena utgått. Riksintressebeskrivningen kompletteras utifrån tillhandahållen bilaga och ställningstagande tillförs.

Miljökvalitetsnormer
MKN vatten
Översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) redovisar vattenförekomster och miljökvalitetsnormer (MKN) översiktligt och bygger på uppgifter från tidigare förvaltningscykel (C3). Kommunen har gjort justeringar efter Länsstyrelsens synpunkter, och det är positivt att översiktsplanen kopplas till vattentjänstplanen.

Det är dock svårt att utläsa tydliga bedömningar av hur översiktsplanens genomförande kan påverka möjligheterna att följa eller uppnå MKN för vatten. Länsstyrelsen ser tydlig potential att planen kan stärkas genom åtgärder i följande punkter:

- Planen saknar en tydlig formulering om att vattenförekomsters statusar inte får försämras.
- I MKB bör analyserna av översiktsplanens påverkan på MKN vatten utvecklas, särskilt i relation till status och kvalitetsfaktorer.
- Bedömningarna av LIS-områdenas påverkan på MKN vatten är ytliga och saknar motivering.
- I Lysvik berörs både yt- och grundvatten samt en planerad ny dricksvattentäkt. Bristen på tydliga analyser och ställningstaganden skapar osäkerhet om MKN för vatten kan följas vid fortsatt planering. Utvecklingen som ska anpassas till ett kommande vattenskyddsområde behöver beskrivas tydligare. Kommunen bör redovisa hur föreslagna utvecklingen, förorenade områden och framtida vattenbehov vägs mot skyddet av dricksvattnet.
- Eftersom översiktsplanen ska gälla långsiktigt bör den uppdateras med nya statusklassningar från pågående förvaltningscykel (C4). Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är ännu inte fullt uppdaterat, kommunen kan därför begära utdrag av nya uppgifterna från Länsstyrelsen.

Kommunens kommentar:

Bedömningar för MKN vatten inom LIS-områden ses över och tydliggörs för områden som inte kan anslutas till kommunal VA-nät. Motiv för områden som kan anslutas till kommunalt nät bedöms som tillfredställande.

För Lysvik omfattas en mindre del av LIS-utpekandet av nu föreslagen skyddszon, redovisningen kompletteras med att hänsyn ska tas till de föreskrifter som beslutas för området.

Gällande redovisning av förvaltningscykel justeras inte översiktsplanen utan fortsätter att utgå från den cykel som nu är den beslutade. När ny cykel är beslutad kommer efterföljande planering att utgå från denna.

Strandskydd och LIS

Länsstyrelsen har under samrådet granskat två LIS-områden som beskrevs i samrådshandlingen: *10. Ingeby* och *21. Lysvik udde*. Till granskningen har ytterligare två LIS-områden tillkommit i översiktsplanen: *20. Södra Viken* och *22. Sund, Visten*. Dessa två områden har inte varit med i samrådet, därför lämnar Länsstyrelsen vissa synpunkter som är av samrådskaraktär.

Det är positivt att kommunen har tagit fram naturvärdesinventeringar (NVI) till LIS-områdena. Enligt översiktsplanens beskrivning finns det olika naturvärdesbiotoper inom områden *20. Södra Viken* och *22. Sund, Visten.* Dessa biotoper visas inte i bifogade kartbilder, vilket gör det svårt för Länsstyrelsen att granska kommunens utpekanden och antaganden.

Kommunens kommentar:
Kartbilder ses över inför granskning 2.

<u>20. Södra Viken</u>

Länsstyrelsen kan inte utläsa om kommunen har anpassat utpekandet eller tagit ställning till att minska tänkta utvecklingens påverkan på befintliga natur- och friluftsvärden, både på land och– i vatten. Detta behöver kompletteras då det ligger som grund till bedömning av LIS-områdets betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen vill upplysa att områden som är klassade som naturvärdesklass 1 och 2 så långt som möjligt ska bevaras vid exploatering, enligt 3 kap. 3 § miljöbalken. Kommunen behöver närmare redogöra för hur naturvärdena i klass 2 påverkas av LIS-utpekandet, särskilt om grova träd och hålträd/boträd, som lämpliga miljöer för både fladdermöss och fåglar.

Naturvärden har identifierats i NVI. En motsägande mening i avsnittet *Förutsättningar* behöver uppdateras: *Inom de områden som LIS-utpekas finns inga kända natur- eller kulturvärden.*

Områdets geotekniska förutsättningar är inte fullständigt utrett vilket kan påverka förslagets genomförbarhet. Detta har Länsstyrelsen även framfört i ett samrådsyttrande (2025-05-23) till *Detaljplan för Climate Arena* (3743-2025).

Kommunens kommentar:

LIS-området har till viss del anpassats efter kända värden, men omfattar delar av ett utpekat naturvärde i detaljplanens NVI. Text gällande kända natur- och kulturvärden utvecklas. Miljöer för fåglar och fladdermöss har tagits hänsyn till inom ramen för pågående detaljplan där miljöer bevaras samt nya tillskapas. Synpunkten bedöms inte kräva någon ytterligare komplettering av översiktsplanen eller LIS-utpekandet.

Kommunen bedömer utifrån Länsstyrelsens granskningsyttrande (S730-2026) för samma detaljplan, att utredningsnivån numera är tillfredställande.

22. Sund, Visten

Förutom saknade naturvärdesbiotoper, behöver kartbilden också justeras eftersom både naturvärden och aktsamhetsområden visas i orangefärger som inte går att urskilja. Med befintligt underlag kan Länsstyrelsen inte bedöma om tillräcklig hänsyn till naturmiljövärden har tagits i utpekandet. Kommunen bör tydligare redovisa sina överväganden vid utformningen av LIS-området vad gäller förhållningssätt till naturvärden.
Det förekommer klimatrelaterade risker inom LIS-utpekandet, bland annat aktsamhetsområden för skred. Ingen utredning eller anpassning till klimatrelaterade riskerna har gjorts i utpekandet, utan kommunen skjuter upp dessa till senare prövningsskeden. Detta innebär att vid senare prövning av markens lämplighet kan vissa delområden visa sig vara omöjliga att exploatera.

Kommunens kommentar:
Hänsyn till naturvärden har tagits vid LIS-områdets avgränsning. Kartbilder ses över inför granskning 2 vilket tydliggör redovisningen av förhållningssätt till naturvärden.
Kommunen är medveten om att de geotekniska förutsättningarna kan påverka förslagets genomförbarhet.

Hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen har under samrådsskedet framfört hälsa- och säkerhetssynpunkter kring geoteknisk säkerhet och andra klimatrelaterade risker. Kommunen har till stor del tillgodosett synpunkterna. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen vill minska klimatrelaterade risker i befintlig bebyggelse och aktivt söker stöd för detta. Det är också positivt att kommunen vill stärka förmågan att hantera skyfall. Kommunens ställningstaganden om översvämningar följer i huvudsak Boverkets tillsynsvägledning.
Två synpunkter kvarstår gällande geotekniska säkerhetsfrågor:
Komplettera gärna ställningstagandet med att vid detaljplaneläggning behöver det alltid utföras en inledande bedömning av kända risker, markförhållanden eller andra förutsättningar som indikerar att någon geoteknisk risk kan finnas i det aktuella området. Vid behov, som exempelvis avsaknad av bedömningsunderlag för geoteknik eller indikation på geoteknisk risk, ska en geoteknisk utredning tas fram.
Komplettera gärna ställningstagandet med att vid utbyggnad inom områden med lera bör förekomst av kvicklera utredas och förutsättningar för kvickleraskred värderas.

Kommunens kommentar:
Översiktsplanen kompletteras avseende hälsa och säkerhet. Se yttrande från SGI för vidare bemötande.

Bilagor

1. Länsstyrelsens rapport 1988:11
2. Yttrande, Myndigheten för civilt försvar
3. Yttrande, Statens geotekniska institut
4. Yttrande, Skogsstyrelsen
5. Yttrande, Trafikverket

Bilaga länsstyrelsens rapport 1988:11

Inscannat dokument ”Områden av riksintresse för naturvård, friluftsliv, kulturminnesvård samt geografiska bestämmelser”.

Kommunens kommentar:
Bilagan beaktas inför kommande planering men läggs inte in i granskningsutlåtandet.

Myndigheten för civilt försvar (MCF)

Ärendet
Myndigheten för civilt försvar har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende.
Myndigheten noterar att kommunen har uppmärksammat de synpunkter som lämnades vid samrådet.

Upplysning
Medgivande enligt 9 kap. 80 § plan- och bygglagen
Enligt 9 kap. 97 § plan- och bygglagen (PBL) ska Myndigheten för civilt försvar underrättas om åtgärden i en ansökan om lov eller förhandsbesked ska vidtas inom eller i anslutning (påverkansområde) till ett riksintresseanspråk för totalförsvaret.
För sådana åtgärder krävs, enligt 9 kap. 80 § PBL, medgivande från Myndigheten för civilt försvar. Detta kan med fördel redovisas i översiktsplanen för stöd i vidare planering. Läs mer på mcf.se.

Kommunens kommentar:
Noteras, ställningstagande för totalförsvaret kompletteras.

Trafikverket

Ärende

Trafikverket har mottagit ovan rubricerat ärende för yttrande.

Tidigare samråd

Trafikverket har yttrat sig i samrådsskedet 2025-03-12 (TRV 2025/15174).

Synpunkter och upplysningar

Finansiering av åtgärder i statlig infrastruktur

I samrådsyttrandet hade Trafikverket med ett stycke gällande finansiering av åtgärder i statlig infrastruktur. Till denna synpunkt lämnar kommunen i samrådsredogörelsen följande kommentar: *”Kommunen håller inte med om att kostnader för åtgärder tillfullo ska belasta kommunen. Det är statens och Trafikverkets ansvar. Synpunkten medför inga förändringar i översiktsplanen och kommunen diskuterar gärna frågan inom ramen för de löpande revideringarna av Länstransportplanen samt framtida projekt.”*. Trafikverket välkomnar en dialog med Sunne kommun gällande detta och vill i sammanhanget även upplysa kommunen om dokumentet ”Information och råd vid kommunal detaljplanering – när statlig anläggning kan påverkas”, som finns att läsa på Trafikverkets hemsida: https://trafikverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1389613/FULLTEXT01.

Trafikverkets sammantagna bedömning

Trafikverket ser fram emot fortsatt deltagande i ärendet.

Kommunens kommentar:
Noteras.

Statens geotekniska institut (SGI)

Yttrande över granskningshandling
Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte i vår granskning.

Underlag:
1. Översiktsplan för Sunne kommun 2040. Granskningshandling 2026-01-27. Sunne kommun.
2. Samrådsredogörelse Översiktsplan för Sunne kommun. 2026-01-14. Sunne kommun.

SGI:s synpunkter

SGI har under samrådsskedet lämnat ett yttrande (2025-03-10 med dnr 4.3.1-2502-0216) och där framfört ett antal synpunkter. I samrådsredogörelsen [2] framgår länsstyrelsens sammanfattning av våra synpunkter samt kommunens kommentarer där det framgår en avsikt att komplettera ÖP.

Tidigare framförda synpunkter kvarstår delvis och planen bör därför justeras inför antagande. De synpunkter som kvarstår gäller:

- Ställningstaganden
    - o Vid detaljplaneläggning behöver det alltid utföras en geoteknisk utredning, inte bara inom redan utpekade riskområden.
    - o Komplettera gärna ställningstagandet med att vid utbyggnad inom områden med lera bör förekomst av kvicklera utredas och förutsättningar för kvickleraskred värderas.
- En allmän beskrivning saknas av klimatförändringens effekter på förutsättningar för ras, skred och erosion.
- En allmän beskrivning av de geologiska (inte enbart berggrund) och topografiska förhållandena inom kommunen, som fortfarande saknas.

Kommunens kommentar:
Kommunen noterar SGIs synpunkter. Översiktsplanen behandlar mark- och vattenanvändningen på övergripande och strategisk nivå. Översiktsplanens ställningstagande kring när en geoteknisk utredning ska genomföras justeras för ökad tydlighet. Ett specifikt Ställningstagande avseende kvicklera tillförs inte översiktsplanen. Dock kan frågan om kvicklera aktualiseras i samband med detaljplanering, projektering och projektgenomgörande samt vissa bygglovsärenden.
I övrigt ses planens allmänna beskrivningar gällande geologiska och topografiska förutsättningar över.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen ser positivt på översiktsplanen.
Inga medskick förutom de som meddelades 2025-03-04 med Skogsstyrelsens diarienummer 2025/393.
Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken, gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under skogsvårdslagen). Vidare ingår bland Skogsstyrelsens uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.

Kommunens kommentar:
Noteras.

Region Värmland

Region Värmland har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss från Sunne kommun och vill lämna följande synpunkter.

Regionen var i samrådsskedet positiv till att översiktsplanen utgick från Värmlandsstrategin 2040 och att Sunne avsåg att utveckla tätort och landsbygd i samspel. Regionen var i huvudsak positiv till den föreslagna lokaliseringen av verksamhetsmark längs E45, men betonade vikten av att områdena görs tillgängliga även med andra färdsätt än bil. Regionen framförde även sitt stöd för kommunens ambitioner kring flexibla kollektivtrafiklösningar, utveckling av Fryksdalsbanan samt utbyggnad av gång- och cykelvägar och trygga skolvägar. Vidare poängterade Regionen vikten av långsiktig planering av lokaler för hälso- och sjukvård, vilket man ansåg skedde i god dialog med kommunen, samt betonade behovet av ett stärkt arbete med beredskap och markanvändning, särskilt avseende jordbruksmark.

Regionen påpekade också att utbredningsområdet för det nya Karlstadsbenet omfattade en stor del av kommunen, vilket utgjorde en utmaning för den framtida elförsörjningen och den kommunala planeringen. Regionen hänvisade i detta sammanhang till Boverkets uppdaterade planeringsstöd som ett värdefullt underlag i det fortsatta arbetet.

När det gäller Norra bron konstaterade Regionen i samrådet att situationen med tung trafik genom centrala Sunne

är välkänd och att frågan är viktig för kommunen, men att den fortsatt utgör en kommunal angelägenhet.

Regionen konstaterar att Sunne kommun i huvudsak har tillgodosett de synpunkter som framfördes under samrådet. Regionen bibehåller sitt ställningstagande i frågan om Norra bron.

Kommunens kommentar:
Noteras.

Skanova

Samråd för ny översiktsplan
Skanova AB (Skanova) har tagit del av förslag till översiktsplan enligt ovan, och låter framföra följande:

Yttrande
Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.
Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på planeringsunderlaget.

Kontakta ledningskollen.se
För ledningssamordning kontakta Nätförvaltningen
telia-natforvaltning@teliacompany.com

Kommunens kommentar:
Noteras.

Ellevio

Granskningsyttrande - Översiktsplan Sunne kommun 2040
Ellevio AB har tagit del av tillhandahållet underlag i ärendet. Ellevio har tidigare yttrat sig under samrådsskedet, men önskar härmed komplettera med följande synpunkter.

Av handlingarna framgår att Svenska kraftnät anger ett samrådsavstånd om 500 meter från sina ledningar. Ellevio anser att motsvarande förutsättningar även bör tydliggöras för Ellevios anläggningar. Åtgärder eller projekt som planeras inom 500 meter från Ellevios luftledningar (130 kV och uppåt) ska alltid föregås av samråd med Ellevio. Bakgrunden till samrådsavståndet är risken för höga steg- och beröringsspänningar vid jordfel på ledning. I planbeskrivningen berörs denna risk, men enbart avseende transmissionsnätet. Ellevio anser att det bör förtydligas att detta gäller samtliga ledningar i direktjordat nät (130 kV och uppåt) samt att samrådsavståndet för dessa uppgår till 500 meter. Vid jordfel leds jordfelsström ned i marken och sprids därifrån. Metalliska delar i närheten av jordtaget som inte är elektriskt isolerade kan ta upp och vidareleda strömmen, vilket kan ge upphov till betydande potentialskillnader och därmed risk för allvarliga person- och egendomsskador. Närhet till aktuella ledningar kan därför medföra behov av särskilda skyddsåtgärder.

Kommunens kommentar:

Sunne kommun har efter granskning haft ett möte med Ellevio angående deras yttrande. Kommunen har uppfattat att behovet av samrådsavstånd 500 meter främst är aktuellt i kommuner där annan part är lokalnätsägare. Sunne kommun avser fortsatt att samråda med Ellevio vid förfrågningar enligt nuvarande praxis.

Inkomna yttranden, mellankommunala

Hagfors kommun

Hagfors kommun har inga synpunkter på förslaget.

Kommunens kommentarer:
Noteras.

Kils kommun

SAMMANFATTNING
Sunne kommun har skickat ut förslag till ny översiktsplan på granskning där Kils kommun har beretts möjlighet att yttra sig.
HANDLINGAR I ÄRENDET

- Inbjudan till granskning om översiktsplan 2040 för Sunne kommun
- Sunne översiktsplan samrådsredogörelse
- Sunne översiktsplan granskningshandling
- Sunne översiktsplankartor
- Sunne översiktsplan miljökonsekvensbeskrivning
- Sunne översiktsplan lokalisering verksamhetsmark
- Förvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-09

BESLUTSGÅNG
Ordföranden frågar om kommunstyrelsen kan besluta enligt förvaltningens förslag och finner att så är fallet.

BESLUT
Kils kommun ställer sig bakom förslaget gällande översiktsplan för Sunne kommun 2040.

Kommunens kommentarer:
Noteras.

Inkomna yttranden, kommunala

Centerpartiet

Centerpartiet i Sunne kommun välkomnar den reviderade översiktsplanen för 2040 och vill inledningsvis lyfta fram att planen i stora delar går i linje med våra grundläggande värderingar om frihet under ansvar, en stark och levande landsbygd, lokalt självbestämmande samt hållbar utveckling i hela kommunen.

Landsbygdens roll och äganderätt
Centerpartiet delar planens grundläggande utgångspunkt om att utvecklingen av landsbygden och den tätortsnära landsbygden är ett väsentligt samhällsintresse som särskilt bör lyftas fram. Vi ser det som positivt att översiktsplanen tydligt slår fast att människor ska kunna bo, verka och bygga i hela kommunen – och inte enbart i centralorten. Möjligheten att komplettera bebyggelse i både Landsbygd 1 och Landsbygd 2, samt utpekande av lämpliga LIS-områden, är avgörande för att främja inflyttning, generationsväxling och ett levande förenings- och näringsliv.

Centerpartiet tillstyrker den uttalade positiva hållningen till enskilda initiativ och individuella val av boendeform i ÖP, inklusive på jordbruksmark i de fall där det sker varsamt och prövas i det enskilda ärendet. Äganderätten och den lokala kunskapen hos markägare måste även fortsättningsvis väga mycket tungt i den fysiska planeringen.

Bostäder och bebyggelsestruktur
Centerpartiet stödjer planens flexibla syn på bebyggelseutveckling, där både förtätning i tätorter och komplettering i byar och glesa strukturer betraktas som nödvändiga delar av bostadsförsörjningen. Vi ser det också som viktigt att småskaliga bostadslösningar möjliggörs, vilket gynnar barnfamiljer, äldre och personer som vill bo kvar eller flytta tillbaka till Sunne.

Vi ser positivt på att planen inte låser fast kommunen vid ett exakt antal bostäder utan skapar planberedskap baserat på efterfrågan, vilket vi menar är ett klokt förhållningssätt i en landsbygdskommun med varierande förutsättningar mellan olika bygder.

Näringsliv och företagande
Centerpartiet välkomnar att verksamhetsmark lyfts fram som ett väsentligt samhällsintresse och att nya verksamhetsområden föreslås i infrastrukturnära lägen. För oss är det centralt att företag ska kunna etablera, utveckla och expandera även utanför tätorten, inklusive landsbygd i form av gårdsföretag, besöksnäring och småskalig industriell tillverkning. Mot bakgrund av ÖP blir det viktigt att få till stånd byggande av en norra bro över Frykensundet för att möjliggöra expansion av ytterligare verksamhetsmark som kan upplåtas för nyetableringar av företag.

Samtidigt vill Centerpartiet understryka vikten av att all exploatering på jordbruksmark föregås av noggranna avvägningar, där både livsmedelsförsörjning, företagande och lokal utveckling vägs samman – utan att regelverk i onödan försvårar (ny-)etableringar.

Kommunikationer och infrastruktur
Centerpartiet delar planens tydliga prioritering av att ha en infrastruktur som binder samman hela kommunen. En upprustning och en möjlig elektrifiering av Fryksdalsbanan med bibehållna stationslägen som levererar punktliga tågförbindelser, förbättrad vägstandard på både större och mindre vägar samt en ny vägbro över Frykensundet är avgörande för samtida såväl som framtida; arbetspendling, företagande och trygghet.

Vi vill även betona att säkra skolvägar, gång- och cykelstråk samt flexibel kollektivtrafik är centrala frågor för att bibehålla landsbygdens attraktivitet och för möjligheten att reducera ett bilberoende där det är möjligt - inte minst är detta särskilt viktigt för barn och unga.
Vi ser det även som särskilt viktigt att verka för att upprätthålla ett fortsatt starkt fokus på tillgång till fiber och digital infrastruktur för att möjliggöra utbildning och arbete på distans.

Natur, miljö och hållbarhet
Centerpartiet ser positivt på att natur- och friluftsliv ges en framträdande roll i översiktsplanen. Vi delar synen att naturen är en resurs som ska brukas, och inte låsas undan från mänsklig aktivitet. Det är därför rimligt att kommunen verkar för mer ändamålsenliga avgränsningar av riksintressen, och att dessa fokuserar på faktiska kärnvärden och inte i onödan hämmar förutsättningar för lokal utveckling.

Vi välkomnar även att översiktsplanen **öppnar för solenergi, biogas och ökade möjligheter för**

laddinfrastruktur, samtidigt som kommunen avstår från att peka ut nya vindkraftsområden – en hållning som ger lokal förankring och bör bygga på lokal acceptans för energiomställningen.

Sammanfattande ställningstagande
Sammanfattningsvis anser Centerpartiet att Sunne 2040 (ÖP) är ett i huvudsak väl avvägt och framtidsinriktat dokument som skapar förutsättningar för tillväxt, hållbarhet och livskvalitet i hela kommunen. Planens tydliga fokus på landsbygdsutveckling, näringsliv, äganderätt och lokal frihet gör att Centerpartiet ställer sig positivt till översiktsplanens inriktning, med betoning på fortsatt pragmatisk tillämpning i kommande detaljplanering och lovprövningar.

Kommunens kommentarer:
Noteras.

Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark

Yttrande 1
Hej,
Jag hör av mig med anledning av granskningen av översiktsplanen för Sunne kommun 2040.
Jag äger fastigheten xxxx och vill framföra att jag ställer mig positiv till att området pekas ut som verksamhetsmark.
Marken utgörs av avverkad skogsmark och det finns redan i dag solpaneler och energilager på platsen, vilket innebär att området är aktivt och har teknisk infrastruktur på plats. Läget är bra med närheten till väg och plan terräng, vilket gör det väl lämpat för verksamhetsetablering.
Jag ser positivt på förslaget och är gärna med i en fortsatt dialog kring områdets utveckling.

Kommunens kommentar:
Noteras.

Yttrande 2
Med anledning av att kommunen presenterat en översiktsplan för Sunne kommun 2040 vill vi lämna nedanstående synpunkter

Som ägare och brukare till fastigheterna xxxx samt xxxx och xxx motsätter vi oss å det bestämdaste att jord- och skogsbruksmark på västra sidan om riksväg 45 tas i anspråk för byggnationer avseende industriellt ändamål eller annat ändamål än dagens. Se det inringande området på nedanstående karta.

Anledningen är att vi ser att den brukande jordbruksareaen på fastigheterna minskar. En etablering enligt förslaget kommer också att innebära begränsningar i åtkomst och brukande av skogsmark och övrig mark tillhörande fastigheterna. Även rekreationsmöjligheter på marken kommer att begränsas.

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för synpunkten och har förståelse för de farhågor som framförs avseende påverkan på jord- och skogsbruk samt pågående markanvändning.

Det aktuella området pekas i översiktsplanen ut som ett långsiktigt möjligt utvecklingsområde för verksamheter, inte som ett beslut om omedelbar exploatering. Läget i anslutning till väg E45 bedöms som strategiskt viktigt för kommunens näringslivsutveckling.

Kommunen vill betona att utpekandet i översiktsplanen inte innebär någon förändring av markägarens rättigheter. Eventuell framtida exploatering förutsätter vidare prövning i detaljplan, där påverkan på berörda fastigheter, tillgänglighet och brukningsförutsättningar utreds. I dessa skeden ges berörda sakägare möjlighet till insyn och påverkan. Översiktsplanen ändras inte i denna del.

Yttrande 3
Hej,
Vill göra er uppmärksamma på att industriområde i Bäckebron, sidan 45 i öp 2040.
Redan idag har Bäckebrons Sågverk utökat sin verksamhet söder om väg 791 som är en allmänväg och dessutom använder denna som del av timmergården, se skiss ... Förslagsvis tittar kommunen på att flytta väg 791 längre söder ut tillsammans med Trafikverket.

Kommunens kommentar:

Kommunen är medvetna om utökningen och det pågår en dialog med verksamheten. Översiktsplaneförslaget hindrar inte en eventuell flytt av väg.

Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken

Ett flertal yttranden från privatpersoner gällande verksamhetsmark vid Södra Viken har inkommit under granskningstiden. Då synpunkterna till stor del behandlar samma frågor bemöts yttranden samlat och tematiskt. Samtliga yttranden presenteras även i sin helhet med undantag för bilder, bilagor, fastighetsuppgifter eller annan information som kan utgöra personuppgifter.

Sammanfattning av yttranden

Plats
Synpunkter framförs i yttrandena avseende val av plats för verksamhetsmark och att platsen endast har valts utifrån ett kommunalt ägande av ett större sammanhängande område. Det framförs även kritik mot att privata markägare inte har tillfrågats om upplåtande av bättre lämpad mark. En etablering av verksamhetsmark i området anses påverka skolornas verksamheter i området och anses väcka frågor kring planens förenlighet med plan- och bygglagen samt miljöbalken. Det betonas att marken inte är att betrakta som obrukad eller funktionslös utan används frekvent samt omfattas bland annat av miljöbalkens hushållningsbestämmelser. Utpekandet av området anses vara bristfälligt underbyggt.

> *Kommunens kommentar:*
>
> *Vid det inledande arbetet och val av lokalisering för Climate Arena har flera platser studerats, dock har markrådighet varit en tungt vägande faktor i denna bedömning.*

Väg
Synpunkter framförs av hur det redovisas att området nås och att den påverkan som föreslagen utveckling har på Lv888 inte är tillräckligt utredd.
Gällande redovisningen så lyfts att vägen inte redovisas på sidan 8 under rubriken väg där andra viktiga vägar i kommunen redovisas. Det ses som en brist att Lv888 utelämnats trots sin regionala förbindelse mot Norge samt vägens roll som sekundär led för farligt gods. Redovisningen anses vara selektiv och obalanserad.
Synpunkter framförs gällande en förändrad riskbild i området genom en ökad trafikintensitet och befintligt sårbar markanvändning.

Gällande detaljplanen lyfts synpunkt kring ”körspårskontroll av väg 888 – Climate Arena, Sunne kommun, Värmlands län” från 2014 och behovet av en fördjupad och samlad analys av Lv 888 med ett kumulativt perspektiv.

> *Kommunens kommentar:*
> *Det finns fler vägar än de som redovisas som är viktiga för kommunen. De som redovisas är europavägen samt av vägkategori ”primär länsväg” som också är viktiga för den mellankommunala pendlingen. Lv.888 är av vägkategori ”övrig länsväg” men att denna inte lyfts specifikt innebär inte att kommunen inte tycker att vägen är viktig. Vägens utpekande som sekundär led för farligt gods har också ifrågasatts av Länsstyrelsen som nu tagit bort det utpekandet.*
> *Frågan om en förändrad riskbild och ökad trafik utreds inte inom ramen för översiktsplanen.*
>
> *Angående synpunkt kring körspårsanalys inom ramen för detaljplanen så har denna reviderats inför detaljplanens granskningsskede. Frågan hanteras vidare inom ramen för detaljplaneprocessen då det är av en detaljeringsgrad som hör hemma inom ramen för den pågående detaljplaneringen och inte översiktsplanen.*

Omgivningspåverkan
De yttrande är kritiska till val av plats då detta påverkar det aktiva friluftslivet och landskapsbilden. De yttrande anser att närboende, miljön i Lersjön samt tidigare nämnda aspekter får stå till sidan och att området lämpar sig dåligt för utpekande av verksamhetsmark.
Synpunkter om redovisning av värden, analys och avvägningar anses bristfälliga och kommunens bedömning om omgivningspåverkan är skrattretande framförs. De nämns bland annat avsaknad av analys av skyddsavstånd, differentiering av verksamhetstyper eller tydliga restriktioner avseende risk och störningar för skolmiljön.
Kritik framförs att det saknas redovisning av värden i området som kan påverkas av utpekandet. Natur- och

friluftsliv, riksintresseområdet och att området är ett välanvänt område för närrekreation lyfts. Påverkan på skolans verksamhet samt nämnda värden är kopplade till folkhälsa och barn och ungas uppväxt- och lärmiljö.

Kommunens kommentar:
Sunne kommun har under detaljplaneprocessen utrett och redovisat dessa frågor närmare. Inom ramen för detaljplanens granskningsskede har visuellt material tagits fram för studier av påverkan på landskapsbild. Sunne kommun anser fortsatt att området lämpar sig för vald inriktning med har förståelse för oron gällande ett förändrat närområde. Vidare anser kommunen att den redovisning som görs i översiktsplanen är tillräcklig och att det aktuella projektet ska prövas vidare inom ramen för detaljplan.

Planprocess och förtroende för kommunen

Synpunkter gällande projektet

Flera yttranden är i frågasättande till att kommunen bortser från syftet till varför kommunen förvärvade marken, att möjliggöra skogsutbildningen. Det framförs åsikter om att kommunen, både tjänstemän och politiker, har valt att sälja marken till första bästa exploatör och bortser från skolans verksamhet och skolskogen genom att etablera industri i storlek av en nationell flygplats på platsen. Att projektet lyfts i översiktsplan samt detaljplan anses vara en efterhandskonstruktion och det framförs kritik mot avsaknad av prövning av alternativa lokaliseringar.

Att kommunen har ingått i ett markanvisningsavtal för tomten trots att området enligt gällande översiktsplan inte är planlagt för näringsverksamhet ifrågasätts. *”Denna praxis väcker principiella frågor rörande ändamålsenlig markförvaltning, transparens och förenlighet med gällande regelverk.”* Förfarandet anses kunna leda till minskat kommunalt handlingsutrymme samt påverka principer om likabehandling och konkurrens. Vidare anses översiktsplanen anpassas till projektet i stället för att projektet prövas mot översiktsplanen.

Det lyfts också att fastigheten inte är lämpad för ändamålet och att kommunen inte tagit hänsyn till och det tolkas som att de anser att beslutet har tagit för lättvindigt utan ordentligt underlag eller genomgång av alternativ. Utpekandet anses göras på en svag legal bas som kan leda till rättsosäkerhet och svårigheter för efterföljande planering.

Ändring av projektet på anses vara betydande och kräver ett omtag i bedömning av val av plats, process och platsval som nu anses orimligt. Andra anser att kommunen bör avstå från att peka ut området för industri- eller verksamhetsändamål.

Kommunens kommentar:
Det är inte ovanligt eller otillåtet att markanvisa kommunalt ägd mark i strid mot gällande översiktsplan. Det kan finnas skäl för en omprövning av markens lämplighet, vilket i det aktuella fallet kräver en prövning genom en ny detaljplan, innan marken slutligen försäljs. Att anpassa översiktsplanen till kommande och pågående projekt och detaljplaner är i sig heller inte någonting som är vare sig ovanligt eller otillåtet. Sunne kommun bedömer snarare att det är lämpligt att väga in sådana projekt och planer inom ramen för översiktsplaneringen och bekräfta sådan markanvändning som bedömts som lämplig.

Synpunkter gällande översiktsplanen

Det anses av central betydelse att utpekande av verksamhetsmark står i strid med gällande översiktsplan och kritik lyfts angående brist på transparens. Att LIS bedöms utgöra ett visst stöd ifrågasätts med hänsyn till att LIS-området minskats i granskningsskedet vilket då anses minska stödet till planerna. Vidare ifrågasätts den ändring som gjorts av områdets omfattning och redovisning mellan samrådsskedet och granskningsskedet som tolkas som att kommunen velat tona ner och dölja projektets omfattning, karaktär och konsekvenser samt skjuter fram frågor till detaljplaneskedet som anses borde utredas inom ramen för översiktsplanen. Som brist på transparens lyft exempel om markanvändning som inte nödvändigtvis kräver detaljplan, som solceller.

Kommunens kommentar:
Gällande översiktsplan inklusive LIS-plan har legat till grund för detaljplaneprocessen i området. Eftersom detaljplanens intentioner i stort avvek från gällande översiktsplan har detaljplanen bedrivits med ett utökat

förfarande i enlighet med PBL.
Att LIS-området minskats i översiktsplanens granskningsförslag är ett sätt att minska oron samt möjligheten för exploatering i den strandnära zonen, i enlighet med flera av yttrandenas yrkan under samrådsskedet av förslag till detaljplan för Climate Arena. Vidare har en förändring gjorts av inriktning där bostadsändamål inom delområde Norra tagits bort helt, även det för att tillmötesgå tidigare synpunkter. Att verksamhetsområdet i sin helhet har minskats ner är inte i syfte att dölja projektets omfattning, men utifrån en förändrad avgränsning i detaljplanen med hänsyn till bland annat trafikpåverkan, från det i detaljplanens samrådsskede södra delområdet.

Det lyfts också en obalans kring vilka frågor som berör området som lyfts i översiktsplanens olika delar, exempelvis för natur och friluftsliv samt blåstruktur inom utvecklingsinriktningen. Detta anses vara en selektiv tematisering som sänker tröskeln för att området är lämpligt att exploatera. Att värden och skolans verksamhet inte berörs anses osynliggöras och att det krävs ett mer korrekt och rättvisande planeringsunderlag.

Kommunens kommentar:
Det finns fler natur- och rekreationsområden samt värdefulla vatten än dem som nämns i utvecklingsinriktningen. De naturområden som valts att redovisas är främst större sammanhängande områden samt områden som omfattas av vissa skyddsbestämmelser. Områdena är av kommunen prioriterade områden för natur- och friluftsliv. Detta innebär inte att det inte finns värden på andra platser i kommunen. Även avsnittet blåstruktur tillhör utvecklingsinriktningen som visar på kommunens intentioner på en övergripande och strategisk nivå. Fryken och Rottnen är de vatten som är prioriterade för utveckling av friluftslivet. Detta innebär inte att det inte finns andra vatten med rekreationsvärden i kommunen.

Värden på platsen beskrivs övergripande inom LIS-avsnittet samt på karta vid markanvändning för utvecklingsområde för verksamhetsmark vilket bedöms vara en rimlig nivå i översiktsplaneskedet. Detta innebär inte att kommunen avser att osynliggöra platsens befintliga värden.

LIS-utpekande
Inför granskningsskedet har LIS-området minskats i storlek vilket anses innebära att en planmässig grund som använts för att motivera utveckling i området inte är konsekvent redovisad. Vidare har bostadsutbyggnad tagits bort från norra delen, men det anses saknas en fördjupad analys av LIS-utpekandets påverkan på områdets värden. Även en redovisning av de kumulativa effekterna i relation till övrig befintlig och planerad bebyggelse saknas.

LIS-område för Södra Viken utgör ett tydligt avvikande fall mot vad som i övrigt anses vara ett proportionerligt undantag från strandskyddet då området inte syftar till att stödja bosättning i landsbygdsmiljö utan där strandnära mark ingår i ett större, planlagt utvecklingsområde. Redovisningen bedöms ge begränsad vägledning om varför LIS bedöms nödvändigt, vilket syfte utpekandet har, vilka andra planeringslösningar som prövats, och hur strandskyddets långsiktiga syften säkerställs. Att LIS-området minskats i omfattning i granskningsskedet anses ha fragmenterats bedömningen och påverkat bedömning av de kumulativa effekterna vilket anses problematiskt på grund av områdets förutsättningar, som exempelvis landskapsbild, rörligt friluftsliv och strandekologi.

Justeringen av LIS-området anses också underminera LIS-instrumentets syfte då LIS-område pekats ut mot en pågående/planerad verksamhet snarare än att LIS- analysen används för att bedöma om strandnära utveckling är lämplig enligt MB:s kriterier.

Att hänvisa prövningar till kommande skeden påverkar översiktsplanens roll som vägledande.

Kritik förs också mot hur LIS-området beskrivs, oklar formulering och faktiska fel listas. Det ifrågasätts om pumpstation faktiskt kan omfattas av ett LIS-utpekande.

Kommunens kommentar:
Gällande översiktsplan inklusive LIS-plan har legat till grund för detaljplaneprocessen i området. Eftersom detaljplanens intentioner i stort avvek från gällande översiktsplan har detaljplanen bedrivits med ett utökat förfarande i enlighet med PBL.
Att LIS-området minskats i översiktsplanens granskningsförslag är ett sätt att minska oron samt möjligheten för exploatering i den strandnära zonen, i enlighet med flera av yttrandenas yrkan under samrådsskedet av förslag till detaljplan för Climate Arena. Vidare har en förändring gjorts av inriktning där bostadsändamål inom delområde Norra tagits bort helt, även det för att tillmötesgå tidigare synpunkter. Att verksamhetsområdet i sin helhet har minskats ner är inte i syfte att dölja projektets omfattning, men utifrån

en förändrad avgränsning i detaljplanen med hänsyn till bland annat trafikpåverkan, från det i detaljplanens samrådsskede södra delområdet.
LIS som översiktsplaneverktyg, är inte enbart inriktat på bostadsbebyggelse, utan på landsbygdsutveckling i stort. Detta kan innefatta utveckling av näringsverksamhet samt andra åtgärder för t ex friluftslivet.

Yttranden i sin helhet

Ett flertal yttranden har inkommit. Nedan redovisas det yttrande som endast behandlar verksamhetsområde vid Södra Viken. Under rubrik "Inkomna yttranden från privatpersoner, övrigt" finns fler av de yttrandens som bemöts samlat ovan.

Yttrande 4
Hej!
Jag ställer mig mycket kritisk till det utpekande av verksamhetsmark som görs på fastigheten väster om Lersjön mellan Södra Viken och Gettjärn. Sett till befintliga verksamheter, aktivt friluftsliv och landskapsbilden anser jag att den aktuella fastigheten lämpar sig dåligt för ny verksamhetsmark för industri. När kommunen övertog ägandet och driften av skolan kan det knappast ha varit tanken, att kommunen helt skulle strunta i idén bakom den, över tid förvärvade skolskogen, och etablera industri där istället.
När de olika förvärven av marken gjordes från privata markägare var det uttryckliga syftet att möjliggöra skogsutbildningen. Att helt strunta i syftet till varför skolan har marken och sälja den till första bästa exploatör är minst sagt häpnadsväckande.
Platsen har valt endast pga kommunens ägande. Varför kommunen råkar äga den aktuella marken har man inte tänkt på. Vad som verkar försegå i tjänstemännens (och politikernas huvuden: "Jaha det råkar visst vara så att det ligger en skola här som vi har övertagit driften av. Det råkar visst vara därför vi har en så stor sammanhängande fastighet. Äh, det struntar vi i. Vi har ju en aktör som vill ha en stor sammanhängande fastighet att bygga på. Och då kör vi på den vi har i vår egna ägo. Att fråga privata markägare om någon vill upplåta en bättre lämpad fastighet är slöseri med tid.
De befintliga verksamheterna (två olika skolor), det aktiva friluftslivet, de närboende, miljön i Lersjön och landskapsbilden får helt enkelt stå åt sidan. Att vi äger marken själva och att någon vill bygga industribyggnader med sammanlagd storlek av en nationell flygplats, trumfar allt. Vi struntar fullständigt i varför vi råkar äga fastigheten och i de befintliga verksamheterna. Att det finns andra möjliga fastigheter, utan befintliga verksamheter betyder inget i sammanhanget.
MKBn har ju landat i att den aktuella fastigheten är bäst lämpad. Självklart inte ur miljöhänsyn. Men den är ju bäst lämpad för att det är här de helst vill bygga. Om den privata exploatören helst vill bygga här så är den ju bäst lämpad. Oavsett vad som offras längs vägen." ôversiktsplanens bedömning:
Bedömning: Området bedöms lämpligt för ny verksamhetsmark då det är sammanhängande stort område och relativt få närboende. Verksamhetens art bör fungera intill skola och viss bostadsbebyggelse utan betydande störningar. Detta påståendet kan vara den sämst förtäckta underdriften någonsin. De föreslagna byggnaderna är av en storlek som motsvarar huvudterminalen på Garderomoens flygplats. De är med råga större än alla befintliga industribyggnader i Sunne kommun tillsammans. Förstår de ansvariga hur stort och omfattende ingrepp de breder väg för? Att påstå att det ska kunna genomföras utan betydande störningar för skola och bostadsbebyggelse är skrattretande minst sagt.
Projektet Climate Arena såldes från början in som diskreta tunnlar. Väl integrerade i terrängen. Kommunen nappade på idén och ville gärna få etableringen hos sig. De valde då snabbt en plats på en fastighet som de råkade äga. Analysen av platsvalet gjordes därefter långt senare. Men först skulle projektet ändras totalt till att nu omfatta industribyggnader av enorma proportioner. Man kan tycka att de då borde ta ett steg tillbaka och fundera på om den valda platsen fortfarande är lämplig? Tanken var ju från början några tunnlar som skulle smälta in i terrängen och samexistera med skolans verksamhet och ett aktivt friluftsliv. Denna grundpremiss är sedan länge borta. Men man vägrar inse det orimliga i prosessen och platsvalet. Man vägrar ta ett steg tillbaka och fundera på om platsen kanske inte längre lämpar sig för den tänkta byggnationen. Istället surrar man sig ännu hårdare vid masten och gasar på framåt i projektet. Min uppmaning är att ta 1-2 steg tillbaka och tänk igenom vilken plats som faktisk lämpar sig bra för det projekt som nu ligger på ritbordet!!
Det är på inga sätt god förvaltningspraktik att göra allt i den omvända ordning man gör här. 1: Man har ett slags projekt med mindre omfattning. 2: Man väljer en plats till det prosjektet. 3: Man analyserar vilken plats som lämpar sig bäst (främst utifrån vilken plats exploatören önskar sig, inte vilken plats som lämpar sig ur miljöhänsyn). 4: Projektet ändrar utformning och omfattning totalt. Och blir nu ett enormt industriprojekt med vansinnigt stora byggnader. 5: Man startar planarbetet för den nya utformningen utan en tanke på att premisserna för de tidigare stegen nu helt har ändrats.
En mer riktig prosess hade varit: 1: Exploatören får definera och beskriva projektets utformning och omfattning. 2:

Man analyserar möjliga lokaliseringar och väljer den bästa ur miljjöhänsyn. 3: Man startar planarbetet på den valda platsen.
Jag som medborgare i Sunne kommun kräver ett fullständigt omtag på prosessen rundt etableringen av Climate Arena. Och en helt ny och mer omfattande analys av lämplig lokalisering. Detta utifrån det nya projektets utformning och omfattning.
Utpekandet av ny verksamhetsmark på den aktuella fastigheten vid Södra viken måste förkastas utifrån den utforming som nu föreslås. Med aktuell utforming är platsen uppenbart olämplig då utforminingen inte längre kan samexistera med skolornas fortsatta drift på fastigheten och det aktiva friluftslivet.

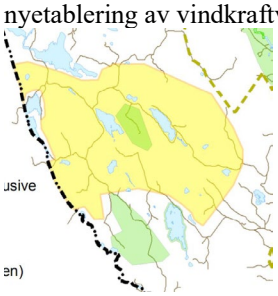
Inkomna yttranden från privatpersoner angående vindkraft

Yttrande 5
Här kommer mina fyra sakliga argument för varför Sunne kommun kan prioritera att skydda Finnskogen framför att öppna vissa områden för ytterligare vindkraft:
1. Unikt kulturarv och identitet
Finnskogen är starkt förknippat med skogsfinnarnas historia, bosättningar, traditioner, tystnad och mystik. Landskapet är inte bara natur utan också ett levande kulturarv som riskerar att fragmenteras av storskalig vindkraftsutbyggnad. Att skydda området bidrar till att bevara både lokal identitet och historiska värden.
2. Biologisk mångfald och ekosystem
Området rymmer gammelskog, våtmarker och arter som är känsliga för exploatering. Vindkraft innebär vägar, fundament och ingrepp som kan påverka habitat negativt. Ett skydd stärker långsiktig naturvård och bevarar ekosystemtjänster som kolsänka och vattenreglering.
3. Turism och friluftsliv
Finnskogen är attraktivt för naturturism – vandring, tystnad, vildmarkskänsla och kulturupplevelser. Storskaliga vindkraftsparker kan förändra landskapsbilden och minska områdets dragningskraft, vilket på sikt kan påverka lokala inkomster från besöksnäringen.
4. Alternativa lokaliseringar för vindkraft
Vindkraft kan ofta placeras i redan påverkade miljöer (t.ex. industriområden, kalhyggen nära infrastruktur eller till havs) där konflikterna med natur- och kulturvärden är mindre. Det gör att energimål kan nås utan att kompromissa med särskilt skyddsvärda områden som Finnskogen.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras.

Yttrande 6

Synpunkter översiktsplan Sunne Kommun 2026
Vad vi kan förstå av samrådsunderlaget till den nya översiktsplanen för Sunne Kommun föreslås ingen förändring av föreslagen markanvändning för nyanläggning av vindkraftverk. Nedanstående kartbild är hämtad ur den befintliga översiktsplanen som antogs 2011 där det gulmarkerade området är rekommenderat område för nyetablering av vindkraftverk sydväst om Finnfallet.

I området finns för närvarande 15 vindkraftverk och projektering pågår för ytterligare fem vindkraftverk. I området finns även vår fastighet xxxx som markeras på nedanstående kartbild.

Fastigheten är klassad som bostadshus. Vad vi kan förstå är Sunne Kommuns riktlinjer enligt nuvarande översiktsplan (2011) att inga vindkraftverk ska placeras närmare än 750 m från bostäder.
Jämför man den första kartbilden och det gulmarkerade området med vår fastighets belägenhet så kan man konstatera att det rekommenderade området för vindkraftverk i princip gränsar emot vår fastighet.
Vår starka synpunkt är att det rekommenderade området för etablering av vindkraftverk ritas om så att vår fastighet xxxx har ett minsta avstånd på 750 meter till ev. nya vindkraftverk.
Med tanke på att vindkraftverken som projekteras i framtiden blir allt större och högre är det väldigt angeläget att kommunens riktlinje för minsta avstånd till bostadshus i framtiden har längre avstånd än 750 m, förslagsvis minst 1 250 m.
Synpunkter har även lämnats till Tekniska Verken och samrådet för den projekterade utökningen av vindkraftsparken i Finnfallet. Bifogar den bilagan för kännedom.

Kommunens kommentar:
Kommunen avser inte att förändra översiktsplaneförslaget genom att tillföra avståndsrekommendationer.

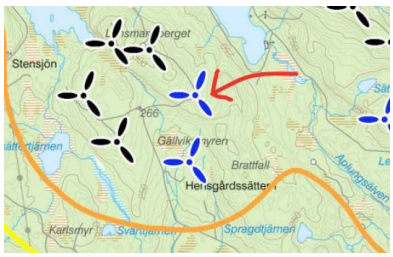
Lämpliga avstånd kan skilja sig åt beroende på områdets förutsättningar. Synpunkten berör ett befintligt område och vidare utbyggnad kommer att prövas genom tillståndsprövning enligt miljöbalken störningar för närboende ingår i prövningen.

Yttrande 7

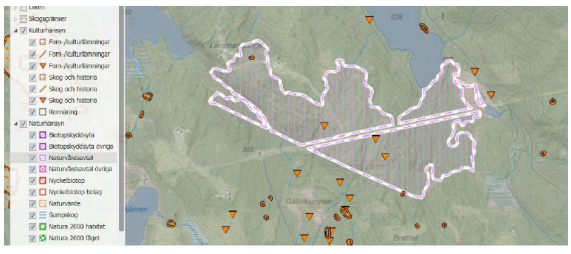
Samrådsunderlaget innehåller brister i form av inaktuella kartor.
De vägar som byggdes i samband med vindkraftsetableringen år 2020 och 2023 på Länsmansberget och Häjsberget saknas i kartunderlaget. Anmärkningsvärt.
Särskilt anmärkningsvärt är det om man tittar på delområde Brattfall.
Här vill Tekniska Verken bygga två vindkraftverk.
Ett i södra delen av Länsmansberget och ett vid Gällviksmyren.
I projekteringen har man skissat på ett sammanbindande väg över Aplungsälven upp mot Länsmansberget. Se skärmklipp nedan.

Om man specifikt tittar på den planerade positionen av det norra vindkraftsverket i delområde Brattfall så är det placerat i princip på vägkant eller åtminstone i direkt anslutning av befintlig väg som byggdes i de första etapperna. Detta bekräftas också av Tekniska Verkens egna kartmaterial i bilagan för ljudberäkningar. Här förekommer den befintliga vägen på kartan och man ser tydligt att det norra vindkraftsverkets planerade position är i princip på vägkant. Se skärmklipp nedan.

Dessutom sträcker sig den projekterade sammanbindande vägen genom ett område där naturvårdsavtal finns. Se skärmklipp nedan.

Källa kartjänsten Skogens pärlor på Skogsstyrelsens hemsida.

Det är anmärkningsvärt att man planerar göra så stort ingrepp i orörd natur för att bygga en väg för enbart två vindkraftverk. Särskilt med tanke på att det finns befintliga vägar alldeles i närheten som användes i tidigare etapper av vindkraftsparken.

Kan man inte använda befintlig infrastruktur då bör man avstå projektet i delområde Brattfall.
Positionen av det norra vindkraftsverket i delområde Brattfall är rimlig med tanke på tidigare etableringar på Länsmansberget under förutsättning att befintliga vägar används.
Positionen av det södra vindkraftsverket i delområde Brattfall vänder jag mig emot. Orsaken är närheten till husen runt Gråsjön.
Även om det är inom normen för ljudberäkningar och dylikt i det befintliga fallet så kommer vindkraftsparken allt närmare området runt Gråsjön där fritidshus finns och en oro uppstår vad nästa steg kan bli. Kommer ytterligare etableringar i framtiden som påverkar? Nej det är önskvärt att etableringar söderut från Länsmansberget undviks. Titta norrut i stället.

Kommunens kommentar:
Synpunkten berör ett befintligt område och kommunen tolkar att yttrandet berör samrådsunderlaget för tillståndsprövningen av nya vindkraftverk och inte översiktsplaneförslaget bland annat då bifogade kartor inte hör till översiktsplanen.

Inkomna yttranden från privatpersoner angående vindkraft vid Björnhöjden

Ett flertal yttranden från privatpersoner gällande vindkraft vid Björnhöjden har inkommit under granskningstiden. Då synpunkterna till stor del behandlar samma frågor bemöts yttranden samlat och tematiskt. Samtliga yttranden presenteras även i sin helhet med undantag för bilder, bilagor, fastighetsuppgifter eller annan information som kan utgöra personuppgifter.

Sammanfattning av yttranden

Platsen
Lokalisering
Kritik mot val av lokalisering lyfts främst utifrån påverkan på Gräsmark samt på landskapsbilden. Påverkan bedöms vara betydande för Gräsmark, som är en bygd starkt beroende av turism och vars attraktionskraft vilar på naturvärden, vandringsleder, tystnad och lugn.
De värden som anses vara unika för Gräsmark, och som bidrar till att människor väljer att bosätta sig i eller besöka området, bedöms riskera att förändras på ett sätt som minskar områdets attraktionskraft. Etablering av vindkraftverk uppfattas påverka dessa värden i sådan omfattning att det kan leda till minskad turism, utflyttning samt en negativ utveckling för hela Gräsmark. De värden som särskilt lyfts fram som hotade är möjligheterna till rekreation och friluftsliv, jakt, kulturmiljö, tillgänglighet samt olika typer av upplevelsevärden.
Det framhålls även att ett pågående arbete för att göra Finnskogen till världsarv kan äventyras till följd av en vindkraftsetablering. Förändringen bedöms dessutom påverka befintliga näringsidkare i området negativt.
Vidare framförs synpunkter om att Gräsmark redan har burit en betydande del av kommunens verksamhetsetableringar, såsom Kymmenkraftverket, asfaltsverket vid Kroksjön samt en mellanlagringsstation, och att ytterligare etableringar därför bör undvikas.
Det påtalas också att om vindkraft uppförs på Björnhöjden bör de verk som planeras närmast Höjden utgå eller flyttas, då påverkan bedöms vara särskilt stor i detta delområde. Slutligen lyfts även påverkan på Torsby flygplats som en fråga som behöver beaktas.

Landskapsbild
Kritik förs mot vald plats, utbredning och verkens höjd. Påverkan på landskapsbild lyfts främst utifrån påverkan sett från kända destinationer i Sunne, Tossebergsklätten, Gräsmarks kyrka, Fryken och Rottnen. Påverkan på landskapsbild anses påverka kommunens besöksnäring samt Gräsmark som bygd och dess näringsverksamheter.
Påverkan anses vara omfattande och regional vilket påverkar landskapsbilden i grunden. Detta anses behöva bedömas tillsammans med andra projekt i regionen för att ge en bild av den samlade effekten som riskerar att leda till succesiv industrialisering av området.
Gällande Tossebergsklätten beskrivs att 18 vindkraftverk till en höjd av 280 meter kommer att synas från fundament till vingspets med endast en dalgång emellan verk och Tossebergsklätten.
Påverkan lyfts också i form av att det är rörliga objekt samt belysning.

Kommunens kommentar:

Att vindkraftsområde för Björnhöjden kvarstår i förslag till ny översiktsplan innebär inga förändrade förutsättningar mot gällande översiktsplan. Kommunen bedömer att det inte är rätt att ta bort ett utpekande i översiktsplanen utan en närmare prövning. Om vindkraft i området blir aktuellt kommer denna att tillståndsprövas enligt miljöbalken. Det kan också bli så att kommunen avlägger sitt veto i frågan om man inte finner området lämpligt. Inför förslag till ny översiktsplan har frågan inte studerats närmare eller alternativa lokaliseringar utretts varav ställningstagande om vindkraft ska ses som att kommunen inte tagit något ny ställning sedan gällande översiktsplan. Vid en eventuell förfrågan kommer kommunen ta ställning utifrån rådande förutsättningar.

Kommunen har förståelse för oron över en etablerings påverkan. Vid en eventuell prövning ska en landskapsbildsanalys med tillhörande fotomontage göras för att undersöka den visuella påverkan.

Det är riktigt att ett flertal omgivningspåverkande etableringar finns i Gräsmarksområdet. Påverkan på området Höjden, Tossebergsklätten samt påverkan på Torsby flygplats samt vilken påverkan hindersbelysning kan få, är alla frågor som ska utredas närmare inom ramen för tillståndsprövningen.

Det är i slutligen dessa, samt många andra miljöaspekter och dess förväntade påverkan som ligger som underlag för kommunens avgörande i veto-frågan.

Omgivningspåverkan

Människa
Gällande omgivningspåverkan lyfts oro kring skuggbildning, buller, hindersbelysning samt infraljud som anses påverka många invånare samt möjlighet till friluftsliv. En yttrande lyfter specifikt området Höjden och en person som är känslig för infraljud.
Yttrandena lyfter också hur infraljud och tryckvariationer påverkar människors hälsa genom migrän, blodtryck, hjärta, inflammationer mm samt ifrågasätter hur kommunen ska säkerställa att en etablering inte leder till negativa konsekvenser.
Avståndet till bostäder anses vara otillräckligt. En yttrande lyfter att dennes familj inte kommer att bo inom 10 km från ett vindkraftsverk på grund av dess påverkan.

Kommunens kommentar:
Kommunen har förståelse för den oro som uttrycks i yttrandena. Vid en eventuell tillståndsprövning kommer dessa frågor att utredas vidare enligt rådande lagstiftning. Inom ramen för den processen har kommunen möjlighet att avlägga sitt veto och avstyra vindkraft i området om denna anses olämplig eller skadlig.

Djur och växtliv
Kritik mot påverkan på djur och fågelliv sant dokumenterade naturvärden framförs. Det listas djur som kommer att påverkas bland annat orre, smålom, fladdermöss, örn samt större däggdjur. Det lyfts att studier visar på bla stress hos djur och sämre immunförsvar hos grodor. Vindkraft anses påverka hela ekosystemet. Påverkan på våtmark lyfts.
Vidare lyfts att skogsproduktionen och att det krävs skövlande av skog för att uppföra verk samtidigt som det diskuteras i media att skogen växer för dåligt.

Kommunens kommentar:
Kommunen har förståelse för den oro som uttrycks i yttrandena. Vid en eventuell tillståndsprövning kommer dessa frågor att utredas vidare enligt rådande lagstiftning. Inom ramen för den processen har kommunen möjlighet att avlägga sitt veto och avstyra vindkraft i området om denna anses olämplig eller skadlig.

Fastighetsekonomi
Flera yttranden lyfter minskade värden på deras fastigheter och en osäkerhet på bostadsmarknaden vilket beskrivs ha dokumenterats av mäklare och media. Det skrivs att detta är naturligt eftersom ingen vill offra sitt eller sina djurs välmående. Det lyfts att det redan vid planeringsskedet får en påverkan på möjligheten att sälja eller belåna fastigheter samt genomföra ROT-projekt samt att minskade fastighetsvärden beskrivs påverka bygdens tillväxt.

Det lyfts en oro kring om man vågar fortsätta renovera.
De positiva incitament som finns anses inte göra vindkraften mer lämplig.
Ett yttrande lyfter specifikt gårdarna i Höjden och undrar vem som kommer att kompensera detta.

Kommunens kommentar:
Kommunen är medveten om risken för värdeminskning även om forskningen inte är entydig. Vid en eventuell tillståndsprövning tas ekonomiska faktorer med i beaktning. Inom ramen för den processen har kommunen möjlighet att avlägga sitt veto och avstyra vindkraft i området om denna anses olämplig eller skadlig.

Planprocess och förtroende för kommunen
Att kommunen går emot länsstyrelsens rekommenderade områden kritiseras samt att kommunen går emot sina nuvarande och framtida medborgare. Det anses anmärkningsvärt att området ligger kvar trots en nästan dubblering av tornhöjden. Vidare ifrågasätts vindkraftens hållbarhet.
Det lyfts frågor kring att kommunen medvetet försöker vilseleda sina medborgare och om kommunen lovat Tekniska Verken något. En fråga kring avtal mellan Tekniska Verken och Sunne kommun och om det ska betraktas som giltigt utifrån en tidigare lägre höjd och möjligen avsaknad av politiskt beslut.
Det lyfts en synpunkt kring att alla politiska partier bör redovisa sin ståndpunkt angående Björnhöjden inför valet. Nu gömmer sig politiker bakom orden att de ingenting vet.
Det anses fel att peka ut Björnhöjden i översiktsplanen då detta föregriper kommande tillståndsprövningar och skapar en oönskad styrning av framtida beslut. Det anses vara av begränsat värde att utpekade områden ska kvarstå eftersom etableringar ska prövas enligt miljöbalken. Det anses onödigt att det redovisas att områden ska prövas vid tillståndsgivning enligt miljöbalken samt att fotomontage är en självklarhet.
Det framförs kritik att Björnhöjden inte redovisas vid namn och att detta kan vara ett medvetet val från kommunens sida. Vidare anses vindkraften gå emot kommunens visionstext för Gräsmark samt Sunnemodellen.
Att det finns ett lokalt engagemang och kritiska synpunkter och bristande acceptans anses kunna minska förtroendet för kommunens planeringsprocess.

Kommunens kommentar:
Kommunen har valt att inte utreda frågan om Björnhöjdens lämplighet vidare i revideringen av översiktsplanen utan behåller området från nu gällande översiktsplan och kommer ta ställning till området vid en eventuell tillståndsprövning. Att tornhöjd har förändrats sedan området ursprungligen pekats ut innebär inte per automatik att området är olämpligt, men innebär självfallet en ökad påverkan på exempelvis landskapsbild. Tillståndsprövning görs efter det projekt som är aktuellt varav tornhöjd bedöms i den processen och inte är avgörande för ett utpekande i översiktsplanen. I en sådan prövning kan kommunen komma att använda sitt veto mot en vindkraftsetablering. Att behålla Björnhöjden i översiktsplanen är inte något som kommunens gör utifrån något särskilt egenintresse.
Att peka ut vindområden i en översiktsplan är ett vedertaget arbetssätt. Detta utesluter inte att andra områden kan aktualiseras eller att utpekade områden bedöms olämpliga i tillståndsprövningen. Att det i förslag till ny översiktsplan redovisas att områden ska prövas enligt miljöbalken görs i syfte att tydliggöra att områdena inte per automatik bedöms lämpliga samt för ökad kännedom om processen.
Att Björnhöjden inte beskrivs med namn är inget medvetet val, kommunen ser över om översiktsplanen kan tydliggöras.

Visionstexter för bygderna samt Sunnemodellen är utgångspunkter, men det innebär inte att alla beslut kan ligga i linje med dessa eller att dialog och delaktighet innebär medbestämmande i samtliga frågor. Vidare kan synen på vindkraft variera och beroende på personliga värderingar och perspektiv kan etablering av vindkraft ligga i linje med visionstexten.

Yttranden i sin helhet

Ett flertal yttranden har inkommit. Nedan redovisas det yttrande som endast behandlar vvindkraft. Under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner, övrigt” finns fler av de yttrandens som bemöts samlat ovan.

Yttrande 8
Invändningar till den planerade vindkraftsparken
på Björnhöjden i Gräsmark.
”I Värmland— Ja, där vill jag bygga och bo, med enklaste lycka förnöjder.
Dess dalar och skog ge mig tystnadens ro, och luften är frisk på dess höjder.
Och forsarna sjunga sin ljuvliga sång— vid den jag vill somna så stilla en gång och vila i värmländska jorden”
Så avslutade Anders Fryxell sin värmlandsvisa på 1800-talet…
Med det sagt så vill vi skriva några rader om den tänkta vindkraftsparken som ska byggas på Björnhöjden mellan Gräsmark och Stöpafors.
Björnhöjden är den som visar sin silhuett, när man kollar/fotograferar Tossebergsklätten, Gräsmarks Kyrka och till viss del natursköna bilder på sjöarna Fryken samt Rottnen.
Sunne kommun lever på stor del av turismen och dess natur. Turister som gärna åker upp på Tossebergsklätten, samt besöker Gräsmark och dess fina natur.
Gräsmark med sina vandringsleder, rikskända kyrka, camping, kalasmakeri, affär, skola, idrottsplats mm.
Gräsmark behöver turister…
-Turister-Camping-Affär-Skola-Föreningar-Företag-
Utan vandringsleder och fina vyer så försvinner turisterna.
Utan turister så blir det svårt för campingen, affären, skolan och företagen osv. Pga verken så blir djurliv, växtliv och närboende drabbade, fastigheterna sjunker drastiskt i värde och de fina vyerna som Gräsmark är känt för är ett minne blott.
Vi har ett rikt djur och fågelliv här i trakterna något man ska vara väldigt glad för.
Man pratar också i media om att skogen växer för dåligt, uppfattningen man har är klimatförändringarna som påverkar växtligheten, såklart kan det vara det. Men då slås man av tanken. Hur kommer skogen kunna växa sig stark i områden där man praktiskt taget kommer skövla skog för att få plats med dessa jätte verk? Vi här i norra Värmland är stolta över vår starkt växande skog och värnar om vår hälsa och mående. Här i Fryksdalsdalen pratar man ofta om
Vyer som i folkmun sägs vara sagolika…
Hela vägen från Västerrottna till Grinnemo, By till Svenneby och samt hela östra sidan av övre Fryken…
Passar även på att citera Svennis, angående Tossebergsklätten:
”Det är ett vackert ställe. Det gör en lugn. Det gör mig lugn.”
Ett citat som passar för oss som valt att bo och leva här men framförallt för våra barn.
Med detta sagt, så är vi starkt emot en vindkraftspark på Björnhöjden!!

Yttrande 9

Synpunkter som särskilt gäller Björnhöjden.
* Vi anser att texten i översiktsplanen är vilseledande. Björnhöjden är fortfarande gulmarkerad trots att det i texten står att " kommunen inte avser att peka ut några nya områden för vindkraft utöver de som "bebyggts". På Björnhöjden finns inga byggda vindkraftverk, ej heller annan aktivitet angående vindkraft, mer än påskrivna arrendeavtal. Kan andra kommuner säga NEJ till tänkta vindkraftsplaner, borde Sunne kommun också göra så eller försöker Sunne kommun medvetet vilseleda oss. Alla vi som berörs av vindkraften på Björnhöjden frågar oss. Vad har Sunne kommun lovat Tekniska Verken när både tjänstemän och vissa politiker så oresonligt förespråkar vindkraft på Björnhöjden.
* Tossebergsklätten utsågs 2025 till "Värmlands vackraste plats" och besöks av många turister, både svenska och utländska. Hur kan Sunne kommun så medvetet förstöra denna vackra plats genom att tillåta en byggnation av 18 st 280 m höga vindkraftverk, som alla kommer att helt synas från fundament upp till vingspets och det är bara en dalgång som skiljer Tossebergsklätten från vindkraften. Idag ser turisterna böljande skogklädda höjder så långt

ögat når, när de sitter på Tossebergsklättens servering och tittar västerut.
* Turismen har stor betydelse för Gräsmark. Affären Rottnahallen och de två mycket omtyckta campingarna är beroende av tillströmning av turister från både Sverige och utlandet. De flesta turisterna är "naturturister" som hänförs över tystnaden och den fina orörda naturen Gräsmark kan erbjuda. Att då planera för vindkraft på Björnhöjden, som innebär förstörd natur och att vandringslederna till Lomtjärn ,Råtjärn och utsiktsplatsen blir avstängda. Även Sunne samhälle, Mårbacka och Rottneros park gynnas av turismen och därmed skatteintäkter till Sunne kommun.
* Byn Höjden blir särskilt drabbad av vindkraft på Björnhöjden. Kraftverken är placerade alldeles för nära bebyggelsen. Enligt Tekniska Verken kommer byn att få problem med skuggbildning av vindkraften och både det hörbara och infraljudet kommer att påverka byborna negativt. En person, boende i Höjden, är särskilt känslig mot infraljud. Han blir sjuk och kan inte vistas i området. Han bor på en släktgård som funnits i släkten i 150 år, ska han behöva flytta?
Gårdarna i Höjden kommer att få kraftigt sänkta fastighetsvärden eller bli värdelösa.
Vem ska kompensera dem, Tekniska Verken eller Sunne kommun?
Om det trots allt blir vindkraft på Björnhöjden, måste Sunne kommun se till att de tre vindkraftverken ovanför Höjden tas bort eller rejält flyttas längre österut.
Vid besöket i Stöpafors berättade Tekniska Verken (Henrik Valent) att det finns lönsamhet i projektet ned till 15 vindkraftverk, idag planeras för 18 verk. Utsikten norrut från Gräsmarks kyrka störs av vindkraften ovanför Höjden. Därför anser vi, att Sunne kommun skall, likt Värmlands Museum gjorde söderut, se till att vindkraften tas bort.
* Vindkraften har negativ inverkan på vårt boende i Gräsmark och många holländare och tyskar som flyttat hit är oroliga, att det de flyttat ifrån ska uppstå igen. Några har redan flyttat vidare till kommuner som garanterat att inte bygga vindkraft. Att Sunne kommun är på andra plats av Värmlands kommuner med mest vindkraft är absolut ingen reklam för kommunen utan tvärtom en varningssignal.
* 55 km runt alla flygplatser är det förbjudet att bygga högt och Björnhöjden finns inom detta område från Torsby flygplats och enligt infrastrukturminister Andreas Carlsson finns inget nedläggningshot riktat mot Torsby flygplats.
* Arbetet med "Världsarvet Finnskogen" har pågått i många år. Det började med tre träffar på varje plats och det kom mängder av besökare. Först var i Torsby på Sahlströmsgården, fortsatte i Gräsmarks församlingshem. Till Mangskogens församlingshem kom så många att möten fick flyttas till kyrkan, vidare till Arvika....osv .Kommunerna som var med och visade stort intresse var Torsby, Hagfors, Arvika, Kil och Eda, men intresset från Sunne kommun var nästan obefintligt.
Få Finnskogen till ett Världsarv får inte äventyras av vindkraft på Björnhöjden.
Det finns många finngårdar inom Sunne kommun, till exempel Tiskaretjärn,Kammesmakk, Honkamakk, Haklamp med flera. Ett Världsarv är något unikt och som många kommuner kämpar för.
* På Björnhöjden finns många spelplatser för tjäder och orre, i flera tjärn häckar smålom, här finns fladdermöss, rovfåglar och även örn har varit synlig enligt en skogsägare från Stöpafors.
* Inför valet bör varje politiskt parti redovisa sin ståndpunkt angående Björnhöjden. Att Hela Sunne och Sverigedemokraterna säger NEJ till vindkraft på Björnhöjden vet vi, men hur ställer sig de andra?
Politikerna gömmer sig bakom orden att de ingenting vet. Det tror vi inte på, för så okunniga får bara inte politiker vara, när det gäller ett så viktigt beslut som Ja eller Nej till vindkraften.
Vi tror inte att xxxxx som skrev på arrendeavtalet mellan Tekniska Verken och Sunne kommun, Svineberg 1:119 ,den 12 september 2024 skulle ha gjort det utan ett politiskt beslut. Möjligen om beslutet grundar sig på det som tidigare ingåtts, men då med betydligt lägre vindkraftshöjd. Frågan är om inte avtalet i så fall skall betraktas som ogiltigt.

Yttrande 10

Synpunkter på Översiktsplan 2040 – Sunne kommun
Avseende utpekande av Björnhöjden som vindkraftsområde
Vi motsätter oss att Björnhöjden pekas ut som särskilt lämpligt område för vindkraft i Sunne kommuns Översiktsplan 2040.
1. Översiktsplanens roll och rättsliga utgångspunkt
Att i översiktsplanen särskilt peka ut Björnhöjden som vindkraftsområde riskerar att föregripa kommande tillståndsprövningar. Enligt miljöbalken ska varje vindkraftsetablering prövas individuellt utifrån sina specifika förutsättningar. Formuleringar om att tidigare utpekade områden kvarstår tillför därmed begränsat värde och riskerar att skapa en oönskad styrning av framtida beslut.
2. Landskapsbild och visuell påverkan

Den planerade etableringen omfattar mycket höga verk (upp till cirka 280 meter) placerade på höjdryggar. Detta innebär en omfattande visuell påverkan över stora delar av Gräsmark och angränsande dalgångar. Påverkan blir därmed inte lokal utan regional, och förändrar landskapsbilden i grunden.

3. Påverkan på boendemiljö och livskvalitet

Etableringen berör ett stort antal boende, både permanent- och fritidsboende. Effekter som buller, lågfrekvent ljud, rörliga skuggor och hinderbelysning påverkar livsmiljön negativt. Särskilt problematiskt är att ljud från högt placerade verk kan spridas över stora avstånd.

4. Naturvärden och biologisk mångfald

Området kring Björnhöjden har dokumenterade naturvärden och utgör livsmiljö för fåglar, fladdermöss och större däggdjur. Vindkraftsetablering riskerar att påverka dessa arter negativt samt fragmentera sammanhängande naturområden.

5. Friluftsliv, turism och lokal utveckling

Gräsmarksområdet är attraktivt för friluftsliv, naturturism och rekreation. Dessa värden är viktiga för lokal ekonomi och inflyttning. En storskalig vindkraftsetablering riskerar att minska områdets attraktionskraft och därmed motverka kommunens mål om en levande landsbygd.

6. Ekonomiska konsekvenser för boende

Det finns indikationer från andra områden att vindkraftsetableringar kan påverka fastighetsvärden negativt och skapa osäkerhet på bostadsmarknaden. Redan planeringsskedet kan påverka möjligheten att sälja eller belåna fastigheter.

7. Kumulativa effekter

Björnhöjden måste bedömas tillsammans med andra planerade projekt i regionen, såsom Gleberg (VasaVind AB) och Anneborgshöjden (Vindr AB). Den samlade effekten av flera vindkraftsparker innebär en betydande förändring av landskapets karaktär och riskerar att leda till en successiv industrialisering av området.

8. Social hållbarhet och lokal acceptans

Det finns ett tydligt lokalt engagemang och kritiska synpunkter på etableringen. Bristande acceptans riskerar att skapa långvariga konflikter och minska förtroendet för kommunens planeringsprocess.

Sammanfattning

Mot bakgrund av ovanstående anser vi att Björnhöjden inte bör pekas ut som vindkraftsområde i Översiktsplan 2040. Området är olämpligt med hänsyn till landskapsbild, boendemiljö, naturvärden, turism och kumulativa effekter. Utpekandet riskerar dessutom att föregripa kommande tillståndsprövningar.

Vi förordar att kommunen istället arbetar med övergripande och restriktiva kriterier för vindkraftsetablering, där områden med stora konflikter undantas.

Yttrande 11

Sammanfattning: Vi anser att Sunne Kommun ej , skall, bör eller behöver, peka ut området Björnhöjden i Gräsmark som speciellt lämpligt projektområde för vindkraftspark i kommande ÖP på sidan 62/63. Ta bort hela texten i ställningstagandet om att ”tidigare utpekade områden kvarstår och dess lämplighet prövas vid tillståndsgivning enligt miljöbalken”. Dessutom en onödig skrivning, om tillståndsgivning, då detta är ett lagkrav som gäller alla framtida ansökningar oavsett om de ligger bakom Sunne Kyrka, Tossebergsklätten eller Björnhöjden etc. Landsskapsanalys och fotomontage är väl också en självklarhet för vilket projekt som helst även om omnämnandet här nog avser det att framstå som extra stort hänsynstagande.

Vindkraftsparkerna vid Finnfallet och Fryksdalshöjden nämns vid namn, så ej Björnhöjden som endast kallas ”tidigare utpekat…” . Svårt för den i allmänheten eller politiken som inte är fullt insatt att veta vilken plats detta handlar om – inte väcka den björn som sover …

Vi anser att vindkraftsparken på Björnhöjden är MYCKET olämplig ur samtliga aspekter och att projektområdet ej skall inrymmas i kommande översiktsplan.

Vår fastighet ligger i Höjden/Gräsmark och alltså närmast projektområdet men vindkraftparkens höjd och utbredning gör att den våldför sig på hela gräsmarksbygden, allt från området söder om Uddheden, över centrala delar ända till Grässjön och hela omgivande dalgången. Alltså ca 1000 personer som blir direkt berörda i olika former och i tillägg till detta turister, besökare och boende i mer avlägsna delar av kommunen och närhet till

Finnskogen. Effekten av vindkraftverk med 280 meters höjd och här placerade på en 200 meter hög bergskam ger stor påverkan med lång och tidigare okänd räckvidd.
Att låta projektets placering få ligga kvar, från gamla översiktsplanen till den nya ,trots att tornhöjden nu närmar sig det dubbla är anmärkningsvärt.
Vindkraftsparken kommer att ge en fond till hela bygden med dominerande och rörliga intryck, blinkande hinderljus och ljudfenomen. Störandeljud-beräkningar är inte tillräckliga då de inte inkluderar lågfrekvent- och infraljud vilket sprider sig längre och också förmedlas inomhus.
Rörligt friluftsliv och vandringsleder i området, fiskesjö och orörd natur blir ett minne blott.
Vilda djur påverkas. Såväl de större däggdjuren som våra ormvråkar, morkullor och tranor som vi vant oss vid varje år. Förutom krockskador påverkar infraljudet såväl djur som människor.
Två campingplatser, vars erbjudande ligger i lugnet och naturupplevelser blir påverkade. Stor del av kundkretsen är från utlandet och söker sig inte hit för att finna liknande industriella miljöer som de har hemma.
Områdets attraktivitet för boende, planerade nybyggare, besökare och turister grundas på att Gräsmark är en vacker kulturbygd med stora naturvärden och lokal service. Detta skapar en positiv framtid. Livsmedelsbutiken i Uddheden, med fantastiskt utbud av livsmedel och service, är naturligtvis beroende av en årsomsättning som till stor del stöttas av sommarturism och en växande befolkning. Samma gäller restaurangverksamheten i Uddheden och vid Lillsjön där utsikten är en omtalad magnet för fler besökare. Sommarbröllop i Gräsmarks kyrka vid den vackra Lillsjön är vida omtalat.
Rejält minskade fastighetsvärden är dokumenterat av mäklare och i tidningsartiklar, bla i Fryksdalsbygden. Även om man inte står inför en försäljning så kan bankens lånelöfte, pga vindkraftsplanerna, dras tillbaka och hindra ett eget ROT-projekt. Risken för att vindkraft planeras räcker för att påverka fastighetsmarknaden och därigenom bygdens tillväxt förutom att fastighetsvärden dessutom urholkas. Att det nu finns positiva incitament med vinst/ersättning för projektör, skogsägare, kommunens fastighetsskatt och bygdepeng gör inte vindkraftprojektet lämpligare.
Vill gärna avsluta med att citera ”kommunens” egen text i den föreslagna översiktsplanen:
” I framtidens Gräsmark bor man i närheten av stora natur- och kulturmiljöer vare sig det är i tätort eller på landsbygd. De djupa värmländska skogarna innehåller världsarv och bergsbruksmiljöer och turismen blomstrar. En ökad möjlighet till boende längs Rottnen har lockat fler fastboende till bygden och med en flexibel kollektivtrafik är det enklare för både vuxna och ungdomar att transportera sig hållbart. I tätorten finns varierande boendeformer, bevarad service och vattenkontakt. Det finns goda möjligheter till varierade fritidsaktiviteter”
Det kan inte ligga i kommunens intresse att motarbeta sina nuvarande och framtida medborgare och även gå emot Länstyrelsens rekommendationer där Björnhöjden inte ingår.

Yttrande 12

Med detta mail vill jag framföra åsikter ang utpekat lämpligt område för vindkraft på Björnhöjden, Gräsmark. Önskar återkoppling med bekräftelse på att mailet är mottaget.
I förslaget går att läsa att "Tidigare utpekade områden kvarstår" vilket för mig är fullständigt oförståligt och oansvarigt agerande av Sunne Kommun med tanke på områdets närhet till bebyggelse och de forskningsrapporter som kommit vad gäller vindkraftens buller, lågfrekventa ljud och infraljuds påverkan på människors och djurs hälsa. Infraljud kan färdas många kilometer (upp till 80km har uppmätts), speciellt nattetid. I ett vindkraftverk produceras strömmen pulsvis vilket ger en tryckvariation och markvibrationer i området runt vindkraftverket, denna tryckvariation påverkar alla levande varelser. Migrän, påverkan på blodtryck och hjärta samt ökad självmordsfrekvens finns rapporterade. Vilda djur flyttar.
Dr Ursula Bellut hade under en konferens i Brussel i mars 2026 en genomgång på hur infraljud påverkar människors hälsa. Där redogjorde hon för att människors kropp ej kan anpassa sig till ett pulserande infraljud som den kan till naturliga infraljud. Infraljud penetrerar kroppens alla organ och vävnader och leder till en massiv oxidativ stress och celldöd. Ökar inflammation, ger huvudvärk och koncentrationssvårigeter, tinnitus och andra sjukdomar man får när mikrocirkulationen påverkas av infraljudet.
Hela kroppen påverkas med bla minskad fertilitet, cancer, depression, ångest och påverkat näringsupptag som resultat. Mycket oroande djurstudier visar också påverkan på barns utveckling av hjärnan och en koppling till alzheimer genom neuroinflammation. Ursulas slutsats är att ett omdelbart stopp för uppförande av vindkraftsverk med en effekt på 7MW är nödvändigt innan forskning kan visa att det är säkert för människors hälsa.
Bifogar länk till föreläsningen. https://www.youtube.com/watch?v=0U19dL58g1U&t=1s
Vad har kommunen för plan för att ersätta fastighetsägare i området för förlorade fastighetsvärden? De 4 miljonerna ni fick i vindkraftsbidrag räcker inte långt här. Hur ska

kommunen kunna säkerhetsställa att en etablering av vindraft inte kommer leda till negativa konsekvenser för människors och djurs hälsa? Mättekniker för lågfrekventa och infraljud saknas.
Med den forskning som finns kommer jag med familj inte bo inom 10km från en vindkraftspark.
Se bifogad fil ang äggmortalitet hos fjäderfä efter etablering av vindkraft
Bifogar ett mail jag skickat tidigare I ärendet:

Alla som besökt Gräsmark inser snabbt att här bor vi inte på grund av stadens puls, närheten till varuhus, stora idrottsanläggningar och all service som finns lättillgängligt i städer. Här skjutsar vi barnen till fritidsaktiviteter flera mil bort på vägar som stundtals lämnar mycket övrigt att önska på grund av att vi älskar Gräsmark och att det är här vi vill bo. Gräsmarks naturvärden och lugn ger en livskvalitet utöver det vanliga tycker vi och väljer det framöver bekvämligheter som vi kan få på annat håll. Vi kämpar på med våra ideella föreningar och gör det vi kan med våra förutsättningar. Turismen blomstrar och ger pengar in i bygden, många är också de européer som förälskar sig i Gräsmark och som sedan väljer att flytta hit. Utan dem hade Gräsmarks skola haft betydligt färre elever. Alla beskriver de samma bild om att Gräsmark ger dem det lugn och ökad livskvalitet mot sitt tidigare liv. Vi trivs och klarar oss bra med det vi har i Gräsmark, har valt att låta våra barn växa upp här och hade planerat att stanna livet ut. Nu riskerar vi en vindparksindustri som för alltid kommer att förändra första intrycket av Gräsmark och som för alltid kommer att förändra vår miljö. Lugnet och tystheten kommer vara ett minne blott och människor kommer fly likt djuren.
Forskningsrapporter visar att det finns starka indikationer på att människors och djurs hälsa påverkas negativt av vindkraftverk, både av infraljudet men även av det hörbara ljudet/bullret. Infraljud har använts som tortyrmetod mot fångar i Guantanamo!
Forskningen har ännu inte alla svar och det genomförs i detta nu forskning på Uppsala universitet för att ta reda på infraljudets spridning och effekter. Fram tills motsatsen är bevisad bör vi naturligtvis använda oss av försiktighetsprincipen och inte bygga vindkraftsindustri i närheten av bebyggelse. Det är vi som bor här som riskerar vår hälsa. Bullret leder till koncentrationssvårigheter och sömnstörningar, på sikt kan då risken för hjärt och kärlsjukdomar öka. Den demonstration vi fick av bullret på mötet i Stöpafors är helt orelevant då ljudet naturligtvis blir ett helt annat när vindkraftverken är 280m höga. Ljudet påverkas också av miljön runt och av närheten till vatten. Många är de vittnesmål av närboende till vindkraftsverk som beskriver det som att bo på en flygplats där planen aldrig landar. Fruktansvärt!
På Sveriges arbets och miljömedicinska kliniker har man observerat att patienter som bor nära vindkraftsindustri söker för besvär av ljudföroreningar. Svensk forskning visar att en enda natts exponering av vindturbinljudsexponering förkortade REM-sömnen.
Studier finns också som visar stress hos grävlingar och grodor nära vindkraftsindustri, grodorna uppvisade också sämre medfött immunförsvar än grodor i områden utan vindkraft. Fåglar lämnar sina territorier.
Det råder alltså ingen tvekan om att vindkraftsindustri påverkar de närboende och djurs hälsa, ja hela ekosystemet. Förutom vår hälsa får vi på köpet också minskade värden på våra fastigheter, en naturlig konsekvens då ingen vill bo där man offrar sitt och sina djurs välmående.
Vi äger två fastigheter i närområdet där vi satsat både pengar och arbete under ett antal år. Känslan just nu är att det kan ha varit förgäves och frågetecknen om man ska våga fortsätta renoveringarna är många.. Ingen som har möjlighet att flytta kommer att stanna kvar på en plats med i princip ständigt buller. Om dessa planer blir verklighet kommer befolkningen i Gräsmark och därmed Sunne Kommun att minska.
Gräsmarks största styrka är tystnaden, lugnet och naturen. Vad har Gräsmark att locka med om inte dessa styrkor finns kvar?

Till mejlet hör också bilaga med debattartikel "Varför ökar äggmortaliteten i närheten av en ny vindkraftsanläggning".

Yttrande 13

Vi som bor här vid Grässjön vill fortfarande inte ha vindkraftverk på Björnhöjden, med samma motivation som förra året. Vi som är röstberättigade förväntar oss att ni använder ert veto och säger NEJ till denna förstörelse av vår vackra natur och miljö. Vi har redan fått släppa till orimligt mycket genom Kymmenkraftverket, asfaltverk vid Kroksjön och nån form av mellanlagringsstation på östra sidan Grässjön, det får vara nog med påverkan här nu.

Yttrande 14
Nej till vindkraft på Björnhöjden!
Vi vill härmed lämna en formell synpunkt på förslaget om att helt ta bort vindkraftsetablering i området

Björnhöjden i kommunens översiktsplan.
1. **Sammanfattning av vår ståndpunkt**
Vi motsätter oss etableringen av vindkraft i detta område och anser att platsen absolut inte är lämplig för dessa höga vindkraftverk!
Det förstör hela naturbilden från t ex, Granbäckstorp i väst, Höjden i öst, Rottnenområdet i söder, till Gräsjön i norr samt Uddheden i centrum.
2. **Påverkan på boendemiljö och hälsa**
• Avståndet till bostäder är otillräckligt för att säkerställa god boendemiljö.
• Risk för buller, skuggor och ljusreflexer, lågfrekvent ljud, som påverka hälsa och livskvalitet.
Vi bor vid Lillsjön där hela vår fina naturbild kommer försvinna med vår vackra och välkända fina kyrka vid sjön.
Fastighetsvärden försämras det är bevisat från olika mätningar som mäklare gjort.
3. **Naturvärden och landskapsbild**
• Området har höga naturvärden, inklusive skog, våtmark, djurliv, fågelliv.
• Vindkraftverk påverkar landskapsbilden kraftigt och förändrar karaktären i området.
• Risk för negativ påverkan på fåglar, tjäder, fladdermöss och andra arter som finns på området.
Massor av skog skövlas för decennier framöver, man har ett ansvar vad man lämnar över till barn och barnbarn.
4. **Friluftsliv och kulturmiljö**
• Området används för rekreation, jakt, eller friluftsliv.
• Vindkraftverk kan minska tillgänglighet och upplevelsevärden.
• Eventuell påverkan på kulturhistoriska miljöer bör utredas.
6. **Begäran**
Vi begär att kommunen tar bort området Björnhöjden som lämpligt för vindkraft i översiktsplanen
Då vi behöver värna om vår boende miljö som skola, affär, camping, turister och företag. Som bygden är helt beroende av!

Inkomna yttranden från privatpersoner, övriga synpunkter samt yttranden som berör flera sakfrågor

Yttrande 15
Jag hänvisar till de handlingar som ligger till grund för granskningen av översiktsplanen. Dokumentet "Miljökonsekvensbeskrivning" är en granskningshandling men är märkt "Laga kraft". Vad innebär detta i praktiken? Jag hänvisar även till själva översiktsplanen - granskningshandlingen.

Kommunens kommentar:
Miljökonsekvensbeskrivningen är en granskningshandling. Rubriken ”Laga kraft” som står på handlingens första sida är en rubrik som kommer kompletteras med datum om/när handlingar får laga kraft liksom de ovanstående rubrikerna på framsidan.

På sidan 73 noterar jag att LIS-området vid Södra Viken har ändrats. När det norra området beskrivs hänvisas det till utveckling av en befintlig badplats. Detta kan väl inte stämma?

Kommunens kommentar:
Badplatsens som avses är belägen inom delområde Mellan efter justering LIS-områdets avgränsning. Texten justeras.

Jag hänvisar även till den bilagda kartan, "Mark- och vattenanvändningskarta". På kartan redovisas "Industri och verksamheter - föreslagna". Jag noterar att det endast är markerat på norra sidan av väg 888 för det planerade projektet vid Södra Viken 1:8. Betyder detta att marken på den södra sidan inte avses tas i anspråk?

Kommunens kommentar:
Omfattningen av markanspråk för utveckling i området har minskat och det södra sidan har utgått.

Høringsuttalelse – Översiktsplan 2040
Jag hänvisar till granskningshandlingarna til översiktsplan (ÖP) for Sunne kommun. Nedan följer mina synpunkter i granskningsskedet.

Denna granskningsyttrande tar sin utgångspunkt i att ÖP och tillhörande MKB, trots vissa justeringar sedan samrådsskedet, fortfarande uppvisar grundläggande brister i fråga om strategisk styrning, transparens och samlad konsekvensbedömning. Särskilt problematiskt är valet av ett i huvudsak passivt utvecklingsscenario, där centrala och principiella avvägningar i stor utsträckning skjuts vidare till senare planeringsskeden. Mot denna bakgrund ifrågasätts planens förmåga att fungera som ett långsiktigt och vägledande styrdokument enligt plan- och bygglagens intentioner.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Det politiska ställningstagandet om vald inriktning kvarstår. Det har dock förtydligats att kommunen inte valt ett rent C alternativ, men vald inriktning lutar mest åt C med inslag av B. Även om den politiska utgångspunkten är att möjliggöra vid efterfrågan bedömer kommunen att översiktsplanen ger tillräckligt stöd inför kommande prövningar och i de frågor som krävs enligt PBL.

1. Grundläggande utmaning: Användningen av scenariokorsmodellen
I likhet med mitt yttrande under samrådet vill jag kommentera Sunne kommuns användning av scenariokorsmodellen. Enligt min uppfattning har modellen använts på ett bristfälligt sätt som riskerar att försvaga plan- och beslutsprocesserna.
Scenariokorsmodellen ska fungera som ett öppet analysverktyg för att pröva flera möjliga framtider, inte för att legitimera ett tidigt valt alternativ. I detta fall framgår av översiktsplanen (ÖP) och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) att flera scenarier har tagits fram, men i praktiken ges alternativ C en särställning och behandlas som

planens faktiska utvecklingsinriktning. Övriga scenarier får därmed en underordnad roll, och någon tydlig gräns mellan analys och politiska avvägningar redovisas inte.
Detta försvagar transparensen enligt plan- och bygglagen (PBL) samt kravet i miljöbalken (MB) på jämförelse mellan rimliga alternativ inom den strategiska miljöbedömningen.

Mot denna bakgrund menar jag att alternativ C i praktiken fungerar som en styrmodell, vilket leder till en svag arealpolitisk styrning. Jag ifrågasätter särskilt om detta ger tillräcklig förutsägbarhet, om centrala mark- och vattenfrågor skjuts upp till senare skeden samt om flexibiliteten riskerar att leda till stegvis exploatering i känsliga områden.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras. Scenariokorsmetoden har fungerat som ett tidigt dialogmaterial för att belysa olika inriktningars påverkan på framtida utveckling. Att Sunne kommun har varit tydliga med sin inriktning i ett tidigt skede påverkar inte jämförelsen av rimliga alternativ i MKBn. MKBn har förtydligats inför granskningen att scenario C inte är det faktiska planalternativet.*
> *Kommunen bedömer vidare att vald inriktning ger tillräckligt stöd inför kommande prövningar och i de frågor som krävs enligt PBL.*

2. Översiktsplanen - granskningshandling

2.1 Overordnede kommentarer

Trots vissa justeringar sedan samrådet, har ÖP fortfarande grundläggande brister som gör att den inte uppfyller sin roll som ett strategiskt, långsiktigt och styrande dokument för kommunens mark- och vattenanvändning.
Ett centralt problem är att kommunen även i granskningsskedet väljer att stå fast vid en i huvudsak passiv och efterfrågestyrd utvecklingsmodell (alternativ C): Bebyggelse och exploatering ska kunna ske där intresse uppstår, med begränsad kommunal styrning av lokalisering, prioritering och takt. En sådan inriktning innebär i praktiken att ÖP avsäger sig sin styrande funktion och i stället blir ett generellt ramdokument. Avgörande avvägningar skjuts vidare till senare plan- och bygglovsskeden. Detta strider mot översiktsplanens grundläggande syfte. Jag hänvisar även till Länsstyrelsens synpunkter på kommunens val av detta passiva utvecklingsscenario.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras. Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som ska spegla den politiska viljan. Detta är en väl avvägd inriktning mot bakgrund av den politiska viljan och det bebyggelsetryck som råder i kommunen. Det har dock förtydligats inför granskningen att kommunens utvecklingsinriktning inte är ett rent scenario C alternativ.*

<u>Befolkningsprognos</u>
Kommunen har inledningsvis redovisat uppdaterade befolkningstal (per 2024), men har inte använt dessa vidare i analysen av befolkningsutvecklingen (s. 12 och 16). Inte heller i MKB:n har den senaste befolkningsstatistiken använts. Kommunen följer därmed inte Länsstyrelsens påpekande om att nyare befolkningsstatistik ska användas i arbetet med översiktsplanen.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras. Kommunen ser över möjligheten att tydliggöra redovisning av befolkning.*

Det är också anmärkningsvärt att kommunen väljer mellan två prognoser, där den ena visar en befolkningsökning och den andra en minskning. Eftersom kommunen önskar en ökande befolkning väljer man den prognos som visar detta utfall.
Kommunen påstår att befolkningstalet ökar, trots att det i realiteten har minskat under de senaste åren. Kommunen menar också att det kommer att ske en oproportionerligt stor ökning av antalet invånare, men redovisar inte konkret vad denna antagna ökning grundar sig på.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras och kommunen kvarstår vid sin avvägning.*

Jag noterar emellertid att man särskilt förutser en ökning i området Gettjärn (s. 17, se också "Bostadsförsörjningsprogram för Sunne kunnun, 18 december 2023). Detta tyder på att kommunen utgår från att den planerade etableringen av Climate Arena ska bidra till denna befolkningstillväxt. Samtidigt kan man dock även föreställa sig att en sådan etablering kan få motsatt effekt.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Bostadsförsörjningsprogrammets beräkning för området utgick från historisk befolkningstillväxt och baserades inte på en eventuell etablering av verksamhetsmark.

Korrekt och konsekvent användning av aktuell befolkningsstatistik är avgörande för översiktsplanens trovärdighet och styrkraft. Befolkningsantaganden ligger till grund för bedömningar av bostadsbehov, markanvändning och motivering av intrång i värdefulla mark- och vattenområden. När befolkningsprognoser används selektivt eller inte är metodiskt förankrade vil planen bygga på önskebilder snarare än analyserbara förutsättningar, vilket försvårar efterprövning, samordning och långsiktig hållbar planering.

Kommunens kommentar:
Se bemötande ovan.

Målkonflikter och brist på prioriteringar
När ÖP väljer låg grad av styrning ställs särskilt höga krav på tydliga och genomarbetade ställningstaganden. Trots detta präglas översiktsplanen i stor utsträckning av generella formuleringar, öppna tolkningsutrymmen och otydliga prioriteringar (se t.ex. s.15–18, 36–37). Det anges återkommande att olika hänsyn ska tas, men betydligt mer sällan hur intressekonflikter ska lösas eller vilka ambitioner som i praktiken ska ges företräde (se t.ex. s.46–48, 58–65). Planen ger därmed begränsad vägledning för efterföljande detaljplanearbete och lovprövning.

Avsaknaden av tydliga och bindande prioriteringar på översiktsnivå framstår som ett genomgående drag i planens hantering av risk- och hänsynsfrågor. Det medför en påtaglig risk för att säkerhets-, natur- och miljöhänsyn successivt trängs undan när de möter konkreta exploateringsintressen i senare plan- och tillståndsskeden (t. ex. s.64–65).

Även om granskningsversionen i flera avseenden ger ett intryck av målmedvetenhet, präglas den samtidigt av en tydlig brist på prioriteringar. Planen uttrycker parallella ambitioner om tillväxt och utbyggnad å ena sidan, samt starka hänsyn till natur-, klimat- och landskapsvärden å den andra, utan att klargöra vilka intressen som ska väga tyngst när målkonflikter uppstår (se t.ex. s.15–18, 36–37, 46–48, 58–65).

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Sunne kommun bedömer att översiktsplanen motsvarar krav enligt PBL och ger tillräcklig vägledning inför kommande prövningar.

Riksintressen
Riksintressena hanteras på ett sätt som försvagar ÖP:s styrande funktion. I stället för att tydligt ange hur riksintressevärden ska säkras lämnas huvuddelen av avvägningarna till senare prövningar i bygglov, förhandsbesked och detaljplanering (se t.ex. s. 46–48). Samtidigt föreslår kommunen förändringar av riksintresseavgränsningar, särskilt för naturvård och rörligt friluftsliv, utan att det redovisas att de värden som motiverar riksintressena har gått förlorade (se t.ex. s. 21, s. 51). Detta innebär en risk för att riksintressena anpassas efter exploatering i stället för att utgöra ett styrande ramverk för utvecklingen.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Sunne kommun bedömer att översiktsplanen motsvarar krav enligt PBL och ger tillräcklig vägledning inför kommande prövningar. I granskningsförslaget föreslås ny avgränsning för riksintresse rörligt friluftsliv då den nu gällande gränser är grovt inritad. Önskad ny avgränsning för naturvård har utgått. Justering kommer att ske enligt Länsstyrelsens granskningsyttrande.

Vattenfrågor
ÖP:s behandling av vattenfrågor illustrerar ytterligare planens svaga styrning (s. 58 59, 60 och 62). Samtidigt som man konstaterar att kommunens vattenförekomster har bristande status och att miljökvalitetsnormer inte uppnås, saknas tydliga strategiska ställningstaganden för hur mark- och vattenanvändningen ska anpassas till dess förutsättningar. I stället lämnas frågan om hur normerna ska följas i praktiken öppen, vilket gör det svårt att bedöma planens förenlighet med gällande miljökrav. Om en ÖP inte tydligt kopplar kända miljöproblem till framtida utveckling blir den svår att använda som styrdokument.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Viss justering kommer att ske enligt Länsstyrelsen granskningsyttrande. I övrigt inryms vattenfrågor på en mer detaljerad nivå i kommunens VA-dokument.

Strandskydd och landsbygdsutvekling
Liknande brister finns i hanteringen av strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). ÖP pekar ut nya och utvidgade områden för LIS (s. 36–37, s. 46), men redovisar inte tillräckligt tydligt hur strandskyddets långsiktiga syften ska säkerställas. Bedömningar av lämplighet och påverkan är i huvudsak övergripande och hänvisas till senare prövning i bygglov, förhandsbesked och detaljplanering (s. 36, s. 53). Detta är problematiskt, eftersom utpekande av LIS-områden i praktiken innebär undantag från strandskyddet, vilket ställer särskilt höga krav på tydliga och väl motiverade ställningstaganden redan på översiktsnivå. (Se i övrigt närmare redogörelse för LIS – Södra Viken, punkt 2.4)

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Viss justering kommer att ske enligt Länsstyrelsen granskningsyttrande

Klimatförandringar och planering
ÖP visar tydliga svagheter i hanteringen av risker kopplade till klimatförändringar, översvämning, ras och erosion. Samtidigt som ökade klimatrisker och kända problem med skred, stabilitet och översvämning redovisas i planens underlag (se t.ex. s.64–65), utgår planen i stor utsträckning från att dessa risker ska hanteras i senare skeden. Detta försvagar översiktsplanens strategiska roll och ger begränsad långsiktig trygghet i den fysiska planeringen.

Kommunens kommentar:
Sunne kommun bedömer att översiktsplanen motsvarar krav enligt PBL och ger tillräcklig vägledning inför kommande prövningar. Viss komplettering kan komma att ske utifrån SGIs granskningsyttrande.

Globale og nationellea miljømål
På s. 6 i ÖP står det at kommunestrategien og ÖP er "sammanflätade dokument som tilsammans visar vägen framåt för Sunne kommun." Kommunestrategien ble revidert i februar 2025. Kommunen anger att ÖP:n bedöms främst bidra till mål 11 i Agenda 2030 (Hållbara städer och samhällen) (s. 86). ÖP:n är ett samlat strategiskt styrdokument som enligt plan- och bygglagen ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling ur miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv. I praktiken innebär detta att planen inte endast berör mål 11, utan även har tydliga beröringspunkter med flera andra mål inom Agenda 2030.
Detta förhållande skulle med fördel kunna tydliggöras och ges ett mer aktivt utrymme i ÖP.
En mer samlad och tydlig redovisning av hur planen förhåller sig till Agenda 2030 och det nationella miljömålssystemet – inklusive identifiering av eventuella målkonflikter skulle stärka planens hållbarhetsprofil och bättre spegla dess roll som samlat styrinstrument för kommunens långsiktiga utveckling

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen bedömer att redovisningsnivån uppfyller det krav som finns på redovisning av relevanta mål och program. En översiktsplan har koppling till många delar av hållbarhet och andra mål varav en avgränsning behöver göras till de mest relevanta delarna.

Sammanfatning pkt. 2.1
Sammantaget ger ÖP:n intryck av att prioritera öppenhet och flexibilitet på bekostnad av tydlig strategisk styrning. Planförslaget undviker i stor utsträckning att ta ställning i centrala och principiella frågor om lokalisering, prioritering, riskhantering och intresseavvägning, och skjuter i stället dessa avgöranden till senare plan- och bygglovsskeden. Detta innebär att ÖP:n förlorar i kraft som styrande dokument och riskerar att inte uppfylla sin funktion som ett sammanhållet strategiskt ramverk för kommunens långsiktiga mark- och vattenanvändning, utan överlåter avgörande vägval till senare och mer fragmenterade beslutsprocesser.

Kommunens kommentar:
Se bemötanden ovan.

2.2 Bristande och selektiv redovisning i konfliktområde
ÖP:s redovisning av området kring Södra Viken uppvisar flera väsentliga brister som sammantaget ger ett ofullständigt och delvis missvisande planeringsunderlag. Detta är särskilt allvarligt eftersom området samtidigt berörs av förslag om utpekande av verksamhetsmark och därmed utgör ett tydligt konfliktområde mellan olika

allmänna intressen. Nedan utvecklar jag detta närmare:
På sidan 8, under avsnittet ”Väg”, redovisas utvalda viktiga vägar i kommunen. Här utelämnas dock Lv. 888, trots att vägen har flera avgörande funktioner. Lv. 888 är utpekad som transportled för farligt gods och har därmed direkt betydelse för risk, säkerhet och beredskap. Vägen utgör dessutom en viktig regional förbindelse mot gränsen till Norge, vilket i andra sammanhang framhålls som en central förutsättning för kommunens geografiska läge och utveckling.
Denna utelämning upprepas på sidan 22 under avsnittet ”Goda kommunikationer”, där Lv. 888 återigen saknas, trots att vägens funktion med avseende på både farligt gods och regional tillgänglighet borde vara central i sammanhanget. På sidan 23 refereras till Torsby flygplats som en viktig regional nod, men utan att koppla detta till tillgänglighet i riktning mot Gardermoen via Lv. 888. Sammantaget framstår redovisningen som selektiv och inkonsekvent.

Den tematiska obalansen förstärks på sidan 9 genom hur området behandlas under olika rubriker. Under ”Natur och friluftsliv” saknas helt en beskrivning av Lersjöerna, trots att detta område utgör ett lokalt välkänt och frekvent nyttjat friluftsområde med tydliga värden för närrekreation. Området används dessutom aktivt av skolan vid Södra Viken som del av elevernas vardagsmiljö, utevistelse och pedagogiska verksamhet. Dessa värden är därmed direkt kopplade till både folkhälsa samt barn och ungas uppväxt- och lärmiljö.
Denna underkommunikation återkommer på sidan 20 i avsnittet ”Blåstruktur”. Här lyfts Fryken och Rottnen fram och det anges att utveckling ska ske i balans med sjöarnas naturvärden. Däremot omnämns inte Lersjöerna alls, trots att de ingår i samma landskapliga och ekologiska sammanhang och har tydliga lokala värden för natur, friluftsliv och skolmiljö. Avsaknaden är särskilt anmärkningsvärd mot bakgrund av att området samtidigt berörs av markanvändningsförändringar som riskerar att påtagligt påverka just dessa värden.

Sammantaget ger detta intryck av en konsekvent nedtoning av natur- och friluftsvärden i ett område där exploatering planeras eller möjliggörs. Genom att inte redovisa Lersjöerna som del av blå- och grönstrukturen osynliggörs centrala värden som annars borde vägas tungt i den övergripande intresseavvägningen.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.*

Samtidigt som natur- och friluftsvärden utelämnas eller ges begränsad uppmärksamhet, ges utbildningsverksamheten vid Södra Viken utrymme under avsnittet ”Näringsliv”, vilket i sig inte är orimligt men som, i frånvaro av en motsvarande redovisning av natur- och friluftsvärden, bidrar till en ensidig funktionalisering av området. Sammantaget innebär detta att natur- och friluftsliv konsekvent tonas ned, medan andra intressen lyfts fram. Denna selektiva tematisering riskerar att påverka hur området uppfattas i den samlade avvägningen och därmed sänka tröskeln för att betrakta området som lämpligt för exploatering.

Detta är särskilt problematiskt eftersom ÖP:n samtidigt öppnar för eller legitimerar utpekande av verksamhetsmark i eller i direkt anslutning till ett sammanhängande friluftsområde, inklusive skogsmark som i praktiken fungerar som skolskog för Södra Viken. Konflikter mellan verksamhetsutveckling, natur- och friluftsvärden, barn- och ungdomsperspektiv samt risk och säkerhet finns således i realiteten, men dessa konflikter synliggörs inte i ÖP.

Genom att viktiga värden och riskfaktorer inte redovisas samlat och konsekvent i ÖP förskjuts tyngdpunkten i intresseavvägningen till senare planeringsskeden (detaljplan). Detta strider mot ÖP:s roll som ett övergripande och vägledande dokument, och försvårar en transparent och informerad diskussion om alternativa lokaliseringar och rimliga avvägningar på kommunövergripande nivå.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.*

Sammanfatning pkt. 2.2
Mot denna bakgrund bedöms ÖP:s redovisning av området kring Södra Viken vara otillräcklig. Viktiga förutsättningar avseende infrastruktur, risk och säkerhet, natur- och friluftsvärden samt barn och ungas miljöer bör behandlas tydligare, mer samlat och mer konsekvent än vad som nu är fallet. Detta bör göras redan i ÖP för att säkerställa att framtida ställningstaganden om markanvändning vilar på ett korrekt, balanserat och rättvisande planeringsunderlag.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

2.3 Utveclingsområden – verksamhetsmark: Södra Viken

Det är viktigt att påminna om historiken här: Utpekande av Södra Viken som verksamhetsmark står i strid med gällande ÖP (2011), där området pekas ut som ett frilufts- och rekreationsområde.
Kommunen hänvisar till att "det finns ett visst stöd" i översiktsplanen genom utpekandet av LIS-område i det tematiska tillägget (2020). Samtidigt har detta LIS-område nu ändrats, reducerats och styckats upp (precis som det så kallade stödet). Kommunen har dessutom i snart tio år ingått markanvisningsavtal för denna tomt, trots att området enligt gällande ÖP inte är planlagt för näringsverksamhet. Det framstår som svårt att förstå att kommunen väljer att driva detta projekt genom en så lite transparent process.
I jämförelse mellan samrådsversionen av ÖP (s. 43, Gettjärn) och granskningsversionen (s. 41, Södra Viken) kan konstateras att beskrivningen av samma område har förändrats på ett sätt som är både innehållsmässigt betydelsefullt och problematiskt ur ett planerings- och transparensperspektiv. I samrådsversionen beskrivs området tydligt som ett större sammanhängande skogsområde om cirka 200 hektar, beläget på både norra och södra sidan av Lv 888, i direkt anslutning till Södra Viken. Där framgår uttryckligen att detaljplaneuppdrag pågår, att delar av området omfattas av LIS-utpekande och att området föreslås användas som verksamhetsmark för testanläggning för fordon. Beskrivningen är relativt konkret vad gäller områdets omfattning, lokalisering, processläge och avsedd markanvändning.
I granskningsversionen har samma område däremot beskrivits i avsevärt mer nedtonade ordalag. Områdets geografiska omfattning framstår som tydligt reducerad, särskilt genom att södra sidan av Lv 888 i praktiken inte längre redovisas i text eller kartbild, trots att denna del tidigare varit en integrerad del av planeringsförutsättningarna. Även planerad solcellsanläggning på södra sidan av Lv 888 har utelämnats i granskningshandlingens karta. Samtidigt är Lv 888 fortsatt markerad som ”rekommenderad väg för farligt gods”, vilket innebär att risk- och konfliktfaktorer kvarstår (utan at tematiseras som ett problem) medan utbyggnadsintentionerna tonas ned. (På sidan 41 anges för övrigt att området är välbeläget på norra sidan av Lv 888 och kan nås via E45 och Lv 888. En viktig presisering är att området endast kan nås via Lv 888 och inte direkt via E45).
Vidare framstår hänvisningen till LIS-utpekande som både svagare och mer otydlig i granskningsversionen, trots att LIS-området i realiteten har ändrats, reducerats och styckats upp sedan tidigare. Detta innebär att den planmässiga grund som tidigare använts för att motivera utveckling i området inte längre är konsekvent redovisad (se också pkt. 2.4).
Mot bakgrund av att vissa delar av den planerade markanvändningen, såsom solcellsanläggningar, inte nödvändigtvis kräver detaljplan förstärks bilden av att processen präglas av bristande transparens.
Sammantaget har beskrivningen i granskningsversionen blivit mindre konkret vad gäller både omfang, syfte och konsekvenser, samtidigt som pågående detaljplanearbete parallellt fortsätter. Detta får effekten att centrala och principiella markanvändningsfrågor – av tydlig strategisk karaktär – skjuts från ÖP till detaljplannivå. Detta är särskilt problematiskt i en fråga som är starkt konfliktpräglad och där intressekonflikter mellan verksamhetsutveckling, natur- och friluftsliv, barn och ungas miljö samt risk och säkerhet är tydliga.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

Sammanfatning pkt. 2.3
Förändringarna mellan samråds- och granskningsversionen kan inte uppfattas som enbart redaktionella. De innebär en faktisk nedskalning och avkonkretisering av ett större och omstritt utvecklingsområde, vilket riskerar att dölja omfattning, konsekvenser och målkonflikter på översiktsplannivå. Detta strider mot god planeringspraxis och försvårar en transparent, demokratisk och strategisk prövning av markanvändningen i ett område med stor betydelse och hög konfliktgrad. ÖP:s funktion som ett övergripande, vägledande och öppet diskuterande dokument försvagas därmed avsevärt. Jag menar att det inte finns stöd för den föreslagna ändrade markanvändningen, och att området fortsatt ska ha den klassificering som anges i gällande ÖP: öppen åkermark och betesmark, gles bebyggelse, skog och myrmark.

Kommunens kommentar:

Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

2.4 LIS-utpekandet i Södra Viken

Kommunens bruk av LIS-områden följer i huvudsak intentionerna i den kommunala LIS-planen, där småskaliga och tydligt avgränsade områden används för att möjliggöra begränsad bostadsutveckling i strandnära lägen. I dessa fall framstår LIS som ett proportionerligt undantag från strandskyddet, med begränsad kumulativ påverkan och tydlig koppling till landsbygdsboende (se dock Länsstyrelsens yttrande).

Södra Viken utgör dock ett tydligt avvikande fall. Området präglas av lång planhistorik, återkommande planjusteringar och en uttalad inriktning mot verksamhets- och institutionsutveckling. Här används LIS **inte** primärt för att stödja bosättning i landsbygdsmiljö, utan i ett sammanhang där strandnära mark ingår i ett större, planlagt utvecklingsområde.

Sammantaget framstår LIS-utpekandet i Södra Viken som ett led i en successiv anpassning av planförutsättningarna, snarare än som ett avgränsat undantag i strandskyddet. Detta förstärks av att LIS tillkommer sent i ett utvecklingsförlopp som redan präglats av kommunalt markägande (och återkommande markanvisningavtalen), verksamhetsinriktad planering och återkommande justeringar av planinriktningen. Var för sig kan dessa grepp framstå som begränsade, men deras samlade effekt innebär en tydlig och ensidig förskjutning i mark- och strandanvändningen. I ett sådant sammanhang ökar kraven på transparens, alternativprövning och samlad redovisning. Planhandlingarna ger emellertid begränsad vägledning om varför LIS bedöms nödvändigt just här, vilka andra planeringslösningar som prövats, och hur strandskyddets långsiktiga syften säkerställs i ett område av denna karaktär.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

Uppdelat och reduserat

Att LIS-området i Södra Viken i granskningshandlingen har delats upp i flera mindre delområden och sammantaget reducerats jämfört med kommunens LIS-plan kan isolerat sett förstås som ett avböjande och återhållsamt grepp. Det ger formellt intryck av ökad precision och minskat ingrepp i strandzonen och kan ses som ett försök att anpassa LIS-användningen till principerna om avgränsning och småskalighet.

Genom att dela upp området i delområden med olika funktioner saknas en sammanhållen analys av den samlade påverkan på strandmiljön, friluftslivet och allmänhetens tillgång till strandområdet. Bedömningen fragmenteras i stället till enskilda delar, utan att de kumulativa effekterna belysts. Detta är särskilt problematiskt i ett område som både omfattar strandnära lägen, skolmiljö, friluftsområden och planerade tekniska och näringsrelaterade anläggningar.

Samtidigt förändrar denna justering inte den övergripande planeringsproblematiken, som nämnts tidigare. LIS används fortfarande i ett område präglat av lång planhistorik, återkommande justeringar och en tydlig inriktning mot verksamhets- och institutionsutveckling, snarare än landsbygdsboende.

Uppdelningen minskar omfattningen av varje enskilt delområde, men LIS-utpekandets samlade roll och kumulativa effekt i Södra Viken kvarstår i huvudsak oförändrade.

Den norra delen av området har i praktiken fråntagits sin LIS□funktion och ges i stället inriktning mot näringsverksamhet kopplad till Climate Arena och fordonstestning. Detta innebär att LIS□utpekandet i efterhand anpassas till redan pågående eller planerade verksamheter, snarare än att LIS-analysen används för att bedöma om strandnära utveckling är lämplig enligt MB:s kriterier. En sådan ordning riskerar att underminera LIS□instrumentets syfte och gör det oklart vilken faktisk betydelse LIS-utpekandet haft i beslutsprocessen.

Sett i relation till kommunens LIS-plan är anpassningen i huvudsak kvantitativ. Planhandlingarna klargör varken varför LIS behövs just här eller hur strandskyddets syften ska säkerställas i ett område med planerad högt utvecklingstryck. Uppdelningen riskerar därmed att fragmentera och delvis dölja helheten, snarare än att möjliggöra en samlad och transparent prövning av LIS-användningen.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

Sammanfatning pkt. 2.4:

Mot denna bakgrund finns det allvarliga skäl att ifrågasätta om hanteringen av LIS i Södra Viken uppfyller kraven på en sammanhållen och ryddig planprocess. När undantagsinstrument som LIS används i ett strategiskt viktigt och långsiktigt utvecklingsområde utan att helheten tydliggörs, riskerar processen att framstå som stegvis

tillrättalagd snarare än öppet och principiellt prövad.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

2.5 Oklarheter och fel
Jag ställer mig också kritisk till hur LIS-området **Södra Viken** beskrivs i ÖP (s. 72–74). Detta följer den språkbruk och vinkling som används i omtalen av Södra Viken som verksamhetsmark (se pkt. 2.4 ovan).
Beskrivningen förefaller vara utformad på ett oklart sätt. Texten i kapitlet innehåller dessutom flera faktiska fel. Oavsett kan innehållet inte vara kvalitetssäkrat. Exempel följer nedan:
På s. 73 anges att: ”Området har inte varit utpekat LIS-område före LIS-planen 2020.” Detta är retoriskt ensidigt och missvisande, och bör kompletteras med det faktum att åtgärden strider mot gällande ÖP (jfr pkt. 2.4).

Kommunens kommentar:
Texten bedöms ej missvisande och kvarstår.

På s. 73 sägs vidare att: ”inom delområdet Norra finns även ett vattenområde som syftar till utveckling av befintlig badplats.” Detta är felaktigt. Det finns ingen befintlig badplats i detta område. Omtalen av en badplats som inte existerar kan uppfattas som ett försök att motivera LIS-utpekandet på felaktiga grunder.

Kommunens kommentar:
Texten justeras, badplatsen låg i tidigare utpekande inom Norra området, men efter justering av området tillhör den nu delområde Mellan.

På s. 73 anges att: ”Syftet med LIS-området är att stödja den satsning som kommunen gör på Södra Viken och gymnasieskolans fortsatta utveckling.” Varför anges inte här att detta sker i samband med planerad etablering av en omfattande verksamhet med utökad planprocess på ett område som har pekats ut i strid med gällande ÖP?

Kommunens kommentar:
Delområde Södra berör inte verksamhetsmarken, texten tydliggörs att det är den södra delen som avses i beskrivningen.

På s. 74 anges att: ”Vid vattenområde i delområde Norra föreslås LIS-område på östra sidan av vägen.” Det förefaller dock vara den västra sidan av vägen som avses här.

Kommunens kommentar:
Vattenområdet är beläget på östra sidan vägen.

På s. 74 anges vidare att: ”Arbete med detaljplan (…) i anslutning till Norra LIS-området, där tillfällig vistelse föreslås (…).” Detta är felaktigt. På s. 73 nämns inget om bostäder inom det norra området.

Kommunens kommentar:
Texten justeras.

2.6 Ytterlige kommentarer
<u>Beskrivning av bygdeutveckling</u>
Från sidan 26 och framåt ges en beskrivning av bygdeutveckling. Här används bland annat citat och ”scenarier” som uppenbart bygger på medborgardialogen 2024. Det är oklart varför man valt att föra in denna typ av beskrivningar i ÖP på detta sätt. Scenarierna framstår som verklighetsfrånvända, är inte relevanta och tillför ingen fördjupad kunskap till planen. Detta utgör varken en ändamålsenlig metod eller ett lämpligt planeringsverktyg inom ramen för en ÖP. Jag hänvisar till exempel till beskrivningen på sidan 30.
• "I framtidens Sunne nordväst har nya verksamheter och arbetsplatser växt fram i de södra delerna til följd av Climate Arena". Mot bakgrund av att detta är en konfliktsak upplevs formuleringen som onödigt provokativ
• "(…) har det tilkommit fler bostäder vilket bland annat har inneburit att äldre har lättare att bo kvar i bygden". Vilken logik ligger bakom detta?

Kommunens kommentar:
Det har varit viktigt för kommunen att arbeta in resultatet av medborgardialogen från 2024 i översiktsplanen och synliggöra lokala perspektiv och framtidsbilder. En del inspel och medskick från dessa dialoger har inte haft en tydlig koppling mot specifik markanvändning utan varit av mer principiell eller generell karaktär. Skrivningarna utgör inga prognoser eller ställningstaganden utan illustrativa exempel på möjliga utvecklingar och lokala behov.
Kommunen anser att det är transparent att redovisa att det pågående detaljplaneprojektet vid Södra Viken är ett större verksamhetsområde men att det också kan innebära positiva effekter för bygden och för kommunen som helhet.

Motstridande signaler
Nedan följer exempel på så kallade ”styrande formuleringar” som står i stark kontrast till vad invånarna i Södra Viken/Gettjärn upplever:
• S. 15: Det anges att utvecklingsinriktningen grundas ”i grunden på att möjliggöra för individen att utveckla sig själv, äganderätten och sina möjligheter till ett gott liv i Sunne.”
• S. 17: ”Kommunens förhållningssätt till bebyggelseutvecklingen är att invånarnas vilja ska driva var utveckling sker. Utveckling i mindre tätorter och landsbygd är viktig.”
• S. 17: ”En utveckling styrd från gräsrotsnivå …”
• S. 18: ”Ställningstagande: Ta vara på och utveckla områdena utifrån deras befintliga kvaliteter.”
• S. 21: Under rubriken ”Nära naturupplevelser” anges att ”i utkanten av Sunne tätort kan flest intressekonflikter mellan grönområden och utveckling uppkomma, varför det är viktigt att säkerställa goda natur- och friluftsområden (…)”, samt motsvarande ställningstagande på samma sida.
• S. 53: ”Kommunen ska i förekommande fall arbeta med skydds- eller förstärkningsåtgärder för att inte arternas bevarandestatus ska påverkas negativt.”
• S. 59: ”Vid detaljplanering och lovgivning ska möjligheten att klara gällande bullerkrav undersökas.”

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

3. Miljøkonsekvensbeskrivningen - granskningshandling
Sammantaget framstår MKB:ns granskningsversion (i likhet med samrådsversionen) som ett bristfälligt och endast delvis genomarbetat dokument. Trots att granskningsversionen har utökats i omfång och att vissa avsnitt har utvecklats, kvarstår grundläggande svagheter.

3.1 Ingen eller otillräcklig analys
MKB:n framstår i huvudsak som en tematisk genomgång av miljöförhållanden, snarare än som ett dokument som på ett reellt och systematiskt sätt analyserar och värderar konsekvenserna av strategiska ställningstaganden. Centrala analyser och tydliga avvägningar saknas fortfarande, vilket innebär att MKB:n inte uppfyller sin funktion som strategiskt beslutsunderlag för översiktsplanen.
Flera viktiga ställningstaganden i MKB:n är fortfarande otillräckligt motiverade. Detta gäller särskilt valet av utvecklingsstrategi, där ett i grunden efterfrågestyrt och passivt scenario har valts utan att dess miljömässiga konsekvenser tydligt vägts mot övriga alternativ (se t.ex. s.2–3, 8–9). (Se också pkt.1.)

Detta blir särskilt tydligt i tabellerna i kapitel 6 (s. 30–32), där påverkan på miljömålen samt konsekvenser av uteblivna åtgärder redovisas. Genomgången visar att alternativ C genomgående får svagare bedömningar än framför allt alternativ A och B för flera centrala miljömål. Att alternativ C trots detta utgör kommunens valda inriktning framstår därmed inte som resultatet av en samlad miljöfacklig avvägning, utan snarare som ett politiskt ställningstagande som prioriterar flexibilitet och begränsad styrning. Detta innebär att översiktsplanen inrymmer högre miljömässiga risker, samtidigt som hanteringen i stor utsträckning skjuts över till senare plan- och bygglovsskeden.
MKB:n är vidare bristfällig när det gäller att redovisa hur övergripande strategiska vägval påverkar Miljö- och naturvärden samt hur sådana konsekvenser ska hanteras samlat. Detta gäller särskilt det valda alternativ C, där konsekvenser visserligen beskrivs men inte kopplas till tydliga strategiska avvägningar (se t.ex. s.2–3, 16–18).
Kumulativa och samlade miljöeffekter behandlas endast översiktligt, trots att de identifieras som en relevant frågeställning (se t.ex. s.8, 23–24). Särskilt saknas en samlad bedömning av hur flera mindre, stegvisa

exploateringar över tid kan ge upphov till betydande konsekvenser för strandzonen, landskapsbilden och den biologiska mångfalden (se t.ex. s.24, 27–29).
Jag vill även framföra en generell synpunkt på detta dokument: Jag har svårt att förstå att denna MKB har kvalitetssäkrats och ifrågasätter hur användningen av skattebetalarnas pengar för detta arbete kan försvaras.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen bedömer att redovisningsnivån uppfyller det krav som finns på redovisning av relevanta mål och program. En översiktsplan har koppling till många delar av hållbarhet och andra mål varav en avgränsning behöver göras till de mest relevanta delarna.
En MKB är ett dokument som redovisar miljökonsekvenserna av förslaget, det är inte styrande utan det är upp till beslutsfattaren att med all kunskap de har fått till sig besluta. Ett beslut behöver inte vara det bästa enligt MKB:n.

3.2 Jordbruksmark och okalisering av nya verksamheter
När det gäller jordbruksmark redovisar MKB:n visserligen markens värden samt hushållningsbestämmelserna i 3 kap. 4§ miljöbalken (se t.ex. s.21–22), men det är oklart hur dessa omsätts i den valda utvecklingsinriktningen. Utbyggnad på landsbygden anges som ett väsentligt samhällsintresse utan att detta kopplas till en tydlig prövning av lokaliseringsalternativ eller till en motivering av varför annan, mer lämplig, mark inte kan användas (se t.ex. s.21–23). Samtidigt används generella tröskelvärden, såsom att 10–15% av jordbruksmarken kan exploateras, utan att det framgår på vilka grunder dessa procentsatser baseras eller hur de förhåller sig till miljöbalkens krav. Frågan om kumulativa effekter berörs, men utan någon samlad bedömning av konsekvenserna för jordbrukets långsiktiga funktion (se t.ex. s.8, 23–24). Därmed framgår det inte tydligt att planens markanvändning uppfyller kravet på god hushållning med jordbruksmark (se t.ex. s.23).
Därtill framstår motiveringen till att nya verksamheter i praktiken endast ska etableras inom utpekade områden väster om E45 som svag, då detta inte underbyggs av en självständig miljöanalys i MKB:n (se t.ex. s.3, 23). Sambandet mellan MKB:n och underlaget ”Lokalisering av verksamhetsmark” är sammantaget mycket svagt, vilket försvårar bedömningen av lokaliseringsalternativ och rimliga avvägningar.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Texten justeras då det finns ett skrivfel om procentsatser som gör att detta kan tolkas fel.

3.3 Vatten
En genomgång av tabell 3 och 4 (s. 27–28) visar att MKB:n bygger på ett faktaunderlag som antingen pekar på svagt miljötillstånd eller på betydande kunskapsbrister, särskilt när det gäller yt- och grundvatten. Trots detta används informationen huvudsakligen deskriptivt och får begränsat genomslag i bedömningarna. Dokumenterad sårbarhet och osäkerhet leder varken till skärpta slutsatser, tydligare planförutsättningar eller en konsekvent tillämpning av försiktighetsprincipen, och någon samlad analys av kumulativa effekter saknas. Mot denna bakgrund framgår att MKB:n endast i begränsad utsträckning analyserar hur svag vattenstatus och betydande kunskapsbrister påverkar bedömningen av den valda utvecklingsinriktningen. Därmed uppfyller MKB:n inte fullt ut kraven på en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. MB, där fokus ska ligga på planens väsentliga, långsiktiga och samlade miljökonsekvenser.
Dessa metodiska och analytiska brister får direkta konsekvenser för bedömningen av det valda alternativet C. Alternativet innebär en utvecklingsinriktning med låg grad av kommunal styrning, spridd bebyggelse och ökad användning av enskilda VA-lösningar (se t.ex. s.2–3, 8–9, 16–18). Enligt MKB:ns egna redovisningar är just denna typ av utveckling förenad med den största miljömässiga osäkerheten och risken, särskilt vad gäller vattenmiljön, där både yt- och grundvatten präglas av svag status och betydande kunskapsbrister.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Beskrivningar har inför granskning 2 utvecklats i enlighet med länsstyrelsens önskemål.

3.4 Kommentar till MKB:n – kapitel 7 Uppföljning
Kapitel 7 om uppföljning i miljökonsekvensbeskrivningen är otillräckligt utvecklat och står inte i proportion till det risk- och konsekvensunderlag som redovisas i övriga delar av dokumentet.
Detta innebär en tydlig obalans mellan analys och uppföljning. MKB:n pekar på risker kopplade till spridd

bebyggelse, fragmentering av jordbruksmark, påverkan på friluftsliv och tillgänglighet, ökat transportberoende samt sociala konsekvenser. Trots att MKB:n identifierar ett brett spektrum av potentiella miljöeffekter – inklusive indirekta och kumulativa effekter – begränsas uppföljningen i praktiken till en enda teknisk åtgärd avseende inventering och riskklassning av enskilda VA-anläggningar. Uppföljningskapitlet har därmed svag koppling till MKB:ns egen konsekvensanalys.
Vidare saknas flera grundläggande delar som normalt krävs för en fungerande strategisk uppföljning. Det anges inga tydliga indikatorer, ingen referensnivå, inga tröskelvärden för när påverkan blir oacceptabel och inga mekanismer för hur avvikelser ska hanteras. Ansvarsfördelningen är även oklar. Det framgår inte vilken funktion inom kommunen som ansvarar för uppföljningen, hur den är organisatoriskt förankrad eller hur resultaten ska användas i fortsatt planering. Detta är särskilt problematiskt eftersom den föreslagna utvecklingsinriktningen bygger på låg offentlig styrning och hög grad av efterfrågestyrd exploatering, vilket i sig ökar behovet av tydlig och systematisk uppföljning.
Den enda konkreta uppföljningsåtgärd som anges – VA-inventering – är relevant men förefaller i huvudsak följa av nationella krav snarare än av MKB:ns egna slutsatser. Åtgärden adresserar endast en begränsad del av de identifierade riskerna och säger lite om exempelvis lokalisering av bebyggelse, kumulativ påverkan eller utveckling inom LIS-områden.
Särskilt anmärkningsvärt är avsaknaden av uppföljning kopplad till LIS-utpekanden och friluftsliv, trots att dessa identifieras som potentiella konfliktområden. Det saknas helt en struktur för att följa faktisk exploatering, förändrad tillgänglighet eller successiv påverkan på strandnära natur- och rekreationsvärden.
Samrådsyttrandet från Länsstyrelsen (7 april 2025) kan inte anses vara tillräckligt omhändertaget i den aktuella versionen av MKB:n. Flera av Länsstyrelsens kritiska synpunkter berörs endast översiktligt och har i begränsad utsträckning lett till fördjupade analyser eller tydliga ställningstaganden. Särskilt gäller detta hanteringen av miljökvalitetsnormer för vatten, underlaget för LIS-områden samt behovet av precision i ett passivt utvecklingsscenario. MKB:ns uppföljningskapitel är mycket begränsat och saknar koppling till flera av de risker och osäkerheter som Länsstyrelsen pekar på.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen anser de har lagt sig på en rimlig nivå. Uppföljning är till för att återkoppla och ge kunskap samt följa upp planen. Genom att följa upp på rimlig nivå är viktigt och det ska även vara en betydande miljöpåverkan som säkerställs i och med uppföljandet.
När det gäller bästa alternativ är det inte så att kommunen måste välja det bästa som är utpekat i en MKB. En MKB är bara ett instrument för att tydligt redogöra för vad ett alternativ bedöms innebära, kommunen kan där efter välja ett alternativ och motivera varför och då vara medvetna om problemen.

3.5 Andra kommentarer
• Användningen av tabeller i MKB:n är svår att förstå. Det är oklart vad som avses kommuniceras med exempelvis tabell 1, ”Sammanställning av processen vid framtagandet av översiktsplanen”. Tabellen är rörig och tillför inget tydligt analysvärde.
• Inte heller ”Tabell 2 Sammanställning av påverkan, särskilda miljöaspekter …” framstår som meningsfull, även om den vid första anblick kan uppfattas som ”imponerande”. Det förefaller som om fälten ska graderas med olika gröna nyanser för att visa påverkansgrad, men samtliga fält har samma färg. Innebär detta verkligen att det råder ”liten påverkan och/eller liten komplexitet” i samtliga avseenden? Har tabellen överhuvudtaget kvalitetssäkrats?
• Tabell 3 och 4 (s. 27–28) tillför begränsat mervärde och bidrar snarare till förvirring än till ökad tydlighet.
• Motiveringen för användningen av kartor i MKB:n är oklar, särskilt i relation till de kartor som kommunen själv har tagit fram inför granskningen. Därtill är kartorna i MKB:n svårtolkade.
• Figur 2, ”Beskrivning av de olika scenarierna i förhållande till varandra”, är i praktiken nästintill oläslig.
• Figur 3, ”Kartbild från översiktsplanens utvecklingsinriktning. I denna framgår det tydligt att förutom scenario C finns ett större inslag av scenario B i kommunens viljeinriktning”, ger inte på ett tydligt sätt besked om vad som faktiskt avses.
• Syftet med figur 7, ”Karta från kommunens gamla naturvårdsprogram”, är oklart. (Min understrykning).

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen anser att nivån är rimlig. Uppföljning är till för att återkoppla och ge kunskap samt följa upp planen. Genom att följa upp på rimlig nivå är viktigt och det ska även vara en betydande miljöpåverkan som säkerställs i och med uppföljandet.

Sammanfatning pkt. 3:

Sammantaget försvagas MKB:n som beslutsunderlag inför antagandet av ÖP. Det alternativ som är förenat med störst miljömässig risk – alternativ C – väljs utan tillräcklig miljöfacklig motivering, och MKB:n ger därmed inte ett tillräckligt robust underlag för att legitimera detta val. För att MKB:n ska fungera som ett reellt styr- och kunskapsunderlag hade en mer utvecklad, bred och systematiskt kopplad uppföljning av de identifierade miljö- och samhällseffekterna krävts.
I detta sammanhang noteras även att Länsstyrelsens samrådsyttrande i huvudsak inte har beaktats i MKB:ns granskningsversion, vilket ytterligare försvagar dess funktion som strategiskt beslutsunderlag.
Sammantaget försvagas MKB:n som beslutsunderlag inför antagande av ÖP . För att MKB:n ska fungera som ett reellt styr- och kunskapsunderlag krävs en mer utvecklad, bred och systematiskt kopplad uppföljning av de miljö- och samhällseffekter som MKB:n själv identifierar.

4. Lokalisering av verksamhetsmark – granskingshandling
Granskningsutgaven av underlaget "Lokalisering av verksamhetsmark " uppvisar visserligen en tydligare struktur jämfört med samrådsversionen, men de materiella bristerna kvarstår i flera centrala avseenden. Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande den 7 april 2025 (s. 10) uttryckligen hänvisat till lokaliseringsutredningen som ett underlag till översiktsplanen, men samtidigt efterfrågat ett mer utvecklat resonemang kring lokalisering och strategiska ställningstaganden. I granskningsutgaven redovisas dock lokaliseringsalternativen fortsatt huvudsakligen områdesvis och deskriptivt, utan att sammanställas i en samlad och strategisk avvägning på översiktsnivå.
Detta blir särskilt tydligt i hanteringen av jordbruksmark enligt 3 kap. 4 § MB, där regelverket redovisas (pkt. 1, s. 3) men där en systematisk och jämförbar prövning av alternativa lokaliseringar i praktiken saknas. Exempelvis bedöms områden som Sunne entré (s.10), Bergakorset (s. 24) och Sillegårdsäng (s. 25) som lämpliga trots påverkan på jordbruksmark, utan att det tydligt framgår varför andra alternativ inte kan tillgodose behovet på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt. Sammantaget innebär detta att de brister som Länsstyrelsen pekade på i samrådsskedet i huvudsak kvarstår, och att granskningsutgaven fortsatt inte ger ett tillräckligt robust och strategiskt beslutsunderlag för översiktsplanen i enlighet med plan- och bygglagen och miljöbalkens krav på strategisk miljöbedömning.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras. Sunne kommun bedömer att lokaliseringsbilagan ger en god översiktlig bild av alternativa lokaliseringar av verksamheter och för vilka området ett ianspråktagande på jordbruksmark kan vara motiverat. Vid en eventuell etablering redovisas de rimliga alternativen närmare och konsekvenser belyses om jordbruksmark berörs.*

<u>Särskilda kommentarer – LIS – Södra Viken</u>
I *Lokalisering av verksamhetsmark* hänvisas till kommunens LIS-plan som premiss för bedömningen av området Södra Viken (område 15, s. 22). Där anges att delar av området är utpekat i LIS-planen och att pågående detaljplanering motiverar en endast övergripande bedömning.
Samtidigt har kommunen i granskningsversionen av ÖP ändrat avgränsningen och förutsättningarna för LIS-området i Södra Viken (s. 72), utan att lokaliseringsunderlaget har uppdaterats eller omprövats mot bakgrund av dessa förändringar. Detta innebär att underlaget delvis bygger på förutsättningar som inte längre är aktuella, vilket försvårar bedömningen av lokaliseringens lämplighet och bidrar till ett bristande samband mellan ÖP:s tematiska ställningstaganden. I detta sammanhang bör även Länsstyrelsens samrådsyttrande beaktas. Länsstyrelsens synpunkter avser LIS-redovisningen på ett övergripande plan och är inte riktade mot Södra Viken som enskilt område. Länsstyrelsen har där anfört att underlaget för LIS inte varit tillräckligt för att bedöma den föreslagna utvecklingens påverkan på växt- och djurlivet, och att det därför varit svårt att avgöra om de föreslagna LIS-områdena är förenliga med 7 kap. 18e § miljöbalken (samrådsyttrandet, s.7).
Mot denna bakgrund framstår det som särskilt problematiskt att lokaliseringsutredningen fortsatt hänvisar till LIS-planen som grund för bedömningen av Södra Viken, utan att redovisa eller analysera konsekvenserna av de ändringar som har genomförts i ÖP:s granskningsskede. (Se också pkt. 2.4 ovan.)

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras. Lokaliseringsbilagan har uppdaterats efter den ändrade avgränsningen av markanvändningen. Justering av LIS-området påverkar inte bedömningen i bilagan eftersom den inte ligger till grund för bedömningen. Kommunens ser inget behov av justering.*

Sammanfatning pkt. 4:
Sammantaget kvarstår de brister som Länsstyrelsen identifierade i samrådsskedet, och

granskningsutgåvan av Lokalisering av verksamhetsmark ger fortsatt inte ett tillräckligt robust och strategiskt beslutsunderlag för översiktsplanen. Avsaknaden av samlad alternativprövning, särskilt i frågor som rör jordbruksmark och ändrade LIS-förutsättningar i Södra Viken, innebär att kraven i plan- och bygglagen och miljöbalken på strategisk miljöbedömning inte är uppfyllda.

5. Samband mellan lokaliseringsutredning och MKB – ny bro

I granskningshandlingen *Lokalisering av verksamhetsmark* anges uttryckligen att verksamhetsmark i östra delen av Sunne tätort är beroende av en ny bro över Fryken, och att samtliga lokaliseringsalternativ på östra sidan har valts bort i avvaktan på att en sådan bro kommer till stånd (pkt. 2 s. 4). Detta utgör ett tydligt och styrande planpremiss i lokaliseringsutredningen. I MKB:n återfinns dock ingen motsvarande redovisning. Den nya bron nämns inte, dess status och osäkerhet diskuteras inte, och inga scenarier redovisas för hur planens konsekvenser skiljer sig åt med respektive utan ny bro. Därmed saknas en tydlig koppling mellan lokaliseringsutredningens förutsättningar och MKB:ns miljöbedömning. Detta innebär att ett avgörande planeringsantagande används implicit utan att vara öppet redovisat eller miljöbedömt, vilket försvagar alternativprövningen enligt 6 kap. MB och minskar planens transparens och förutsebarhet enligt plan- och bygglagen.

> *Kommunens kommentar: Bron hanteras inom ramen för FÖP Sunne tätort och har inte lagts med i något planalternativ som bedöms i MKB.*

6. Samband mellan ÖP og MKB - ny bro

I ÖP:n ges den nya bron över Fryken en tydlig och genomgående betydelse. Bron beskrivs som ett avgörande grepp för att avlasta Sunne centrum från tung trafik och farligt gods, förbättra miljö och trafiksäkerhet och möjliggöra utveckling av verksamhetsmark, särskilt på östra sidan av Sunne tätort (se t. ex. S. 17, 19, 22, 38, 59, 60). Sammantaget framstår bron som ett bärande antagande som flera av planens ställningstaganden vilar på, snarare än enbart en långsiktig vision. Trots detta behandlas den nya bron inte i MKB. Bron nämns inte uttryckligen. Det saknas redovisning av bron som förutsättning eller scenario, analys av planens konsekvenser med respektive utan ny bro, och en bedömning av hur lokalisering av verksamhetsmark och trafikpåverkan påverkas av att bron tillkommer eller uteblir.
Detta innebär att ÖP:n och MKB:n i praktiken utgår från olika förutsättningar. ÖP bygger på att en ny bro löser flera strukturella frågor, medan MKB:n huvudsakligen beskriver konsekvenser utifrån dagens situation. Detta försvårar förståelsen av planens faktiska miljökonsekvenser. ÖP:n innehåller flera tydliga ställningstaganden kring trafik, näringsliv och minskad belastning på Sunne centrum. Samtidigt finns en viktig brist i samspelet mellan ÖP och MKB:n som enligt min mening behöver uppmärksammas.
En strategisk miljöbedömning ska vara integrerad i planeringen och belysa de antaganden som ÖP faktiskt bygger på. När ett så centralt infrastrukturellt antagande inte hanteras i MKB:n uppstår ett tydligt glapp mellan ÖP:s intentioner och dess miljöbedömning. Detta riskerar att skapa oklarhet inför fortsatt planering och att försvaga ÖP trovärdighet som strategiskt underlag.

7. Farlig gods – lokalisering av virksomhetsmark

På sida 60 i ÖP beskrivs transport av farligt gods som en fråga som ska beaktas i kommunens planering. Detta framgår även i översiktsplanens kartredovisning under temat ”Miljö, hälsa och säkerhet”. Denna inriktning är i linje med gällande lagstiftning, regelverk och vägledningar, där det betonas att riskfrågor kopplade till farligt gods bör identifieras och hanteras tidigt och på övergripande nivå – just inom ramen för översiktsplaneringen. Denna ambition följs dock i mycket begränsad utsträckning upp i granskningshandlingarna, vilket även var fallet i samrådsskedet.
Detta gäller särskilt i avsnitten om Sunne nordväst (s. 30) och Södra Viken (s. 72), där betydande utveckling föreslås i direkt anslutning till länsväg (Lv) 888. I dessa avsnitt tydliggörs i praktiken inte sambandet mellan föreslagen exploatering, ökad verksamhets- och trafikintensitet och de risker som är förknippade med transporter av farligt gods.

Detta är allvarligt. Området Södra Viken är inte endast aktuellt för ny och omfattande verksamhet – inklusive en planerad inomhusanläggning för tester av elbilar vid vinterförhållanden året runt – utan är samtidigt:
• ett aktivt skolområde,
• ett område med långvarig och regelbunden vistelse av barn och unga, samt
• ett viktigt tätortsnära friluftsområde.
Trots detta innehåller varken ÖP eller MKB några reella bedömningar av kumulativa effekter, där befintlig markanvändning, planerad ny verksamhet och en möjlig ökning av trafiken – inklusive transporter av farligt gods – analyseras samlat. Riskfrågorna behandlas därmed fragmentariskt och skjuts i praktiken fram till senare planeringsskeden.

Denna bild förstärks ytterligare vid genomläsning av underlagsdokumentet ”Lokalisering av verksamhetsmark”. Dokumentet innehåller detaljerade lokaliseringsbedömningar där frågor som jordbruksmark, skredrisk, friluftsliv och belastning från tung trafik ges stor vikt. Samtidigt är det anmärkningsvärt att transport av farligt gods inte behandlas som ett eget bedömningstema, trots att lokaliseringen i hög grad motiveras med närhet till huvudvägar och infrastruktur.

Detta innebär att:
• val av verksamhetsområden sker utan en explicit riskbedömning kopplad till farligt god
• samspelet mellan verksamhetslokalisering och sårbar markanvändning inte analyseras helhetligt, och
• områden såsom Södra Viken i praktiken faller utanför en samlad och principiell prövning, trots hög aktivitetsintensitet och särskilt sårbar användning.
Sammantaget framstår planeringsunderlaget som bristande i sin samordning: ÖP identifierar farligt gods som en viktig fråga, lokaliseringsutredningen utelämnar temat och MKB:n förblir övergripande utan att fylla detta tomrum. Risker kopplade till transporter av farligt gods ska identifieras och hanteras redan i översiktsplanen – inte skjutas fram till senare detaljplaneskeden. Detta strider mot PBL:s intentioner om tidig, samordnad och förebyggande riskhantering, liksom mot regionala och statliga vägledningar som uttryckligen framhåller att ÖP ska användas för att klargöra sådana principiella konflikter innan de aktualiseras i enskilda ärenden och detaljplaner.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras. Riskfrågor hanteras vidare i detaljplan/lovprövning och lyfts endast översiktligt i översiktsplanen.*
> *Lokaliseringsbilagan lyfter inte tung trafik eller farligt gods för andra områden än den östra sidan Fryken med hänsyn till trafiksituationen i centrum och del av Rottneros där tung trafik anses olämplig. Övriga områden är lokaliserade längs vägstråk där tung trafik inte utesluter ett utpekande av verksamhetsmark såsom E45 och Lv888 och därav behöver trafikfrågan inte studeras vidare inom ramen för översiktsplanen. Sedan granskningshandlingen upprättades har Lv.888 utpekande som sekundär led för farligt gods ifrågasatts av Länsstyrelsen som nu tagit bort det utpekandet.*

Särskilda kommentarer avseende Lv 888
Jag vill härutöver lämna särskilda kommentarer rörande länsväg 888 (Lv 888). Det finns en så kallad ”körspårskontroll av väg 888 – Climate Arena, Sunne kommun, Värmlands län” från 2014. Denna utredning behandlar huvudsakligen frågor om kurvgeometri och spårbildning och saknar i stort sett analys av trafikmängd och trafikutveckling.
I samband med samrådet för detaljplanen Södra Viken 1:8 framfördes synpunkter om behovet av en trafikanalys för Lv 888. Jag vill härmed återigen understryka behovet av en fördjupad och samlad analys av denna väg. Det gäller inte enbart utvecklingen av trafikvolymer, utan även väg 888:s roll som transportled för farligt gods. Detta behöver dessutom bedömas i ett kumulativt perspektiv, mot bakgrund av att det nu planeras ett omfattande testanläggningsprojekt på samma fastighet som där det även bedrivs skolverksamhet och finns ett viktigt friluftsområde. Sammantaget innebär detta att riskbilden förändras och skärps. Dessa frågor får också betydelse för analysen av alternativa lokaliseringar för den aktuella verksamheten. Jag utgår från att detta följs upp vidare inom ramen för granskningen av detaljplanen för Södra Viken 1:8.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.*

Äldre vägledning om farligt gods
Jag vill även uppmärksamma att kommunen (s. 60). i sitt arbete utgår från Länsstyrelsen Dalarnas vägledning ”Farligt gods – riskhantering i fysisk planering” från 2012 Det är en relativt gammal vägledning, som i både metodik, språkbruk och praktiska konsekvenser är mer återhållsam och flexibel än exempelvis Länsstyrelsen Jönköpings läns vägledning från 2024.
Dalarnas vägledning togs fram under en period då riskhantering i fysisk planering i högre grad präglades av skönsmässiga bedömningar, innan de senare årens omfattande diskussioner om förtätning, säkerhet och riskexponering. Jönköpings vägledning har däremot utarbetats i syfte att strama upp och harmonisera tillämpningen, till följd av flera konfliktsituationer och en generell skärpning av praxis på nationell nivå.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Sunne kommun står fast i att använda vägledningen från Länsstyrelsen Dalarna.

Slutsats:
Sammantaget framstår granskningshandlingarna som otillräckliga beslutsunderlag inför antagande, då strategiska vägval med betydande miljö-, risk- och intressekonsekvenser inte prövas samlat och öppet på översiktsnivå. Det alternativ som är förenat med störst miljömässig osäkerhet väljs utan tillräcklig miljöfacklig motivering, samtidigt som såväl Länsstyrelsens som andra samrådssynpunkter endast i begränsad utsträckning har beaktats. Detta försvagar planens legitimitet och riskerar att fragmentera avgörande samhällsintressen i senare beslutsprocesser. Dessa brister blir särskilt tydliga vid lokaliseringen av verksamhetsmark i Södra Viken, där omfattning, konsekvenser och målkonflikter har avkonkretiserats i granskningsskedet och i stor utsträckning skjutits vidare till detaljplanering. I detta sammanhang har även synpunkter från närboende i området haft begränsat genomslag, trots att frågan rör ett tydligt konfliktområde med betydande påverkan på boendemiljö, natur- och friluftsvärden samt risk- och säkerhetsfrågor.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Se bemötanden ovan.

Yttrande 16

Uttalande vid granskning av Sunne kommuns Översiktsplan 2040
1. Innledning och övergripande bedömning
Jag hänvisar till Sunne kommuns granskningshandlingar för Översiktsplan 2040 (ÖP), inklusive tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) samt underlagsdokumenten Lokalisering av verksamhetsmark och relevanta tematiska tillägg. Föreliggande yttrande tar sin utgångspunkt i de synpunkter som framfördes under samrådsskedet, men avser i första hand att belysa de brister som kvarstår i granskningsversionen av planförslaget. Trots vissa justeringar sedan samrådet uppvisar både ÖP och MKB fortsatt grundläggande och genomgående svagheter avseende strategisk styrning, transparens i planeringsprocessen och samlad konsekvensbedömning. Särskilt problematiskt är att planen även i granskningsskedet vilar på ett i huvudsak passivt och efterfrågestyrt utvecklingsscenario (alternativ C), där centrala och principiella avvägningar i stor utsträckning skjuts till senare plan-, tillstånds- och genomförandeskeden.
Mot denna bakgrund kan det ifrågasättas om översiktsplanen har tillräcklig förmåga att fungera som ett långsiktigt, förutsebart och vägledande styrdokument för kommunens mark- och vattenanvändning, i enlighet med plan- och bygglagens intentioner. När strategiska vägval inte tydliggörs på översiktsplannivå, utan lämnas öppna för senare prövningar, riskerar planens styrande funktion att urholkas och avgörande samhällsintressen att hanteras fragmentariskt i efterföljande processer.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Det politiska ställningstagandet om vald inriktning kvarstår. Det har dock förtydligats att kommunen inte valt ett rent C alternativ, men vald inriktning lutar mest åt C med inslag av B. Även om den politiska utgångspunkten är att möjliggöra vid efterfrågan bedömer kommunen att översiktsplanen ger tillräckligt med stöd inför kommande prövningar och i de frågor som krävs enligt PBL.

2. Grundläggande metodproblem – användningen av scenariokorsmodellen
Jag väljer at rikta kritik mot Sunne kommuns användning av scenariokorsmodellen. Enligt min bedömning har modellen tillämpats på ett sätt som riskerar att försvaga såväl planerings- som beslutsprocessen. Scenariokorsmodellen är avsedd att fungera som ett öppet och analytiskt verktyg för att pröva flera möjliga utvecklingsinriktningar och framtidsscenarier. Syftet är att synliggöra skillnader i konsekvenser, målkonflikter och vägval – inte att legitimera ett alternativ som i praktiken valts på förhand, slik som här. Av översiktsplanen (ÖP) och den tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) framgår visserligen att flera scenarier har arbetats fram, men i den faktiska planredovisningen ges alternativ C en särställning och behandlas som planens reella utvecklingsinriktning. De övriga scenarierna får därmed en underordnad och i huvudsak illustrativ roll.
Någon tydlig gränsdragning mellan analysfas och politisk avvägning redovisas inte, vilket försvårar insyn och efterprövbarhet. Detta försvagar transparensen i förhållande till plan- och bygglagens krav samt miljöbalkens bestämmelser om jämförelse mellan rimliga alternativ inom ramen för den strategiska miljöbedömningen.

Mot denna bakgrund menar jag att alternativ C i praktiken fungerar som en styrmodell för den fortsatta planeringen, trots att det formellt presenteras som ett flexibelt och öppet utvecklingsscenario. Konsekvensen blir en svag arealpolitisk styrning och begränsad förutsebarhet. Jag ifrågasätter särskilt om denna inriktning ger tillräckligt tydliga ramar för hantering av centrala mark- och vattenfrågor, samt om den ökade flexibiliteten i praktiken riskerar att leda till successiv och stegvis exploatering i områden som är känsliga ur miljö-, risk- eller intressekonfliktsperspektiv.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Scenariokorsmetoden har fungerat som ett tidigt dialogmaterial för att belysa olika inriktningars påverkan på framtida utveckling. Att Sunne kommun har varit tydliga med sin inriktning i ett tidigt skede påverkar inte jämförelsen av rimliga alternativ i MKBn. Planalternativen i MKBn har förtydligats inför granskningen och det har tydliggjorts att scenario C inte är det faktiska planalternativet. Kommunen bedömer vidare att vald inriktning ger tillräckligt stöd inför kommande prövningar och i de frågor som krävs enligt PBL.

3. Overordnede mangler i ÖP som styringsdokument

3.1 Passiv utviklingsmodell og manglande prioriteringar

Trots vissa justeringar sedan samrådsskedet kvarstår grundläggande brister i översiktsplanen som innebär att den inte fullt ut uppfyller sin roll som ett strategiskt, långsiktigt och styrande dokument för kommunens mark- och vattenanvändning.

Ett centralt problem är att kommunen även i granskningsskedet väljer att hålla fast vid en i huvudsak passiv och efterfrågestyrd utvecklingsmodell (alternativ C). Inriktningen innebär att bebyggelse och exploatering i stor utsträckning ska kunna ske där intresse uppstår, med begränsad kommunal styrning av lokalisering, prioritering och genomförandetakt. En sådan utvecklingsmodell medför i praktiken att översiktsplanen avsäger sig sin styrande funktion och i stället reduceras till ett generellt ramdokument. Avgörande avvägningar om mark- och vattenanvändning skjuts därmed systematiskt vidare till senare plan-, detaljplane- och bygglovsskeden. Detta strider mot översiktsplanens grundläggande syfte enligt plan- och bygglagen. I detta sammanhang vill jag även hänvisa till Länsstyrelsens synpunkter avseende kommunens val av en i huvudsak passiv utvecklingsstrategi och de risker detta medför ur ett strategiskt planeringsperspektiv.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som ska spegla den politiska viljan. Detta är en väl avvägd inriktning mot bakgrund av den politiska viljan och det bebyggelsetryck som råder i kommunen. Det har dock förtydligats inför granskningen att kommunens utvecklingsinriktning inte är ett rent scenario C alternativ.

3.2 Befolkningsprognos

Kommunen har i inledningen redovisat uppdaterade befolkningstal per 2024. Dessa har emellertid inte använts konsekvent i den fortsatta analysen av befolkningsutvecklingen, vare sig i översiktsplanen (se s.12 och s.16) eller i miljökonsekvensbeskrivningen. Därmed har kommunen inte följt Länsstyrelsens uttryckliga påpekande om att aktuell befolkningsstatistik ska ligga till grund för arbetet med översiktsplanen.
Vidare väljer kommunen mellan två befolkningsprognoser, där den ena indikerar befolkningsökning och den andra befolkningsminskning. Mot bakgrund av kommunens uttalade ambition om tillväxt har man valt att utgå från den prognos som visar ett ökande invånarantal, utan att tillräckligt redovisa varför denna prognos bedöms mer sannolik än den alternativa.
Kommunen anger att befolkningstalet ökar, trots att det faktiska invånarantalet har minskat under de senaste åren. Samtidigt förutsätts en oproportionerligt stor framtida ökning, utan att det tydligt redovisas vilka konkreta faktorer denna antagna utveckling baseras på. Det bör särskilt noteras att kommunen förutser en ökning av befolkningen i området Gettjärn (s.17; se även Bostadsförsörjningsprogram för Sunne kommun, 18 december 2023). Detta indikerar att kommunen i praktiken utgår från att den planerade etableringen av Climate Arena ska bidra till befolkningstillväxten. Det är dock lika rimligt att anta att en sådan etablering kan få motsatt effekt. Korrekt, konsekvent och metodiskt förankrad användning av aktuell befolkningsstatistik är avgörande för översiktsplanens trovärdighet och styrkraft.
Befolkningsantaganden ligger till grund för bedömningar av bostadsbehov, markanvändning samt motiveringar av ingrepp i värdefulla mark- och vattenområden.
När prognoser används selektivt eller utan tydlig metodisk förankring finns en påtaglig risk att planen baseras på önskebilder snarare än analyserbara förutsättningar, vilket i sin tur försvårar efterprövning, samordning och

långsiktigt hållbar planering.

Kommunens kommentar:
En översiktsplaneprocess är normalt sett en process som sker över flera års tid, på grund av att det är många frågor som behöver utredas, analyseras och där ställningstaganden och inriktning för utveckling och bevarande behöver formuleras. Vidare är processen lagstyrd och samråds- och granskningsskedena är och ska vara över en längre period för möjlighet till ökad insyn och påverkan.
Mot bakgrund av ovan har kommunen under det inledande skedet av arbetet med en ny kommuntäckande översiktsplan haft tillgång till befolkningsprognoser som pekade mot en tydligt positiv förväntad befolkningsutveckling. Denna prognos fanns också med som ett underlag till bostadsförsörjningsprogrammet.
Under arbetets gång har dock reviderade befolkningsprognoser kommit till kommunen, varför en principdiskussion har förts i den politiska styrgruppen rörande vilken befolkningsutveckling som ska ligga till grund för översiktsplanens markanvändning och inriktning. Den valda inriktningen, som kommunen bland annat med stöd av översiktsplanens inriktning har valt, är den som redovisas i översiktsplanen. Vidare har också de olika underlag som funnits tillgängliga under processens gång tydligt redovisats i översiktsplanen.
Några förändrade ställningstaganden för bostadsförsörjningsprogrammet kan inte ske inom ramen för översiktsplanearbetet, utan en sådan framtida revidering kommer att ske inom ramen för revideringen av bostadsförsörjningsprogrammet.

3.3 Målkonflikter och bristande prioriteringar

När översiktsplanen väljer en låg grad av styrning ställs särskilt höga krav på tydliga och genomarbetade ställningstaganden. Trots detta präglas planen i stor utsträckning av generella formuleringar, öppna tolkningsutrymmen och otydliga prioriteringar. I flera avsnitt anges att olika hänsyn ska tas, men betydligt mer sällan hur intressekonflikter ska hanteras i praktiken eller vilka ambitioner som ska ges företräde när mål kolliderar.
Avsaknaden av tydliga och bindande prioriteringar på översiktsplannivå är särskilt påtaglig i planens hantering av risk-, natur- och miljöfrågor. Detta medför en konkret risk för att dessa hänsyn successivt trängs undan när de möter konkreta exploateringsintressen i senare skeden av plan- och tillståndsprocessen. Även om granskningsversionen i vissa delar ger intryck av tydligare ambitioner, kvarstår en grundläggande brist på rangordning mellan motstående intressen. Planen uttrycker parallellt ambitioner om tillväxt och utbyggnad å ena sidan och starka hänsyn till natur-, klimat- och landskapsvärden å den andra, utan att klargöra hur dessa mål ska vägas mot varandra när konflikter uppstår. Därmed ges begränsad vägledning för efterföljande detaljplanearbete och lovprövning.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Sunne kommun bedömer att översiktsplanen motsvarar krav enligt PBL och ger tillräcklig vägledning inför kommande prövningar.

4. Riksintressen, vattenfrågor och klimatrelaterade risker – bristande strategisk hantering

4.1 Riksintressen

Översiktsplanens hantering av riksintressen präglas av en låg grad av faktisk styrning. I stället för att på översiktsplannivå klargöra hur riksintressevärden ska säkras och prioriteras, lämnas huvuddelen av de avgörande avvägningarna till senare skeden, såsom detaljplanering, bygglovsprövning och förhandsbesked. Detta gäller särskilt riksintressen för naturvård och rörligt friluftsliv.
Samtidigt föreslår kommunen justeringar av riksintresseavgränsningar utan att det redovisas att de värden som motiverat riksintresset har försvagats eller upphört. En sådan hantering riskerar att riksintressen i praktiken anpassas till exploateringsintressen, snarare än att utgöra ett styrande ramverk för mark- och vattenanvändningen, vilket strider mot intentionerna i både PBL och miljöbalken.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Sunne kommun bedömer att översiktsplanen motsvarar krav enligt PBL och ger tillräcklig vägledning inför kommande prövningar. I granskningsförslaget föreslås ny avgränsning för riksintresse rörligt friluftsliv då den nu gällande gränser är grovt inritad. Önskad ny avgränsning för naturvård har utgått. Justering kommer att ske enligt Länsstyrelsens granskningsyttrande.

4.2 Vattenfrågor

Översiktsplanens behandling av vattenfrågor illustrerar tydligt planens generella svaghet som strategiskt dokument. Samtidigt som det konstateras att flera vattenförekomster i kommunen inte uppnår god status och att miljökvalitetsnormer överskrids, saknas tydliga ställningstaganden för hur framtida mark- och vattenanvändning ska anpassas till dessa förhållanden. I stället skjuts tillämpningen av miljökvalitetsnormerna i praktiken fram till senare plan- och tillståndsskeden. Detta gör det svårt att bedöma översiktsplanens förenlighet med gällande miljökrav och försvagar dess funktion som vägledande dokument. Om redan kända miljöproblem inte kopplas tydligt till den långsiktiga utvecklingsinriktningen på översiktsplannivå riskerar planen att förlora både legitimitet och praktisk användbarhet.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Viss justering kommer att ske enligt Länsstyrelsen granskningsyttrande. I övrigt inryms vattenfrågor på en mer detaljerad nivå i kommunens VA-dokument.

4.3. Lersjöarna – osynliggjorda natur-, friluft- och uppväxtvärden i ett växande konfliktområde

Området kring Lersjöarna utgör en central men i översiktsplanen i hög grad underkommunicerad del av konfliktbilden i Södra Viken. Trots att området har tydliga och väl etablerade värden för natur, friluftsliv och barns och ungas vardagsmiljöer, ges dessa kvaliteter begränsat eller inget genomslag i planens tematiska redovisning och strategiska avvägningar.
Lersjöarna med omgivande skogsmark är lokalt välkända och utgör ett frekvent använt närrekreationsområde. Området används regelbundet av boende i närområdet för friluftsliv, motion och vistelse i naturmiljö, och har därmed tydlig betydelse för folkhälsa och välbefinnande. Därtill fungerar området i praktiken som ett sammanhängande grönområde i direkt anslutning till Södra Viken, vilket ger det en viktig funktion i den tätortsnära gröna infrastrukturen.
Särskilt anmärkningsvärt är att Lersjöarna och kringliggande skogsmiljö har en etablerad roll som del av skolmiljön vid Södra Viken. Området används som skolskog och utomhusmiljö för pedagogisk verksamhet, lek och daglig vistelse för barn och unga. Dessa funktioner innebär att området inte enbart ska betraktas som ett rekreationsområde i allmän mening, utan som en integrerad del av barns och ungas uppväxt- och lärmiljö. Ett sådant perspektiv medför förhöjda krav på långsiktig trygghet, tillgänglighet och skydd mot fragmentering och störningar.
Trots dessa värden saknas Lersjöarna i stort sett helt i översiktsplanens redovisning av natur- och friluftsliv. I avsnittet om ”Natur och friluftsliv” ges ingen sammanhängande beskrivning av området, och i avsnittet om blåstruktur lyfts större sjöar fram medan Lersjöarna inte omnämns. Detta sker samtidigt som översiktsplanen öppnar för eller legitimerar markanvändningsförändringar i direkt anslutning till området, med potentiellt betydande påverkan på just de värden som inte redovisas.
Avsaknaden av en tydlig redovisning innebär i praktiken att Lersjöarnas natur-, rekreations- och uppväxtvärden inte ges möjlighet att vägas mot andra intressen i den samlade strategiska avvägningen. När dessa värden osynliggörs i planeringsunderlaget sänks tröskeln för att uppfatta området som tillgängligt för exploatering eller teknisk verksamhet, trots att konsekvenserna för friluftsliv, landskapsbild och barns vardagsmiljö kan vara omfattande och långvariga.
Detta förstärks ytterligare av att området samtidigt exponeras för ökade risker kopplade till trafik och verksamhetsutveckling i Södra Viken, inklusive närheten till Lv888 som transportled för farligt gods. Kombinationen av långvarig vistelse, daglig användning av barn och unga samt potentiella riskkällor ställer särskilt höga krav på en samlad, förebyggande och strategisk hantering redan på översiktsplannivå.
Sådan hantering saknas i föreliggande planförslag.
Mot denna bakgrund framstår översiktsplanens behandling av Lersjöarna som otillräcklig. Områdets samlade värden och funktioner behöver tydliggöras, beskrivas och vägas in som en integrerad del av Södra Viken som konfliktområde. Detta är nödvändigt för att säkerställa att framtida ställningstaganden om mark- och vattenanvändning vilar på ett korrekt, balanserat och rättvisande planeringsunderlag, samt för att tillgodose både allmänna intressen och barns och ungas särskilda behov i den fysiska planeringen.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

4.4 Klimatförändringar och risker

ÖP redovisar i underlagen ökade risker kopplade till klimatförändringar, såsom översvämning, ras och erosion. Trots detta är den strategiska hanteringen av dessa risker begränsad. Planen utgår i stor utsträckning från att konkreta riskbedömningar och anpassningsåtgärder ska genomföras i senare skeden, vilket är särskilt

problematiskt i ett utvecklingsscenario med låg grad av styrning.
Detta innebär att översiktsplanen inte ger tillräcklig långsiktig trygghet i den fysiska planeringen och riskerar att normalisera ett ad hoc förhållningssätt till klimatrelaterade risker, i stället för att fungera som ett förebyggande strategiskt verktyg.

Kommunens kommentar:
Sunne kommun bedömer att översiktsplanen motsvarar krav enligt PBL och ger tillräcklig vägledning inför kommande prövningar. Viss komplettering kan komma att ske utifrån SGIs granskningsyttrande.

Sammanfattning
Sammantaget ger översiktsplanen intryck av att prioritera flexibilitet och öppenhet på bekostnad av tydlig strategisk styrning. Centrala och principiella frågor om lokalisering, riskhantering, prioritering och intresseavvägning undviks i stor utsträckning och skjuts i stället vidare till senare plan- och bygglovsskeden. Detta innebär att ÖP riskerar att inte uppfylla sin funktion som ett samlat och styrande ramverk för kommunens långsiktiga mark- och vattenanvändning.

Kommunens kommentar:
Se bemötanden ovan.

5. Södra Viken som konfliktområde – selektiv redovisning och bristande helhetssyn
5.1 Avvikelse från gällande översiktsplan och bristande processuell tydlighet
Det är av central betydelse att påminna om att utpekandet av Södra Viken som verksamhetsmark står i strid med gällande översiktsplan från 2011, där området anges som friluft- och rekreationsområde. Kommunen hänvisar till att det skulle finnas ett visst planmässigt stöd genom LIS-utpekandet i det tematiska tillägget från 2020. Detta stöd framstår emellertid som svagt och indirekt, inte minst mot bakgrund av att LIS-området sedan dess har ändrats, reducerats och delats upp.
Samtidigt har kommunen under en längre tidsperiod, närmare tio år, ingått och upprätthållit markanvisningsavtal för aktuellt område, trots att markanvändningen inte varit planmässigt förankrad. Sammantaget ger detta intryck av att planeringsprocessen i praktiken anpassats till ett pågående projekt, snarare än att projektet prövats öppet och principiellt inom ramen för översiktsplaneringen.
Efterhandskontruksjonen av dette prosjekt inn i både översiktsplan och detaljplan er behörig omtalat i mina uttalande vid samrådene.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

5.2 Förändringar mellan samråds- och granskningsversion – avkonkretisering av ett konfliktområde
Vid en jämförelse mellan samrådsversionen och granskningsversionen av ÖP kan konstateras att beskrivningen av Södra Viken har förändrats på ett sätt som är både innehållsmässigt betydelsefullt och planeringsmässigt problematiskt. I samrådsversionen beskrivs området som ett större sammanhängande skogsområde, cirka 200 hektar, beläget på båda sidor om Lv 888, med pågående detaljplanearbete och tydlig inriktning mot verksamhetsmark, inklusive testanläggning för fordon.
I granskningsversionen är samma område beskrivet i mer nedtonade och abstrakta termer. Den geografiska omfattningen framstår som reducerad, särskilt genom att den södra sidan av Lv 888 i praktiken inte längre redovisas, vare sig i text eller karta, trots att denna del tidigare varit en integrerad del av planeringsförutsättningarna.
Även planerad solcellsanläggning på södra sidan av vägen har utelämnats i kartmaterialet. Samtidigt kvarstår Lv 888 som markerad transportled för farligt gods. Risk- och konfliktfaktorer består således, men tematiseras inte tydligt, medan utbyggnadsintentionerna tonas ned i presentationen. Detta bidrar till att dölja såväl omfattning som konsekvenser av den föreslagna markanvändningen på översiktsplannivå.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

5.3 Tillgänglighet och adkomst – Lv 888 som enda angöringsväg
I granskningsversionen anges att området är välbeläget och kan nås via E45 och Lv 888. En sådan formulering är

missvisande. I praktiken är området endast tillgängligt via Lv 888, vilket innebär att all trafik till och från området, inklusive tung trafik och transporter av farligt gods, koncentreras till denna väg.
Denna omständighet har direkt betydelse för bedömningen av lokaliseringens lämplighet, riskbild och trafiksäkerhet. När detta inte klargörs tydligt i översiktsplanen försvåras en korrekt och transparent intresseavvägning.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

Sammanfattning
Förändringarna mellan samråds- och granskningsversionen kan inte uppfattas som enbart redaktionella. De innebär en faktisk nedskalning och avkonkretisering av ett större och omstritt utvecklingsområde, vilket riskerar att dölja målkonflikter och konsekvenser på översiktsplannivå. Därmed försvagas ÖP:s funktion som ett öppet, strategiskt och vägledande dokument.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

5.4 LIS-utpekandet i Södra Viken, LIS som avvikande fall
Kommunens tillämpning av LIS-instrumentet i Södra Viken skiljer sig tydligt från övriga LIS-utpekanden i kommunen. Medan LIS normalt används för småskalig landsbygdsutveckling och bostäder i strandnära lägen, tillämpas instrumentet här i ett område som präglas av lång planhistorik, återkommande omprövningar samt en uttalad inriktning mot verksamhets- och institutionsutveckling.
LIS framstår i detta sammanhang inte som ett begränsat undantag från strandskyddet, utan som ett led i en successiv anpassning av planförutsättningarna till pågående och planerade exploateringsintressen.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

5.5 Uppdelning och reducering – fragmentering av helhetsbedömningen
Att LIS-området i granskningshandlingen delats upp i flera mindre delområden kan isolerat ge intryck av ökad försiktighet. I praktiken medför dock denna uppdelning att den samlade påverkan på strandmiljön, friluftslivet och den allmänna tillgängligheten inte analyseras som en helhet.
Bedömningarna fragmenteras till enskilda delområden, utan att de kumulativa effekterna tydliggörs. Detta är särskilt problematiskt i ett område som samtidigt rymmer strandnära miljöer, skolmiljö, friluftsområden samt planerad närings- och testverksamhet med högt utvecklingstryck.

Sammanfattning
Mot denna bakgrund finns det allvarliga skäl att ifrågasätta om hanteringen av LIS i Södra Viken uppfyller kraven på en sammanhållen, transparent och konsekvent planprocess. När undantagsinstrument används i strategiskt viktiga utvecklingsområden utan att helheten klargörs, riskerar processen att framstå som stegvis tillrättalagd snarare än öppet prövad.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

5.6 Infrastruktur och transport – Lv 888:s roll osynliggörs
Översiktsplanens redovisning av området kring Södra Viken uppvisar flera väsentliga brister som sammantaget ger ett ofullständigt och delvis missvisande planeringsunderlag. Detta är särskilt allvarligt mot bakgrund av att området samtidigt föreslås eller möjliggörs för omfattande verksamhetsutveckling.
På sidan 8, under rubriken ”Väg”, redovisas utvalda viktiga vägar i kommunen.
Länsväg 888 utelämnas dock, trots att vägen är utpekad som transportled för farligt gods och därmed har direkt betydelse för risk- och säkerhetsfrågor. Vägen utgör dessutom en viktig regional förbindelse i riktning mot Norge – ett förhållande som i andra sammanhang lyfts fram som strategiskt för kommunens läge.
Denna utelämning upprepas på sidan 22 under ”Goda kommunikationer”, samt indirekt på sidan 23 där Torsby

flygplats lyfts fram utan att kopplas till tillgänglighet via Lv 888 och vidare mot Gardermoen. Sammantaget framstår redovisningen som selektiv och tematiskt obalanserad.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik "Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken".*

5.7 Natur- och friluftsvärden samt barn- och ungdomsperspektiv

Den tematiska obalansen förstärks genom att Lersjöarna och tillhörande grönområden i praktiken saknas i planens beskrivning av natur och friluftsliv. Området är lokalt välkänt och används frekvent för närrekreation, samt utgör en integrerad del av skolmiljön vid Södra Viken. Dessa värden har direkt koppling till folkhälsa samt barns och ungas uppväxt- och lärmiljö.
Avsaknaden återkommer i avsnittet om blåstruktur, där större sjöar lyfts fram men Lersjöarna utelämnas, trots att området samtidigt berörs av föreslagna markanvändningsförändringar med potentiellt betydande påverkan.
När natur- och friluftsvärden nedtonas samtidigt som utbildningsverksamheten vid Södra Viken ges utrymme under rubriken "Näringsliv", sker en ensidig funktionalisering av området som riskerar att påverka den samlade intresseavvägningen.

Sammanfattning

Mot denna bakgrund bedöms översiktsplanens redovisning av området kring Södra Viken vara otillräcklig. Förutsättningar avseende infrastruktur, risk och säkerhet, natur- och friluftsvärden samt barn och ungas miljöer behöver behandlas tydligare, mer samlat och mer konsekvent redan på översiktsplannivå för att säkerställa ett korrekt och balanserat planeringsunderlag.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik "Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken".*

6. Upprepade förnyelser av markanvisning i Södra Viken – bristande ändamålsenlighet och rättssäkerhet

Av särskild betydelse i sammanhanget är att kommunen under en längre tidsperiod har förnyat markanvisning för etableringen av Climate Arena i Södra Viken vid upprepade tillfällen, trots att projektet inte har kommit till faktisk genomförande. Denna praxis väcker principiella frågor rörande ändamålsenlig markförvaltning, transparens och förenlighet med gällande regelverk.
Enligt lagen (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar ska en markanvisning definieras som en tidsbegränsad ensamrätt för en byggherre att förhandla med kommunen om upplåtelse eller överlåtelse av mark för ett visst projekt. Av lagens förarbeten framgår att markanvisningar ska användas som ett aktivt och målinriktat verktyg för att möjliggöra planerad utveckling, inte som ett permanent eller långvarigt dispositionsinstrument utan konkret genomförande.
När markanvisningar förnyas upprepade gånger utan att projektet realiseras riskerar markanvisningsinstitutet att förlora sin funktion och i praktiken fungera som en långsiktig reservering av kommunal mark för ett enskilt projekt eller aktör. Detta kan ge upphov till flera problem: För det första kan en sådan ordning begränsa kommunens handlingsutrymme och möjligheten att ompröva lokalisering, markanvändning och alternativa utvecklingsstrategier, särskilt när förutsättningarna förändras över tid eller när projektet visar sig svårt att genomföra.
För det andra riskerar upprepade förlängningar att gå ut över principerna om likabehandling och konkurrens. Även om markanvisning formellt inte omfattas av lagen om offentlig upphandling, förutsätter både god kommunal praxis och de kommunalrättsliga principerna i kommunallagen att kommunens agerande ska präglas av saklighet, öppenhet och proportionalitet. En långvarig och exklusiv markanvisning utan resultat kan därmed ifrågasättas ur ett likställighetsperspektiv.
För det tredje aktualiseras frågor om planeringsmässig förtida låsning. När kommunen under lång tid håller fast vid en markanvisning för ett specifikt projekt, samtidigt som översiktsplan och annan strategisk planering pågår, finns en risk att översiktsplaneringen i praktiken anpassas till projektet i stället för att projektet prövas mot planens långsiktiga ställningstaganden. Detta kan undergräva översiktsplanens roll som ett öppet och strategiskt styrdokument enligt plan- och bygglagen.
Mot bakgrund av att området Södra Viken dessutom är ett tydligt konfliktområde, med konkurrerande intressen kopplade till natur- och friluftsvärden, barns och ungas uppväxtmiljö samt risk- och säkerhetsfrågor, förstärks kraven på återhållsamhet och omprövning. När ett projekt inte har realiserats trots upprepade markanvisningar bör detta enligt god planeringssed föranleda en förnyad och öppen prövning av både projektets lokalisering och kommunens fortsatta användning av markanvisningsinstrumentet.

Sammantaget finns det anledning att ifrågasätta om den långvariga och upprepade förnyelsen av markanvisningen för Climate Arena i Södra Viken är förenlig med intentionerna bakom lagstiftningen om kommunala markanvisningar, samt med plan- och bygglagens krav på strategisk, långsiktig och transparent planering. En sådan praxis riskerar att bidra till inlåsningseffekter, minska förutsebarheten i den kommunala markpolitiken och försvaga allmänhetens förtroende för planprocessen

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

7. Transport av farligt gods och Lv 888 – bristande samlad riskanalys

7.1 Fragmenterad hantering i planeringsunderlagen

Transporter av farligt gods identifieras i ÖP som en fråga som ska beaktas tidigt i planeringen. Trots detta saknas i både ÖP, MKB och lokaliseringsutredningen en samlad analys av hur föreslagen utveckling i Södra Viken samverkar med Lv 888:s funktion som transportled för farligt gods. Särskilt anmärkningsvärt är detta med tanke på att området samtidigt utgör ett aktivt skolområde, ett tättortsnära friluftsområde samt föreslås rymma omfattande och långvarig verksamhet.

7.2 Kumulativa effekter och förändrat riskläge

Ökad verksamhet i området innebär sannolikt ökad trafikintensitet, inklusive tung trafik. Detta förändrar och skärper riskbilden, särskilt när befintlig och sårbar markanvändning – barn, unga och rekreation – vägs in. Trots detta behandlas riskfrågorna fragmentariskt och skjuts i praktiken fram till detaljplannivå.
En sådan hantering strider mot plan- och bygglagens intentioner om tidig och förebyggande riskhantering samt mot etablerade statliga och regionala vägledningar för fysisk planering i anslutning till farligt gods.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

7.3 Föråldrat vägledningsunderlag

Kommunen utgår i huvudsak från en äldre vägledning om farligt gods från 2012.
Denna är i dag förhållandevis försiktig och flexibel jämfört med nyare vägledningar som utvecklats för att skärpa och harmonisera tillämpningen i en kontext av ökad exploatering och komplexare riskbilder. Valet av äldre vägledning bidrar till att sänka ambitionsnivån i riskhanteringen.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Riskfrågor hanteras vidare i detaljplanen och lyfts endast översiktligt i översiktsplanen. Lokaliseringsbilagan lyfter inte tung trafik eller farligt gods för andra områden än den östra sidan och del av Rottneros där tung trafik anses olämplig, för övriga områden behöver trafikfrågan ses över i kommande skeden. Sedan granskningshandlingen upprättades har Lv.888 utpekande som sekundär led för farligt gods ifrågasatts av Länsstyrelsen som nu tagit bort det utpekandet.

8. Samlad avslutande bedömning

Sammantaget framstår granskningshandlingarna för Översiktsplan 2040 som otillräckliga beslutsunderlag inför antagande. Strategiska vägval med betydande miljö-, risk- och intressekonsekvenser prövas inte samlat och öppet på översiktsplannivå.
Detta blir särskilt tydligt vid lokaliseringen av verksamhetsmark i Södra Viken, där omfattning, konsekvenser och målkonflikter har avkonkretiserats i granskningsskedet och i stor utsträckning skjutits vidare till detaljplanering. I detta sammanhang har även närboendes synpunkter haft begränsat genomslag. Kommunen bes lyssna på närboende, och ändra översiktsplanen i tråd med dessa synpunkter.

Kommunens kommentar:
Se bemötanden ovan.

Yttrande 17

REF: Sunne kommuns förslag till ny Översiktsplan 2040 som beskrivet i tillgängliga granskningshandlingar.
Nedanstående diskussioner utgör både övergripande och mer specifika kommentarer på Sunne kommuns föreslagna Översiktsplan 2040 och därtill hörande dokument baserat på tillgängliga data och beskrivningar i dokument som offentliggjorts för granskningen.

1. Introduktion
Vi har tagit del av granskningshandlingarna för Översiktsplanen Sunne kommun 2040, den tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen (MKB), övriga granskningshandlingar samt Länsstyrelsens samrådsyttrande daterat 7 april 2025. Mot bakgrund av dessa handlingar lämnar vi följande yttrande.

2. Övergripande kommentarer på planförslaget

2.1 Inledande bedömning
Granskningshandlingen innehåller vissa kompletteringar jämfört med samrådsversionen, framför allt i form av utökade beskrivningar och förtydliganden. Trots detta bedömer vi att översiktsplanen i flera väsentliga avseenden fortfarande inte uppfyller kraven enligt plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB). En genomgång av Länsstyrelsens samrådssynpunkter visar att flera av de brister som identifierades då fortfarande kvarstår, helt eller delvis, och att vissa strukturella problem i planens uppbyggnad inte har åtgärdats.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras.

2.2 Översiktsplanens precision och funktion enligt PBL
Länsstyrelsen framhåller redan inledningsvis att kommunens val av ett passivt utvecklingsscenario ställer särskilt höga krav på översiktsplanens tydlighet och konkretion. Trots detta präglas även granskningshandlingen av ett genomgående mönster där avgörande avvägningar skjuts till senare plan- och prövningsskeden. Planen innehåller få tydliga ställningstaganden i målkonflikter mellan allmänna intressen, vilket strider mot översiktsplanens funktion enligt 3 kap. 3–5 §§ PBL.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras.

2.3 Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken
Länsstyrelsen har tydligt påpekat att översiktsplanen ska visa hur riksintressen ska tillgodoses, inte enbart var de finns. Även om granskningshandlingen innehåller fler beskrivande avsnitt om riksintressen saknas fortfarande tydliga begränsningar och vägledande ställningstaganden om vad som är, respektive inte är, acceptabel mark- och vattenanvändning. Detta gäller särskilt i områden där exploatering samtidigt möjliggörs.
Särskilt allvarligt är att kommunen även i granskningsversionen vidhåller ambitioner att förändra avgränsningar för riksintressen för naturvård samt turism och rörligt friluftsliv. Granskningshandlingen markerar inte tillräckligt tydligt att gällande riksintresseavgränsningar fortsatt gäller fullt ut tills annat beslutas av behörig statlig myndighet. Detta skapar oklarhet om rättsläget och riskerar att stå i strid med 3 kap. 6 § MB samt PBL:s krav på rättssäker och tydlig planering.
Avseende riksintresse för kulturmiljövård kvarstår Länsstyrelsens kritik. Hänvisningar till kommunens kulturmiljöprogram är i sig positiva, men planen redovisar inte tillräckligt tydligt hur risken för påtaglig skada ska undvikas i områden där utbyggnad tillåts, exempelvis inom markanvändningen Landsbygd 1. Att generellt hänvisa till senare bygglovsprövning är inte tillräckligt för att uppfylla översiktsplanens strategiska roll.
Riksintressena för kommunikationer behandlas något mer utförligt i granskningshandlingen, men planen anger inte tydligt vilka restriktioner E45, Fryksdalsbanan och andra stråk innebär för omgivande markanvändning. Flyghinderfrågan kopplad till Karlstad flygplats behandlas fortsatt översiktligt. Sammantaget innebär detta att kraven i 3 kap. 8 § MB och PBL 3 kap. 5 §

inte är fullt ut omsatta i planens vägledning.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen bedömer att de justeringar och tydliggöranden som gjorts inför granskning är tillräckliga. Gällande ambition av förändring av avgränsning för naturvård har det utgått inför granskningen.

2.4 Totalförsvaret

Länsstyrelsen har påpekat att nya riksintresseanspråk för transmissionsnät för el ska beaktas. Trots att totalförsvar numera nämns i planen saknas konkreta ställningstaganden om hur konflikter mellan exploatering och totalförsvarets behov ska hanteras i praktiken. Kopplingen till 3 kap. 9 § MB är således fortsatt svag.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen bedömer att de justeringar och tydliggöranden som gjorts inför granskning är tillräckliga.

2.5 Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsens bedömning att hanteringen av miljökvalitetsnormer för vatten enligt 5 kap. MB har brister är även i granskningsskedet otillräcklig. Även om nulägesbeskrivningen förbättrats saknas tydliga styrande ställningstaganden som visar hur planens utvecklingsinriktning inte ska försvåra möjligheten att nå MKN. Kopplingen till åtgärdsprogrammen är svag och hanteringen är i huvudsak processinriktad, vilket strider mot 2 kap. MB:s försiktighetsprincip.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Vissa justeringar görs utifrån Länsstyrelsens granskningsyttrande.

2.6 Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Länsstyrelsen har särskilt kritiserat bristande underlag för LIS-områden, främst Lysviks udde, med hänsyn till naturvärden, geotekniska risker och översvämning. Granskningshandlingen hänvisar även fortsättningsvis till framtida prövningar, men anger samtidigt områdena som lämpliga för utveckling utan tydliga förbehåll. Detta innebär enligt vår bedömning att strandskyddets långsiktiga syften enligt 7 kap. MB inte ges tillräcklig tyngd.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Vissa justeringar görs utifrån Länsstyrelsens granskningsyttrande.

2.7 Natura 2000, artskydd och områdesskydd

Även om artskydd och Natura 2000 numera nämns saknas tydlig vägledning för hur artskyddsförordningen och områdesskydd ska beaktas redan vid lokalisering av ny bebyggelse. Detta innebär risk för att 2 kap. MB:s allmänna hänsynsregler inte tillämpas fullt ut i planeringen.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen bedömer redovisningen uppfyller de krav som krävs enligt PBL.

2.8 Jordbruksmark

Länsstyrelsen har tydligt markerat behovet av att värna brukningsvärd jordbruksmark. Trots att MKB:n för samrådet angav ett kvantitativt mål om begränsad exploatering och Länsstyrelsen ansåg att detta borde framgå av Översiktsplanen har detta inte förts in som ett tydligt och vägledande ställningstagande i översiktsplanens huvudhandling. (Det kvantitativa målet har även utgått ur MKB versionen för granskningen). Därmed saknas en samlad tillämpning av 3 kap. 4 § MB, vilket är en väsentlig brist.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunens ställningstagande angående utveckling i förhållande till jordbruksmark kvarstår. Tidigare redovisning i MKB var inget mål utan en uppskattning av vad översiktsplanen kunde leda till. Texten har justerats då det fanns skrivfel.

2.8 Genomförandeavsnittet
Vi bedömer att genomförandeavsnittet är en av planens svagaste delar. Avsnittet innehåller huvudsakligen generella formuleringar om hantering inom ordinarie verksamhet, men saknar analys av hur planens mycket tillåtande utvecklingsinriktning faktiskt kan genomföras på ett samordnat och rättssäkert sätt. Det saknas redovisning av målkonflikter, resursbehov, prioriteringar och organisatoriska förutsättningar, vilket innebär att planen inte tydligt framstår som genomförbar i PBL:s mening.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen bedömer redovisningen uppfyller de krav som krävs enligt PBL.

2.9 Kapitel 6 – Sammanfattning av planens möjliga utfall och MKB
Vi ifrågasätter om kapitel 6 kan anses tillräckligt förankrat i planens faktiska innehåll. Sammanfattningen är överlag optimistiskt formulerad och tonar ned de risker, osäkerheter och målkonflikter som redovisas i övriga delar av planen och i MKB:n. Kapitlets omfattning är begränsad i relation till planens komplexitet, vilket gör att det inte ger en balanserad helhetsbild.
Vidare kan sammanfattningen av miljökonsekvensbeskrivningen enligt vår bedömning inte anses fullt representativ för MKB:n. Kumulativa effekter, osäkerheter och potentiellt betydande negativa konsekvenser reduceras till generella formuleringar om framtida hantering, vilket riskerar att urholka MKB:ns funktion som beslutsunderlag enligt 6 kap. MB.

Kommunens kommentar:
En MKB ska följa planens detaljeringsgrad vilket innebär att en MKB för en översiktsplan är av mer övergripande karaktär än för en detaljplan. Kommunen bedömer att dokumentet följer rådande lagstiftning.

2.10 Samlad bedömning och slutsats
Sammanfattningsvis bedömer vi att översiktsplanen, trots förbättringar i granskningshandlingen, fortfarande uppvisar betydande brister i förhållande till plan- och bygglagen och miljöbalken. Bristerna avser särskilt hanteringen av riksintressen, miljökvalitetsnormer för vatten, LIS-områden, jordbruksmark, genomförandefrågor samt hur planens möjliga utfall och miljökonsekvenser sammanfattas. Planen bör därför kompletteras och förtydligas ytterligare innan antagande.

Dessutom anser vi att sidorna 26–33 ska tas bort. Översiktsplanen är ett styrdokument och spekulationer som sidorna 26–33 hör inte hemma i en Översiktsplan utan passar bättre i ett dokument för reklam eller marknadsföring. Det skulle dessutom frigöra sidor som behövs för att göra de erforderliga justeringarna av planförslaget utan att planförslagets sidantal skulle öka nämnvärt.

Kommunens kommentar:
Se bemötanden ovan.

Detaljerande kommentarer på specifika delar av planförslaget
3.1 Val av utvecklingsstrategi C- kommunens roll i den fysiska planeringen
Synpunkterna baseras på Sunne kommuns val av utvecklingsinriktning med huvudsaklig utgångspunkt i utvecklingsstrategi C – ”Utveckling där drivkraft finns”, sådan den redovisas i granskningshandlingen till översiktsplanen samt i tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Vårt yttrande tar inte ställning emot landsbygdsutveckling som sådan, utan avser principiella frågor om kommunens roll, styrningsambitionsnivå och långsiktigt ansvar enligt plan- och bygglagen samt miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Kommunens kommentar:
Noteras.

3.1.1 Kommunens val av utvecklingsstrategi
Av granskningshandlingen framgår tydligt att kommunen valt en utvecklingsinriktning som i huvudsak

överensstämmer med scenario C, med vissa inslag av scenario B vad gäller kommunikationsstråk. Strategin innebär i korthet att utvecklingen i hög grad ska styras av individuell efterfrågan och privata initiativ, den kommunala styrningen av bebyggelsens lokalisering ska vara låg, samt att prövning av intressekonflikter i stor utsträckning ska ske i det enskilda ärendet. Detta anges motiveras av värderingar kopplade till individuell frihet, äganderätt och lokalt engagemang.

Kommunens kommentar:
Noteras.

3.1.2 Kommunens roll enligt översiktsplanens funktion

Översiktsplanen är kommunens främsta strategiska instrument för att samordna mark- och vattenanvändning ur ett helhetsperspektiv, inklusive hantering av jordbruksmark som långsiktig resurs, kumulativa effekter på infrastruktur, service och miljö, långsiktig ekonomisk och social hållbarhet, samt likvärdig tillgång till samhällsservice.
Mot denna bakgrund innebär den valda utvecklingsstrategin att kommunen **medvetet reducerar sin styrande roll** i frågor som enligt planlagstiftningens intentioner är just sådana som bör hanteras på övergripande nivå.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Sunne kommun bedömer att översiktsplanen motsvarar krav enligt PBL och ger tillräcklig vägledning inför kommande prövningar.

3.1.3 Kumulativa effekter – identifierade men ej strategiskt hanterade

Av MKB:n framgår att spridd och efterfrågestyrd bebyggelse kan medföra betydande kumulativa effekter, bland annat avseende ökade transportbehov och bilberoende, svårigheter att planera och upprätthålla kommunal service, ökade kostnader för VA och vägunderhåll, risk för fragmentering och oreglerad exploatering av jordbruksmark, minskad tillgänglighet på rekreationsmark, samt påverkan på vattenförekomster genom enskilda avloppslösningar. Samtidigt konstateras i MKB:n att dessa effekter till stor del ska hanteras genom skyddsåtgärder, uppföljning och prövning i senare skeden. Detta innebär att väl kända strukturella konsekvenser skjuts fram till ärende- eller projektnivå, trots att de redan på översiktlig nivå kan identifieras som systemeffekter.

Kommunens kommentar: Synpunkten noteras.

3.1.4 Likvärdighet och social hållbarhet

MKB:n redovisar tydligt att den valda utvecklingsinriktningen kan leda till försämrad tillgång till service för vissa grupper; ökad ojämlikhet mellan boende i olika delar av kommunen, samt risk för att resurssvaga grupper påverkas negativt. Dessa konsekvenser verkar i huvudsak accepteras av kommunen som en följd av vald strategi.
Vi anser att kommunen har, enligt lagstiftning och vedertagna planerings principer, ett ansvar att aktivt väga individuell frihet mot likvärdighet och långsiktig samhällsbärighet, vilket i dagsläget inte fullt ut avspeglas i planens styrning.

Kommunens kommentar:
En MKB redovisar bara effekter och konsekvenser. På detta sätt kan beslutsfattare tydligare se vad ett beslut kan föra med sig. Kommunen måste inte välja den riktning som MKB:n anser minst dålig

3.1.5 Jordbruksmark och hushållning med resurser

Översiktsplanen anger att bostadsbyggande ges högre prioritet än bevarande av jordbruksmark och att konflikter ska avgöras i det enskilda fallet. Samtidigt erkänns att spridd bebyggelse kan leda till fragmentering och försämrade brukningsförutsättningar.
Detta innebär att hushållningen med en långsiktigt skyddsvärd resurs i praktiken övergår från strategisk styrning till ärendevis avvägning, vilket riskerar att urholka helhetsperspektivet över tid.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen är medveten om vald inriktnings fördelar och risker.

3.1.6 Samlad bedömning och slutsats

Sammanfattningsvis bedömer vi att den valda utvecklingsstrategin visserligen är ideologiskt konsekvent men den innebär en låg kommunal styrningsambition i centrala strukturfrågor, minskar översiktsplanens funktion som

strategiskt vägledande dokument och innebär en ökad sårbarhet för kumulativa, långsiktiga effekter.
Vi anser därför att kommunen bör förtydliga och stärka sin strategiska roll. Detta kan ske utan att kommunen överger ambitionen att möjliggöra landsbygdsutveckling, men kräver en tydligare balans mellan individstyrning och kommunalt ansvar. För att översiktsplanen fullt ut ska fungera som ett långsiktigt styrinstrument bör dock insikter kring risker och konsekvenser i större utsträckning omsättas i strategisk vägledning, inte enbart i uppföljning och efterhandsprövning.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen kvarstår vid vald inriktning.

3.2 Planens förväntade befolkningsutveckling

Planförslaget har ett mycket liberalt förhållande till data och tolkningarna av officiella data som visas i kommentarer nedan. Denna brist på stringens gör att planförslaget ger ett oseriöst intryck.

3.2.1 Befolkningsstruktur

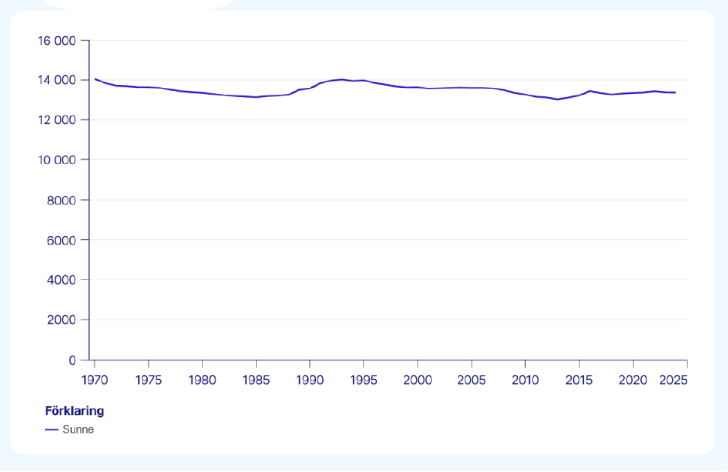
Avsnittet "Befolkningsstruktur" på sidan 12 bör revideras till att omfatta endast beskrivning av situationen idag och inte innehålla prognoser framåt. Framtidsprognoser (tredje paragrafen sidan 12) är bättre lämpade för sidan 16 under rubriken "Sunne växer" (där för övrigt huvudpunkten i paragrafen från sidan 12 repeteras).
Första meningen i andra paragrafen på sidan 12 är mycket vag; "Under senare tid har befolkningen ökat"; vilken senare tid?? Figuren på samma sida stöder inte påståendet att "på senare tid har befolkningen ökat". Även kommunalrådet Henrik Frykberger sa vid ett möte i april 2025 att "Vi sjunker i antalet medborgare".
Befolkningen har i stället minskat "under senare år" som visas i tabell 1 nedan. Inga stora minskningar men trenden är negativ, inte positiv.

2022	2023	2024	2025
13 418	13 366	13 356	13 354

Tabell 1: Befolkningsutvecklingen i Sunne 2022-2025. Källa: https://kommunsiffror.scb.se/?id1=1766&id2=null. Data för 2025 på https://kommunio.se/sunne/demografi

Kommunens kommentar:
Skrivningen tydliggörs. Statistik som presenteras är ett utgångsläge vid uppstart av översiktsplanen varav en ökning mellan 2012-2022 legat som grund för förutsättningsdelen, där en tydligare ökning kring flyktingvågen framträder. Även om nyare statistik visar att befolkningsutvecklingen i kommunen har en något negativ trend kvarstår kommunens och översiktsplanens inriktning att möjliggöra för en ökande befolkning.

Författarna skriver på sidan 12 att "kommunen har historiskt sett haft en relativt jämn befolkningsutveckling med endast mindre variationer från 1970 talet vilket är i linje med vad figuren visar på sidan12 och även figur 1 nedan, som visar utvecklingen just från 1970 talet. Historiska data utgör alltså inte en bas för den betydande befolkningsökning för planperioden som plandokumentet visar.

Figur 1: Befolkningsutvecklingen i Sunne kommun 1970-2024. Källa: https://kommunsiffror.scb.se/?id1=1766&id2=null

Kommunens kommentar:
Noteras.

Avsnittet om Sunnes befolkning på sidan 12 i MKB:n nämner data från 2018 (andra paragrafen), vilket inte kan anses vara relevant. Meningen är också mycket förvirrande då författaren i andra delen av paragrafen skriver ”..under mål året 2040 uppskattas befolkningen uppgå till 14 200 personer *med samma befolkningsökning som de sista fyra åren”*. Meningen bör revideras.

Kommunens kommentar:
Skrivningen tydliggörs. Statistik som presenteras är ett utgångsläge vid uppstart av översiktsplanen varav en ökning mellan 2012-2022 legat som grund för förutsättningsdelen. Texten är justerad.

SCBs data visar heller ingen betydande ökning 2015 (andra paragrafen sid 12). SCBs data visar 13 099 innevånare år 2014 och 13 208 innevånare för år 2015;. Däremot visar data en ökning år 2016 till 13 425 innevånare. Det är heller ingen betydande ökning 2021. Befolkningen var år 2020 13 335 innevånare och år 2021 13 355 innevånare.

Kommunens kommentar:
Texten är baserat på bostadsförsörjningsprogrammets jämförelse mellan årtalen varav det är dessa som redovisas.

• Tabellen på sidan 12 bör uppdateras och använda år 2024 som jämförelse år i stället för år 2022. Samma tabell bör också få en linje med “Total” för båda åren för att underrätta jämförelsen. Om man räknar ihop tabellens totala för år 2022 är det 13 414, vilket inte är samma siffra som visas i texten i tredje paragrafen. Där står det 13 418 vilket också är vad som visas i figuren på sid 16. Samma problem visas för år 2015 där den totala siffran i tabellen är 13 203; det som visas i figuren på sidan 16 är 13 208.
• Tabellen sidan 12 bör få ett namn, löpande nummer och källhänvisning.
Figuren/diagrammet på samma sida bör få ett löpande nummer och källhänvisning.
• Figuren1 på sid 12 bör uppdateras och visa data till och med 2024, eftersom officiella SCB data finns, och refereras till som ”Figur”.

Kommunens kommentar:
Tabellens jämförelsedatum justeras ej eftersom den endast redovisar en utgångspunkt för befolkningsutvecklingen vid översiktsplanens uppstart.
Siffrorna från tabellen är hämtat från SCB och det stämmer att den totala befolkningsmängden skiljer sig åt från SCBs andra statistik över befolkningsmängden i hela kommunen. Redovisningen kvarstår, men källa läggs till.

3.2.2 Utveckling av befolkningen i Sunne kommun

Figuren på sidan 16 beskriver den historiska befolkningsutvecklingen från och med 2010 till och med 2024 samt den förväntade utvecklingen inom planens tidsperiod. Figuren saknar numrering och källhänvisning. Vid efterforskning visar det sig att den historiska beskrivningen sammanfaller med officiella data från Statistiska Centralbyrån2.

• I texten i andra paragrafen på sidan 16 anger man en att befolkningsprognosen visar en befolkningsökning från 13 418 år 2022 till 13 799 år 2032, en ökning med 381 personer. Det skulle representera en betydande ökning från tidigare perioder. Tabell 2 nedan visar utvecklingen under olika perioder baserat på data från SCB.

Tidsperiod		Befolkning		Skillnad
2004	2014	13 604	13 099	-505 (faktiska data)
2014	2024	13 099	13 356	+257 (faktiska data)
2015	2024	13 208	13 356	+148 (faktiska data)
2016	2024	13 425	13 356	-69 (faktiska data)
2022	2032	13 418	13 799	+381 (prognos)
2032	2040	13 799	14 200	+401 (prognos)

Tabell 2: Befolkningsutveckling, faktisk och prognos enligt planförslaget. Källa för officiella data https://kommunsiffror.scb.se/?id1=1766&id2=null

Vid planförslagets mål år beräknar man att befolkningen ska uppgå till 14 200, en ökning mellan år 2032 och år 2040 med 401 personer eller 50 personer per år. Åter igen en avsevärd ökning jämfört med den tidigare rapporterade perioden. Den förväntade befolkningen vid planförslagets mål år 2040 representerar en nivå på befolkningen som inte setts sedan år 1971 (SCB). Därefter befolkningstalet bara varit i närheten av den siffran under några år i mitten av 1990 talet. Varken figuren på sidan 12 eller sidan 16 visar någon15 årsperiod med så kraftig befolkningsökning under så lång till som den som beskrivs i nuvarande planförslag.

• Man anger inga referenser till vilka antaganden som gjorts för att beskriva och ge en grund för den planerade befolkningsökningen under planperioden i jämförelse med tidigare perioder.

Kommunens kommentar:
Vad som anges som i översiktsplanen är en markant befolkningsökning. Denna ligger dock i linje med föregående prognos samt politisk viljeinriktning.

• Genom att i figuren på sidan 16 bara visa trenden från och med 2010, och inte från och med 1950 som i figuren på sidan 12, och dessutom använda olika sifferintervall på yaxlarna, ger man i bilden på sidan 16 ett missvisande intryck av den faktiska längre historiska trenden fram till och med 2022.

• Man redovisar också en senare framtagen prognos (utan källhänvisningar) som visar 13 358 invånare år 2032 vilket ju är en både en stor skillnad och en avvikande trend i förhållande till prognosen på 14 200. Man skriver i andra paragrafen på sidan 16 att "en avvägning mellan då båda gjorts men då kommunen har ett mål om ökad befolkning och i syfte att möjliggöra en god planberedskap har den tidigare prognosen som visar en befolkningsökning varit styrande". Ordvalet är missvisande då man i praktiken ignorerat den senare prognosen.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras, kommunen vidhåller sin bedömning och viljeinriktning.

• I texten i andra paragrafen på sidan 16 anger man befolkningsökningen mellan 2022 och 2032. I figuren på samma sida startar den röda linjer för befolkningsprognos i år 2024. Detta är inkonsekvent då information i text och figur bör överensstämma. Figuren borde också uppdateras med data från 2025.

Om prognoslinjen skulle starta på år 2025 (13 354) så skulle i stället den senare prognosen för 2032 (13 358) visa en ökning. Visserligen mycket liten men dock en ökning. Dock skulle det vara mer korrekt att använda 2025 data.

Kommunens kommentar:

Under översiktplanens framtagande har bostadsförsörjningsprogrammet och data från SCB fungerat som utgångspunkt i arbetet. Detta är förutsättningar som tydliggör kommunens historik och viljeinriktning. Statistik som legat till grund under processen bedöms inte nödvändigtvis justeras eftersom de redovisar utgångspunkten i arbetet.

Under arbetets gång har reviderade befolkningsprognoser kommit till kommunen, varför en principdiskussion har förts i den politiska styrgruppen rörande vilken befolkningsutveckling som ska ligga till grund för översiktsplanens markanvändning och inriktning. Den valda inriktningen, som kommunen bland annat med stöd av översiktsplanens inriktning har valt, är den som redovisas i översiktsplanen. Vidare har också de olika underlag som funnits tillgängliga under processens gång tydligt redovisats i översiktsplanen.

• Kartan på sidan 16 är inte relevant i sammanhanget och refereras inte i texten på sidan 16. Den har för övrigt heller inte något namn, källhänvisning eller löpande nummer.
I andra paragrafen på sidan 17 säger man att ” bostadsförsörjningsprogrammet redovisar en förhållandevis större befolkningsutveckling i bland annat Gettjärn och att dessa områden där råder större efterfrågan (på bostäder) redovisas som utbyggnadsområden. Den karta över bygglov för nybyggnationer under 2014–2023 som visas på sidan 10 stöder inte påståendet att det råder större efterfrågan i trakten Gettjärn. Under den angivna tidsperioden visar kartan att bygglov givits till ett enbostadshus i trakten Gettjärn. Texten under kartan bör uppdateras med tidsangivelse, källhänvisning och figuren bör ges ett löpande nummer. Dock kan man hitta lite mer detaljer i dokumentet ”Bostadsförsörjnings-program för Sunne kommun KS/2023:5” Beslutad av Kommunfullmäktige 2023-12-18, Där säger man till exempel i stycket 5.3 ”Befolkning i Sunne kommun” i första tabellen, att befolkningen i Gettjärn (hur nu Gettjärn är definierat) är 204 personer 2022. I kapitel 6, ”Befolkningsprognos för Sunne kommun”, säger man att man beräknar att befolkningen i Gettjärn år 2032 har ökat med 47 personer jämfört med 2022. Det är befolkningsutveckling på 22.5% under en 10 års period. Befolkningsökningen i Sunne beräknas bara vara 2% i samma period. Och de 46 nya personerna i Gettjärn representerar ju då också hela 12% av den totala befolkningsutvecklingen i Sunne för samma period. Dock beskriver man inte vad man baserar beräkningarna för den stora folkökningen i Gettjärn på. Detta bidrar till att man ställer sig mycket tvivlande till de beräkningar som gjorts.

Det ligger nära till hands att anta att kommunens befolkningsutveckling baserar sig på att man från kommunens sida är säkra på att Climate Arena kommer att byggas och att många kommer därför att vilja bo i just Gettjärn. Etableringen av Climate Area är ännu inte beslutad och det finns inga belägg för att eventuella anställda vill bo i Gettjärn. Bostadsort även för anställda i kommun visar ju också att det inte bara är för att man jobbar i kommunen som man också är bosatt där. Skulle ovanstående antagande vara riktigt anser vi att det är en mycket svag grund att bygga en befolkningsutveckling på.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Översiktsplanens utvecklingsinriktning överensstämmer med bostadsförsörjningsprogrammets beskrivning av området. Bostadsförsörjningsprogrammets beräkning för området utgick från historisk befolkningstillväxt och har inte tagit hänsyn till en eventuell framtida utbyggnad av verksamhetsmark i området. Gällande karta för bygglov ingår Gettjärn i den struktur av bygglovsansökningar som framträder.

3.2.3 Samlad bedömning och slutsats
Sammanfattningsvis så anser vi inte att det finns stöd i texten i planbeskrivningen för den tänkta befolkningsutveckling som beskrivs på sidan 16. Data är presenterade på ett missvisande sätt och saknar konsekventa källhänvisningar och man ger heller inga källhänvisningar till antaganden som prognoserna bygger på. Presentationen använder inte senaste tillgängliga data vilket torde vara brukligt i all planering. Det faktum att den senare prognosen är mer realistisk baserade på senast tillgängliga data (2025), och som även stöds av historiska data, visar att kommunen valt en prognos som inte har stöd i verkligheten.
Ett mera strategiskt beslut, om man absolut tror på och har relevanta underlag för en stor befolkningsutveckling, hade varit att välja ett mellanläge mellan prognoserna och att “den röda

linjen" hade startat år 2025. Baserat på den historiska befolkningstrenden och de motsägelsefulla prognoser som nu presenterats samt brist på förklaringsunderlag, anser vi att kommunens befolkningsmål för 2040 är ett "drömmål" och inte baserat i fakta. Planering baserat på drömmål riskerar att leda till en oekonomisk, ojämlik och föga hållbar utveckling där kommunens resurser riskerar att riktas åt fel håll.
Därför anser vi att beräkningarna/prognoserna och data som presenteras, samt presentationen, bör revideras och baseras på senast officiella data och realistiska tolkningar av historiska data.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Översiktsplanen ska enligt plan- och bygglagen ange kommunens långsiktiga strategiska inriktning och är inte en prognos i strikt statistisk mening. De befolkningsantaganden som redovisas i planen syftar till att illustrera en möjlig utvecklingsriktning kopplad till kommunens ambitioner, planerade satsningar och identifierade utvecklingsmöjligheter.

3.3 Markanvändning

3.3.1 Utbyggnadsområde

Den definition av Utbyggnadsområde som används i planförslaget är "*Område med högre bebyggelsetryck där en tätare bebyggelsestruktur kan medges*" (*sidan 15*). I planförslaget föreslås förändrad markanvändningen till Landsbygd 1/Utbyggnadsområde (jämfört med 2011 års Översiktsplan), för en korridor längs väg 888 från Skinnargården till och med Södra Viken och Gettjärn. Detta högre befolkningstryck för området som refereras på sidan 17, torde då härröra från den omfattande befolkningsökning som förväntas ske i Gettjärn men som man inte förklarar bakgrunden till eller vilka antaganden man baserar prognosen på (se också ovan i stycket 3.2.2). Man ger inte heller någon förklaring här till varför detta område nu skall klassificeras som Landsbygd 1/Utbyggnadsområde.
Översiktskartan över ansökta bygglov för nybyggnationer utanför Sunne tätort under perioden 2014–2023 (sidan 10) ger heller inte vid handen ett stort befolkningstryck under den angivna perioden då bygglov för enbostadshus beviljats i Gettjärn under den angivna 10 års perioden. Alltså ger inte en historisk tillbakablick en basis för att klassificera området som utbyggnadsområde. Inte heller omnämns sådana planer i 2011 års Översiktsplan.
Byggloven som givits för byggnationer på västra sidan Rottnen visar heller inte på ett högre befolkningstryck som skulle motivera ändrade gränser för riksintresse områden och en klassificering av området som Landsbygd 1.
Det framstår också som märkligt att Gettjärn får en så prominent plats när det gäller befolkningsutveckling och vidare till att bli del av Landsbygd 1:s utvecklingsområde. Kartan på sidan 11 anger inte Gettjärn som ort vilket ju då indikerar att Gettjärn inte betraktas som en ort men trots det ges stor strategisk vikt.
I stället kan man tolka den föreslagna förändrade markanvändning som ytterligare ett exempel på förändringar som "smygs in i planeringsdokument" för att "kratta manegen" för etableringen av Climate Arena som illustreras på ett flertal sätt i planförslaget utan att därför direkt referera till Climate Arena. Det visar också på den generella trenden i planförslaget att undervärdera intressen rörande natur och det rörliga friluftslivet.
På samma sätt kan ändringen till Landsbygd 1/Utvecklingsområde på västra sidan av Rottnen inte motiveras av ett ökat befolkningstryck baserat på givna bygglov i perioden 2014-2013. Områdets status som riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv och med landskapsbildskydd gör att det är synnerligen olämpligt att ens föreslå en ändring till Utvecklingsområde.

3.3.2 Samlad bedömning och slutsats

Vi anser inte att det finns belägg för den föreslagna förändrade markanvändningen till Landsbygd 1 (jämfört med 2011 års Översiktsplan), som görs för en korridor längs väg 888 från Skinnargården till och med Södra Viken och Gettjärn och för västra sidan av Rottnen. Vi kräver att områdena ska kvarstå med samma klassificering som under 2011 års Översiktsplan.

Kommunens kommentar:
Markanvändningen ger uttryck för den politiska viljan att möjliggöra en landsbygdsutveckling i attraktiva områden med närhet till orter, infrastruktur och där efterfrågan tidigare funnits. Underlag för ansökta bygglov och bostadsförsörjningsprogrammet är två av de underlag som använts för avgränsning av Landsbygd 1-områden. Att utpekandet ligger i linje med övrig föreslagen utveckling i området är en naturlig del av översiktsplaneringen.

3.4 Etablering av nytt industriområde
3.4.1 Industriutpekande i skogs- och friluftsområde med utbildningsfunktion - del av Södra Viken 1:8

Av granskningshandlingen framgår att kommunen i översiktsplanen fortfarande pekar ut ett område för industri- eller verksamhetsändamål på del av fastigheten Södra Viken 1:8. Detta sker på mark som i dag utgör ett sammankopplat skogsområde med tydlig användning för friluftsliv och rekreation samt som utbildnings- och övningsmiljö för gymnasial verksamhet. Detta markutpekande väcker betydande frågor om planens förenlighet med såväl plan- och bygglagen som miljöbalken.

Det är ostridigt att kommunen enligt 3 kap. plan- och bygglagen har rätt att i översiktsplan ange långsiktig inriktning för mark- och vattenanvändning, och att översiktsplanen inte är juridiskt bindande. Samtidigt ställer både PBL och miljöbalken tydliga krav på att sådana ställningstaganden ska grundas på en redovisning av samtliga relevanta allmänna intressen och på en avvägning som är sakligt motiverad och långsiktigt hållbar.

Det aktuella området är inte att betrakta som obrukad eller funktionslös mark. Tvärtom framgår av lokalkännedom att området används frekvent för rekreation, vardagsnära friluftsliv och naturupplevelser. Området ingår också i ett jaktvårdsområde. En sådan användning omfattas av miljöbalkens hushållningsprincip i 3 kap. 1 §, enligt vilken mark- och vattenområden ska användas för de ändamål som från allmän synpunkt är mest lämpliga. Ett välanvänt friluftsområde utgör i sig ett skyddsvärt allmänt intresse, även när formellt områdesskydd saknas.

Mot denna bakgrund framstår översiktsplanens utpekande av industri- eller verksamhetsmark i området som bristfälligt underbyggt. Granskningshandlingen redovisar inte hur friluftslivets värden har identifierats, analyserats och vägts mot behovet av ny industriell mark. Inte heller framgår det hur kommunen har säkerställt att marken inte är mer lämpad för fortsatt rekreations- och utbildningsanvändning än för industriändamål, vilket strider mot kraven på lämplig lokalisering enligt 2 kap. PBL. En sådan analys framkom heller inte i samrådsversionen av planförslaget.

Den legala problematiken förstärks av att området används som utbildnings- och övningsmiljö för en gymnasieskola. Skolverksamhet är ett samhällsviktigt intresse som ställer särskilda krav på trygg, sammanhängande och störningsfri miljö. En industriell etablering i direkt anslutning till ett utbildningsområde aktualiserar frågor om buller, trafik, risker och långsiktig planeringsstabilitet. Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse och verksamheter lokaliseras till mark som är lämplig med hänsyn till människors hälsa och säkerhet. Granskningshandlingen innehåller dock varken analys av skyddsavstånd, differentiering av verksamhetstyper eller tydliga restriktioner avseende stör risk- eller störningskänslig verksamhet i relation till skolmiljön.

Vidare saknas i stort sett helt en prövning av alternativa lokaliseringar för industriell markanvändning. Detta är en central del av både miljöbalkens hushållningssystematik och PBL:s krav på avvägning mellan allmänna intressen. När ett område redan fyller viktiga funktioner för friluftsliv och utbildning kan det inte anses tillräckligt att enbart konstatera att marken tekniskt sett kan exploateras; det krävs en redovisning av varför industriändamål i just detta läge är att föredra framför andra, mindre konfliktfyllda lokaliseringar.

Den minskning som gjorts av industriområdet mellan samrådsversionen och granskningsversionen framstår enbart ett försök att få hela verksamheten att verka mindre. Det har framgått från uttalanden av representanter för CA att man fortfarande planerar att bygga en större solcellspark på den del av fastigheten söder om väg 888 vilket även bekräftats av kommunansvariga. Man behöver ju inte ett industriområde för att bygga en solcellspark och kommunen kringgår därmed även Länsstyrelsens krav på artinventering i området söder om väg 888 som framfördes under samrådsskedet av detaljplanen. Konsekvensen för miljön och friluftslivet blir den samma även med den minskade ytan av det formella industriområdet.

I 2011 års Översiktsplan omnämns att kommunen har som mål att bevare de nuvarande funktioner som finns inom området dvs som frilufts och rekreationsområde. Det finns även viltstråk inom området och spridningskorridorer för vissa fokusarter.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

3.4.2 Samlad bedömning och slutsats

Vi anser att den legala basen för att i planförslaget peka ut ett industriområde på den aktuella platsen framstår som mycket svag. Utpekandet saknar tydlig motivering i förhållande till miljöbalkens hushållningsbestämmelser, ger otillräcklig vägledning enligt plan- och bygglagen och tar inte tillräcklig hänsyn till områdets faktiska användning som friluft- och utbildningsmiljö. Risken är därmed påtaglig att översiktsplanens ställningstagande leder till framtida konflikter, rättsosäkerhet och svårigheter vid efterföljande detaljplanering och tillståndsprövning.

Mot denna bakgrund bör kommunen antingen avstå från att peka ut området för industri- eller verksamhetsändamål i översiktsplanen, eller komplettera planen med en betydligt mer detaljerad och transparent analys som visar hur friluftslivets och utbildningsverksamhetens värden ska säkerställas **och** varför just denna lokalisering trots allt kan anses vara den mest lämpliga ur ett allmänt perspektiv.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken”.

3.5 Riksintressen och andra värden

3.5.1 Rörligt friluftsliv

Stycket om *Rörligt friluftsliv* på sidan 51 i planförslaget behandlar kommunens syn på riksintresset för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. miljöbalken och anger hur detta intresse ska beaktas i den fysiska planeringen. Avsnittet är av central betydelse eftersom Sunne kommun omfattas av stora sammanhängande landskapsrum med höga natur-, kultur- och rekreationsvärden, där friluftslivets långsiktiga tillgänglighet är ett tydligt statligt intresse.

I granskningsversionen markerar kommunen en mer aktiv och avgränsande hållning till riksintressets geografiska omfattning än i samrådsversionen. Kommunen anger att riksintresset för rörligt friluftsliv bör koncentreras till de områden där de faktiska värdena för friluftsliv är särskilt framträdande, snarare än att omfatta mycket stora, heterogena landskapsavsnitt.

Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande uttryckligen framhållit att riksintresset för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. MB ska betraktas som ett sammanhängande landskapsintresse, där både land- och vattenmiljöer samt sambanden däremellan är avgörande. I stycket på sidan 51 redovisas dock endast översiktliga resonemang om värdenas lokalisering, utan att det tydligt framgår vilka kriterier som använts för att avgränsa eller ifrågasätta befintlig riksintresseutbredning; hur de samlade landskapsvärdena har analyserats, eller hur risken för fragmentering av friluftslivets funktionella samband ska undvikas. Detta innebär att avsnittet endast i begränsad utsträckning uppfyller kraven på tydlighet och transparens som följer av 3 kap. 4–5 § PBL, där kommunen ska redovisa hur riksintressen tillgodoses i planeringen. Enligt Prop. 1997/98:45 Miljöbalk (del 2, s. 36), som utgör förarbetena till miljöbalken (gällande 3 kap. om allmänna hänsynsregler), ska bedömningen av områden med riksintresse utgå från de samlade natur- och kulturvärdena i hela det geografiska området.

En ytterligare svaghet är att stycket inte tydligt anger hur kommunen i praktiken avser att tillämpa försiktighetsprincipen enligt 2 kap. 3 § MB vid exploatering inom eller i anslutning till områden av betydelse för rörligt friluftsliv. Även om det framgår att utveckling kan prövas i senare skeden, lämnas stor osäkerhet kring vilka typer av åtgärder som kan anses vara förenliga med riksintresset och vilka som riskerar att påtagligt skada dess värden enligt 3 kap. 6 § MB.

Dessutom säger 2 kap. 9§ MB att ”En verksamhet eller åtgärd får inte bedrivas eller vidtas om den medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämras avsevärt”.

Det kvarstår flera principiella svagheter som är av betydelse i granskningsskedet. Den mest centrala gäller kommunens ambition att ompröva eller minska riksintressets geografiska utbredning utan att detta föregås av ett tillräckligt djupt underlag. Länsstyrelsen har framfört en grundläggande invändning nämligen att en omprövning av riksintressets omfattning kräver ett mer gediget och samordnat analysunderlag, helst framtaget i dialog med statliga myndigheter. I avsaknad av detta kan översiktsplanens ställningstagande ifrågasättas ur miljöbalksperspektiv.

Kommunens kommentar:
Kommunen har i granskningshandlingarna tagit bort kartredovisning för områden som anses kunna utgå från riksintresset och redovisar i stället att en översyn bör göras. Detta ligger i linje med hur tanken bakom avgränsningen var när den grovt ritades ut. Kommunen vidhåller sitt ställningstagande om att riksintressets utbredning är för omfattande men kommer att tydliggöra avsnittet utifrån länsstyrelsens synpunkter inför granskning 2 samt beskrivning av hur riksintresset förhåller sig till möjligheten att lokalisera bebyggelse.

3.5.2 Andra värden

Avsnittet *Andra värden* på sidorna 52–53 i planförslaget, behandlar ett antal kompletterande intressen som inte omfattas av riksintressen eller formella skydd, men som trots detta har betydelse för kommunens fysiska planering. Ambitionen att synliggöra dessa värden är i grunden positiv, eftersom både plan- och bygglagen och miljöbalken förutsätter att även informella och lokalt viktiga allmänna intressen beaktas. Samtidigt uppvisar avsnittet brister i fråga om struktur, rättslig förankring och vägledande funktion. En styrka i avsnittet är att kommunen tydligt erkänner att det finns en rad värden – såsom vardagsnära natur, friluftsliv, kulturmiljöer, jord- och skogsbruk samt andra lokala kvaliteter – som inte alltid fångas upp av riksintressesystemet men som ändå spelar en viktig roll i invånarnas livsmiljö. Detta ligger i linje med miljöbalkens 3 kap. 1 §, där mark- och vattenområden ska användas så att en långsiktigt god hushållning tryggas från allmän synpunkt, samt med PBL 2 kap. 3 §, som betonar hänsyn till natur- och rekreationsvärden.
Däremot präglas avsnittet av en otydlig normativ nivå. Texten innehåller i stor utsträckning beskrivande och värderande formuleringar, men saknar ofta klara ställningstaganden om hur dessa ”andra värden” faktiskt ska påverka beslut om mark- och vattenanvändning. Det framgår sällan vilka konsekvenser identifierade värden får i praktiken vid konflikt med exempelvis bostads- eller verksamhetsutveckling. Därmed riskerar avsnittet att få begränsad faktisk betydelse i efterföljande detaljplanering och lovprövning, i strid med översiktsplanens vägledande roll enligt 3 kap. 2 § PBL.

En central svaghet är att avsnittet inte tydligt kopplar de beskrivna värdena till konkreta avvägningar enligt miljöbalken. Även om flera av värdena har tydlig anknytning till hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB, exempelvis brukande av jord- och skogsmark eller tillgång till rekreationsområden, redovisas inte hur kommunen avser att väga dessa intressen mot exploateringsintressen. Avsaknaden av sådana resonemang gör att avsnittet framstår mer som en uppräkning än som ett strategiskt underlag för prioritering och konflikthantering.
Vidare saknas en tydlig struktur som skiljer mellan värden med olika rättslig tyngd. I samma avsnitt behandlas exempelvis friluftsvärden, areella näringar och mer allmänt formulerade platskvaliteter, utan att det framgår hur deras relativa betydelse ska tolkas vid planering. Detta kan skapa otydlighet i tillämpningen och riskerar att motverka kravet i 3 kap. 5 § PBL på att översiktsplanen ska redovisa hur olika allmänna intressen samordnas.
Relevansen av avsnittet kan också ifrågasättas i relation till planens övriga delar. Flera av de värden som här tas upp behandlas även i andra kapitel, exempelvis i avsnitt om natur, friluftsliv eller landsbygdsutveckling. Utan tydliga hänvisningar eller sammanbindande resonemang riskerar *Andra värden* att upprepa redan kända förhållanden utan att tillföra ny vägledning eller fördjupad analys.
Ur ett granskningsperspektiv innebär detta att avsnittet i sin nuvarande form endast i begränsad omfattning bidrar till att stärka översiktsplanens rättsliga robusthet. För att bättre motsvara kraven i PBL och MB hade avsnittet behövt tydligare knyta varje värde till relevanta lagrum eller planerings principer; ange hur värdena ska prioriteras eller skyddas vid motstående markanspråk, samt klargöra vilken faktisk betydelse de ska ha i efterföljande prövningar.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras. Kommunen bedömer redovisningen ger tillräcklig vägledning inför kommande skeden samt uppfyller de krav som krävs enligt PBL.*

3.5.3 Samlad bedömning och slutsats

Den bristande redovisningen av underlag, kriterier och konsekvensanalys innebär att kommunens ambition att minska eller omdefiniera riksintressets geografiska avgränsning riskerar att stå i strid med miljöbalkens 3 och 4 kap., där riksintressen endast får åsidosättas om det kan visas att påtaglig skada inte uppstår. Även här visas tydligt den generella trenden i planförslaget att undervärdera intressen rörande natur och det rörliga friluftslivet. Som beskrivits ovan visas det tydligt både i utpekandet av vissa Utbyggnadsområden och i utpekandet av industriområde på del av fastigheten Södra Viken. Planförslaget bör genomgå en omfattande revision. För avsnittet Andra värden kan man sammanfattningsvis konstateras att det är ett principiellt viktigt avsnitt som lyfter frågor av stor lokal betydelse, men att avsnittet brister i tydlighet och normativ styrka. I dess nuvarande utformning riskerar det att få begränsat genomslag i praktiken och uppfyller endast delvis översiktsplanens funktion som ett samordnande och vägledande dokument enligt plan- och bygglagen och bör därför revideras.

> *Kommunens kommentar:*
> *Se bemötanden ovan.*

3.6 LIS områden

3.6.1 Södra Viken

Avsnittet *Södra Viken* i granskningshandlingen visar att kommunen delvis har hörsammat inkomna synpunkter från samrådet, särskilt genom att bostadsändamål har utgått ur den norra delen av området och ersatts med markanvändning för näring och tekniska anläggningar. Samtidigt kvarstår betydande brister i hur kommunen redovisar och motiverar den fortsatta exploateringsinriktningen för Södra Viken. Avsnittet präglas av en fortsatt utvecklingsambition i ett område som samtidigt utgör en del av ett sammanhängande landskap med höga värden för rörligt friluftsliv, landskapsbild och strandekologi. Dessa motstående intressen hanteras inte med den tydlighet och försiktighet som krävs enligt miljöbalkens 3 kap. 1 § och 3 kap. 6 §, vilket försvagar planens rättsliga hållbarhet.

Trots att bostadsutbyggnad har tagits bort i norra delen saknas en fördjupad analys av hur kvarvarande markanvändning för näringsverksamhet och tekniska anläggningar kan komma att påverka landskapsbilden i ett utpekat och välbesökt friluftsområde; upplevelse- och tillgänglighetsvärden för det rörliga friluftslivet längs Lersjön samt ekologiska samband i strand och vattennära miljöer. Det framgår inte heller hur kommunen säkerställer att den föreslagna utvecklingen inte leder till påtaglig skada på riksintressen för friluftsliv och naturmiljö i den mening som avses i 3 kap. 6 § MB. I avsaknad av en sådan analys riskerar översiktsplanen att reducera riksintresset till ett formellt begrepp utan faktisk styrande funktion.

Vidare förlitar sig avsnittet i hög grad på senare prövningsskeden – såsom detaljplan eller tillståndsprövning – för att hantera de identifierade konflikterna. Även om detta är formellt möjligt inom PBL:s processordning, innebär det i praktiken att översiktsplanen inte uppfyller sin vägledande och samordnande roll enligt 3 kap. 2 och 5 §§i PBL. För ett område som Södra Viken, där konfliktnivån är känd och väl dokumenterad, hade det varit rimligt att redan på översiktsplanenivå ange tydligare strategiska ramar och restriktioner.

Avsnittet behandlar inte i tillräcklig utsträckning kumulativa effekter. Södra Viken måste förstås i relation till övrig befintlig och planerad exploatering runt Lersjön, liksom till kommunens uttalade ambition att ompröva riksintressets geografiska avgränsning för rörligt friluftsliv. Utan en samlad landskaps- och konsekvensanalys finns en påtaglig risk att även begränsade enskilda åtgärder sammantaget leder till urholkning av strandskyddets och friluftslivets långsiktiga värden, i strid med miljöbalkens hushållnings principer.

Avsnittet innehåller också flera direkta felaktigheter och motsägande påståenden:

• På sidan 72 säger man i första paragrafen att revideringen syftar till att ta bort möjligheterna till bostadsändamål. På sidan 74 säger man att arbete pågår med detaljplan för Climate Arena i anslutning till LIS området där tillfällig vistelse föreslås inom LIS området.

> *Kommunens kommentar:*
> *Kommunen bedömer att översiktsplanen på en övergripande nivå redovisar och väger samman berörda allmänna intressen, inklusive friluftsliv, naturmiljö och landskapsbild. Riksintresset påverkas inte. Detaljerade analyser och bedömningar av påverkan från enskilda åtgärder sker i efterföljande prövningar. Frågor om samlad påverkan har behandlats i översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning. Texten avseende LIS-områdets ändamål justeras.*

• På sidan 73 säger man att inom delområde norra finns även ett vattenområde som syftar till utveckling av befintlig badplats. Det finns ingen badplats i området. Den badplats som finns i området ligger i det nya delområdet ”Mellan” och kräver ingen ”utvecklig”. Den är ett populärt bad och rekreationsplats just för att det är ett relativt orört naturområde.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkten noteras. Texten justeras.*

• På sidan 74 säger man att vid vattenområde i delområde norra föreslås LIS område på östra sidan om vägen. Kartorna på sidorna 72 och 75 motsäger detta påstående.

Man kan ifrågasätta författarnas lokalkännedom av ett område där en detaljplan också utvecklas och även ifrågasätta korrekturläsaren som borde fångat upp ovanstående felaktigheter.

> *Kommunens kommentar:*
> *LIS-område för vattenområde är beläget på östra sidan vägen så som beskrivet.*

Vi ifrågasätter också om kommunens syfte att möjliggöra en pumpstation inom ett av det nya LIS områdets norra del faller inom lagstiftningen rörande LIS. Vi anser att pumpstationen är en ren industrifunktion utan tydlig landsbygdsutvecklingskoppling och att LIS området bör utgå.

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik "Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken".

3.6.2 Samlad bedömning och slutsats

Sammanfattningsvis kan att de förändringar som gjorts inte är tillräckliga för att fullt ut säkerställa en långsiktigt hållbar hushållning av mark och vatten i Södra Viken. Avsnittet ger fortsatt ett otydligt och juridiskt sårbart underlag för efterföljande beslut och riskerar därmed att försvaga både strandskyddets och riksintressenas faktiska genomslag i den fortsatta planeringen. Syftet med utpekandet av det mellersta och södra området, att stödja den satsning som kommunen gör på Södra Viken har redan visat sig vara onödig då nya elevbostäder nyligen har byggts utanför det som anges som LIS område i 2020 års tillägg till Översiktsplanen.
Liksom för utpekandet av ett industriområde på delar av Södra Viken 1:8 bör kommunen avstå från att peka ut området LIS områdena tills en betydligt mer detaljerad och transparent analys som visar hur friluftslivets värden ska säkerställas och reglerna för utpekande av LIS områden respekteras **och** varför just denna lokalisering trots allt kan anses vara den mest lämpliga ur ett allmänt perspektiv

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Södra Viken bemöts under rubrik "Inkomna yttranden från privatpersoner angående verksamhetsmark vid Södra Viken".

3.7 Genomförande: Mål och strategier och konsekvenser

Kapitlet *Genomförande* har till uppgift att visa hur översiktsplanens viljeinriktning ska omsättas i praktisk handling och hur planen ska fungera som vägledning för efterföljande beslut. I en översiktsplan enligt 3 kap. PBL är genomförandekapitlet centralt för att bedöma planens faktiska styrka, rättssäkerhet och långsiktiga användbarhet.

Genomförandekapitlet framträder som relativt svagt i förhållande till de krav på vägledning som följer av kommunens valda passiva utvecklingsstrategi. Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande särskilt påpekat att en sådan strategi ställer höga krav på tydlighet i översiktsplanen. Mot den bakgrunden blir genomförandekapitlets generella hållning problematisk. Kapitlet saknar i stor utsträckning konkreta prioriteringar, ansvarsfördelning och tidshorisonter för genomförandet. Även om det anges att genomförandet ska ske genom ordinarie plan- och lovprocesser, saknas vägledning om hur kommunen avser att hantera motstående intressen i tidiga skeden; säkerställa likvärdig tillämpning mellan olika delar av kommunen, samt aktivt följa upp att översiktsplanens ställningstaganden faktiskt får genomslag.

Ur ett juridiskt perspektiv anser vi att detta innebär att översiktsplanens genomförandedel endast i begränsad omfattning bidrar till att uppfylla översiktsplanens samordnande funktion enligt 3 kap. 5 § PBL. En ytterligare svaghet är att genomförandekapitlet inte i tillräcklig grad kopplar samman planens innehåll med miljöbalkens hushållningsbestämmelser. Även om planen i andra kapitel behandlar riksintressen, jordbruksmark och strandskydd, redovisas inte tydligt hur kommunen genom genomförandeskedet ska säkerställa att avvägningar enligt 3–4 kap. MB görs konsekvent i efterföljande beslut. Detta innebär en risk för att viktiga miljö- och hushållningsfrågor hanteras mer ad hoc än strategiskt.

Kapitlet är också kortfattat när det gäller uppföljning och revidering. Det anges att översiktsplanen ska hållas aktuell, men det saknas en tydligare redovisning av hur uppföljning ska ske, vilka indikatorer som är relevanta eller hur kommunen ska identifiera behov av ändring eller fördjupning. Mot bakgrund av klimatförändringar, demografisk osäkerhet och förändrade statliga intressen framstår detta som en brist i planens långsiktiga robusthet.

I förhållande till Länsstyrelsens samrådsyttrande kan vi konstatera att genomförandekapitlet endast i begränsad utsträckning har stärkts eller utvecklats i granskningsversionen. Till skillnad från exempelvis kapitlet om risk, klimat och säkerhet syns här inga tydliga justeringar som direkt kan kopplas till länsstyrelsens synpunkter. Detta

innebär att en del av länsstyrelsens mer övergripande kritik – särskilt avseende behovet av tydlighet och styrning i en passiv planeringsmodell – kvarstår även i granskningshandlingen.

Sammanfattningsvis anser vi inte att kapitlet uppfyller ”Genomförande” kraven i plan- och bygglagen genom att redovisa översiktsplanens roll, användning och förhållande till efterföljande beslut. Kapitlet är tydligt i sin beskrivning av att översiktsplanen inte är juridiskt bindande och att genomförandet sker genom ordinarie processer. Samtidigt är kapitlet svagt som strategiskt styrdokument. I ljuset av kommunens passiva utvecklingsstrategi; komplexa avvägningar enligt miljöbalken, samt behovet av rättssäker och förutsebar tillämpning, ger genomförandekapitlet begränsad konkret vägledning. Detta riskerar att försvaga översiktsplanens funktion som samordnande och styrande dokument enligt 3 kap. 2 och 5 §§ PBL. Kapitlet bör därför revideras.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen bedömer redovisningen ger tillräcklig vägledning inför kommande skeden samt uppfyller de krav som krävs enligt PBL.

4. Övergripande kommentarer på MKB:n

4.1 Inledande bedömning

Efter genomgång av MKB:n till Sunne kommuns granskningsversion av översiktsplanen (ÖP 2040) anser vi att dokumentet inte uppfyller kraven i Plan- och bygglagen (PBL 3 kap.) eller Miljöbalken (MB 6 kap.) i tillräcklig grad. MKB:n saknar flera obligatoriska delar, brister i metodik, saknar relevanta analyser och uppvisar betydande avvikelser från både lagstiftning och praxis för strategiska miljöbedömningar.
Vidare kan vi konstatera att Länsstyrelsens synpunkter från samrådet inte har hanterats på ett tillfredsställande sätt, och att kommunens svar i Samrådsredogörelsen i flera fall inte motsvarar de krav som följer av lagstiftningen.
Sammantaget bedömer vi inte att MKB:n utgör ett tillräckligt beslutsunderlag för att möjliggöra ett informerat ställningstagande till översiktsplanens miljöpåverkan.

4.2 Bedömning av MKB:n i förhållande till PBL och MB

4.2.1 Krav enligt PBL 3 kap. – Översiktsplanens innehåll

PBL kräver att översiktsplanen redovisar:
• hur kommunen avser att tillgodose riksintressen,
• hur miljökvalitetsnormer ska följas,
• hur mark- och vattenområden ska användas,
• hur hänsyn tas till miljö- och riskfaktorer,
• samt att planen ska vara tydlig och möjlig att tolka för efterföljande planering.

Vi bedömer att MKB:n brister i att:
• inte redovisa konsekvenserna för riksintressen på ett systematiskt sätt,
• inte analysera hur miljökvalitetsnormer påverkas, särskilt avseende vattenförekomster, luftkvalitet och buller,
• inte koppla planens strategier till faktiska miljöeffekter,
• inte redovisa risker och sårbarheter (klimat, översvämning, skred, brand, farligt gods) på ett tillräckligt detaljerat sätt.
Vi anser därför att MKB:n inte uppfyller PBL:s krav på att översiktsplanen ska vara vägledande och ge ett robust beslutsunderlag.

4.2.2 Krav enligt Miljöbalken 6 kap. – Strategisk miljöbedömning

MB 6 kap. ställer krav på att MKB:n ska innehålla:
• nollalternativ,
• rimliga alternativ,
• betydande miljöeffekter,
• kumulativa effekter,
• effekter på biologisk mångfald och ekosystemtjänster,
• klimatpåverkan och klimatanpassning,
• samt en tydlig metodbeskrivning.

Vi bedömer att MKB:n uppvisar följande brister:
Nollalternativet

Nollalternativet är otillräckligt beskrivet och saknar analys av bebyggelseutveckling utan planen, effekter på natur, klimat och infrastruktur, och konsekvenser för riksintressen och miljökvalitetsnormer.

Alternativredovisning

Alternativredovisningen är inte förenlig med MB 6 kap. 12 §. Endast marginella variationer av samma utvecklingsinriktning presenteras. Det saknas ett förtätningsalternativ, ett klimatanpassningsalternativ, ett naturvärdesbevarande alternativ.

Kumulativa effekter

Kumulativa effekter är inte analyserade, trots att kommunen står inför omfattande exploatering i känsliga landskap, ökande trafikflöden, klimatrelaterade risker, och påverkan på vattenförekomster i ett redan belastat avrinningsområde.

Biologisk mångfald och artskydd

MKB:n saknar systematisk analys av naturvärden, bedömning av påverkan på skyddade arter, koppling till Artskyddsförordningen, bedömning av ekologiska samband och grön infrastruktur.

Klimatpåverkan och klimatanpassning

Analysen är översiktlig och saknar kvantifiering. Det saknas beräkningar av utsläpp från planens genomförande, bedömning av klimatrelaterade risker på objektsnivå, analys av hur planens markanvändning påverkar klimatrisker.

Metodik

Metodbeskrivningen är otydlig, och det saknas kriterier för bedömning, motivering av valda indikatorer, och transparens i hur slutsatser dragits.

Kommunens kommentar:
En MKB ska följa planens detaljeringsgrad vilket innebär att en MKB för en översiktsplan är av mer övergripande karaktär än för en detaljplan. Kommunen bedömer att dokumentet följer rådande lagstiftning.

4.3 Kommunens bemötande av Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen har i samrådet lyft ett antal centrala brister. Nedan följer en bedömning av hur vi anser att kommunen hanterat dessa.

4.3.1 Riksintressen

Länsstyrelsen efterfrågade en fördjupad analys av påverkan på riksintressen. Kommunens svar i Samrådsredogörelsen är inte tillräckligt, då MKB:n fortfarande saknar konsekvensanalys, riksintressenas värden inte beskrivs, och påverkan inte bedöms i relation till bevarandevärden.

Kommunens kommentar:
Justeringar inför granskning 2 görs enligt länsstyrelsens återstående synpunkter i den grad som kommunen finner lämpligt. Gällande MKBn anses inte riksintresset vara en betydande miljöaspekt som ska bedömas. Detta bestäms i ett inledande skede och i avgränsningssamråd med länsstyrelsen.

4.3.2 Klimatrisker

Länsstyrelsen påpekade behovet av fördjupad klimatriskanalys. Kommunens svar är otillräckligt, då inga nya analyser tillförts, riskkartor inte integrerats i MKB:n, konsekvenser för bebyggelseutveckling inte analyserats.

Kommunens kommentar:
Justeringar inför granskning 2 görs enligt länsstyrelsens återstående synpunkter i den grad som kommunen finner lämpligt.

4.3.3 Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen efterfrågade tydlig redovisning av MKN för vatten och luft. Kommunens svar är inte tillräckligt, då MKB:n saknar bedömning av hur planen påverkar MKN, och inga åtgärder eller strategier redovisas.

Kommunens kommentar:
Justeringar inför granskning 2 görs enligt länsstyrelsens återstående synpunkter i den grad som kommunen finner lämpligt.

4.3.4 Biologisk mångfald

Länsstyrelsen efterfrågade fördjupad analys av naturvärden och artskydd. Kommunens svar är otillräckligt, då

MKB:n saknar artskyddsbedömning; naturvärdesdata inte integrerats, och ekologiska samband inte analyserats.

Kommunens kommentar:
Artskyddet bedöms inte vara en betydande miljöaspekt som ska bedömas. Detta bestäms i ett inledande skede och i avgränsningssamråd med länsstyrelsen. En översiktsplan har heller inte den detaljeringsgrad att man kan bedöma mer än den detaljeringsgrad som den styr och är skriven i.

4.4 Bedömning av kommunens svar i Samrådsredogörelsen

Kommunens svar är genomgående allmänt hållna, och i flera fall saknas faktiska kompletteringar, nya analyser, förtydliganden i MKB:n, eller ändringar i översiktsplanen. I flera fall anges att synpunkterna ”noteras” eller ”tas med i det fortsatta arbetet”, vilket inte uppfyller kraven i granskningsskedet, där MKB:n ska vara färdigställd och komplett.

Kommunens kommentar:
Inkomna synpunkter diskuteras och en avvägning angående hantering görs. Där med kan inte dokumenten vara slutgiltigt klara innan antagandet.

4.5 Samlad bedömning och slutsats

Vi anser inte att MKB:n för Sunne kommuns översiktsplan uppfyller kraven i PBL 3 kap.; MB 6 kap.; Miljöbedömningsförordningen; Länsstyrelsens vägledning för strategiska miljöbedömningar eller god praxis för MKB-arbete.
De brister som identifierats är av sådan omfattning att MKB:n inte kan anses utgöra ett tillräckligt beslutsunderlag. Det är vår bedömning att MKB:n behöver kompletteras och omarbetas i betydande delar innan översiktsplanen kan antas samt att kommunen bör genomföra en ny granskningsomgång efter att MKB:n kompletterats.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras.

5. Detaljerade kommentarer på specifika områden av MKB:n

5.1 Kapitel 5.2 - effekter och konsekvenser för friluftslivet

Kapitel 5.2 anger att kapitlet ska belysa grön infrastruktur och blå infrastruktur. Begreppen används dock i praktiken mest som rubriker och följs inte av en faktisk, avgränsad analys av vare sig grönstrukturens samband/barriärer eller blåstrukturens vattenanknutna samband/tillgänglighet. Det saknas en tydlig nulägesbild (vilka strukturer/samband som är mest relevanta och var påverkan kan uppstå), och kapitlet gör ingen explicit bedömning av hur planförslagets utpekanden riskerar att fragmentera eller försämra tillgängligheten i grön/blå infrastruktur.
Redovisningen lutar i stället tungt på generella antaganden (t.ex. att påverkan “troligen är liten” med hänvisning till historiska bygglov) samt på att “större bebyggelseprojekt” får hanteras senare i detaljplan. Detta kan vara rimligt i ett översiktligt dokument, men innebär att kapitlet inte fullt ut identifierar, beskriver och bedömer de miljöeffekter som det själv avgränsar, vilket försvagar kapitlets prövbarhet och spårbarhet mot planens faktiska ställningstaganden (särskilt där planförslaget pekar ut strandnära utveckling/LIS som typiskt berör blå infrastruktur).

Vidare saknas konkreta skyddsåtgärder/riktlinjer som är direkt kopplade till grön/blå infrastruktur (t.ex. principer för sammanhängande stråk, fri passage, hantering av strandnära anläggningar), och kapitlet redovisar inte heller kumulativa effekter på friluftslivets strukturer trots att kumulativa effekter är en central del i miljöeffekt begreppet i miljöbedömningar.

Andra meningen i första paragrafen utgör dessutom ett direkt sakfel. Författaren skriver att ”några andra stora områden som skulle påverka friluftslivet finns inte utpekade för exploatering eller förändring”. Det är fel eftersom utpekandet av ett industriområde på fastigheten Södra Viken 1:8 utgör en stor, omfattande och negativ påverkan på friluftslivet. Åter igen speglar det kommunens genomgående negativa attityd till natur och friluftsliv och visar också brist på lokalkännedom hos författaren.
Sammantaget framstår kapitel 5.2 därför som ofullständigt i sak i förhållande till kravnivån för en strategisk MKB, där det ska finnas en rimligt detaljerad men ändå tydlig bedömning av betydande effekter samt åtgärder för att förebygga/minska negativa effekter. Vi anser att kapitlet bör genomgå en omfattande revision.

Kommunens kommentar:
Synpunkten notera och handlingen korrekturläses.

5.2 Kapitel 6 – effekter och konsekvenser med avseende på miljömålen

Kapitel 6 i sin nuvarande form utgör mer en indikativ "målmatris" än en spårbar bedömning av betydande miljöeffekter. En konkret svaghet ur granskningsperspektiv är metodens brist på transparens. Kapitlet beskriver teckenförklaringen (+/– osv.) och ger vissa kommentarer, men det framgår inte tydligt vilka kriterier som avgör när något bedöms som "(-)" vs "(-/+)", eller hur osäkerheter hanteras för respektive mål. Detta kan göra det svårare att använda kapitlet som underlag i senare avvägningar, eftersom bedömningarna riskerar att uppfattas som översiktliga och svåra att reproducera.
Ytterligare en konkret svaghet gäller den möjligheten till spårbar koppling till planens styrning/åtgärder. Tabellen listar flera "kommunens mål"/åtgärdsidéer (till exempel policy för hållbara resor, lokal förnybar elproduktion, kemikalieplan, minskad energianvändning), men kopplingen mellan dessa och konkreta ställningstaganden i planen eller en planerad implementering/uppföljning är inte tydligt bunden i kapitel 6. Detta är särskilt viktigt eftersom Länsstyrelsen i samråd efterfrågade att vissa MKB-åtgärder (dagvatten/avloppsvatten) ska bli "operativa" i översiktsplaneringen.

Kapitel 6 anger uttryckligen att 16 miljökvalitetsmål används som ram samt att kommunen har sex fokusområden i reviderad miljöstrategi. Däremot är kvantifieringen av själva effekterna symbolisk (+/–) och inte knuten till mätbara indikatorer, vilket sänker evidensstyrkan om kapitlet ska användas som "bärande" argumentation för betydande miljöpåverkan.
Sammantaget framstår kapitel 6 som formellt relevant och ger en begriplig målöversikt, men det är i huvudsak en kvalitativ matris snarare än en fördjupad analys av vilka miljömål som riskerar att påverkas betydande och hur kommunen avser att styra detta. För granskningsskedet är kapitlet starkare som "översiktlig konsekvensram" än som beslutsunderlag för prioriteringar. Kapitlet bör revideras för att inkluderat en tydligare metodförklaring och en tydligare spårbarhet till planens ställningstaganden/åtgärder—i linje med Länsstyrelsens betoning på tydlighet och operativ användbarhet.

Kommunens kommentar:
Synpunkten notera och handlingen korrekturläses.

5.3 Kapitel 7 - uppföljning

Det konkreta innehållet i kapitel 7 är mycket begränsat. I utdraget framgår endast **en** tydligt formulerad uppföljningspunkt: inventering/registrering av enskilda VA-anläggningar med hänvisning till att alla enskilda VA-anläggningar ska vara digitalt registrerade och inmätta år 2026 samt riskklassade. Detta är relevant för MKN vattenfrågorna, men kapitlet saknar motsvarande uppföljningspunkter för alla andra områden som MKB:n själv lyfter såsom jordbruksmark, friluftsliv eller sociala aspekter, trots att dessa är egna konsekvensområden i MKB:n.
Ur ett granskningsperspektiv innebär detta att uppföljningen är otillräckligt proportionerlig i förhållande till de sakområden som MKB:n behandlar. Länsstyrelsens praxis i samrådet pekade dessutom på behovet av tydligare hantering av MKN vatten, skyddsåtgärder och (i MKB) kompletteringar som gör dokumenten mer prövningsbara; då blir en "tunn" uppföljningsdel en svag punkt i MKB-kedjan.
Sammantaget uppfyller kapitel 7 **minimikravet i form** (det finns en uppföljningsdel och en konkret uppföljningsåtgärd), men är mycket **svagt i substans** i förhållande till MKB:ns bredd.
Vi anser att för att möta praxis och höja granskningsrobustheten bör uppföljningen utökas med ett litet antal, tydligt avgränsade uppföljningspunkter även för de övriga analyserade områdena (t.ex. indikatorer/uppföljningsfrågor för jordbruksmark och friluftsliv), även om de hålls på en rimlig, översiktlig nivå.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen anser att nivån är rimlig. Uppföljning är till för att återkoppla och ge kunskap samt följa upp planen.

6. Kommentarer på planförslagets struktur, presentation och läsbarhet

6.1 Avsaknad av numrerade kapitel och underkapitel

Planhandlingarna saknar ett numrerat kapitel- och underkapitelsystem. Detta påverkar dokumentets läsbarhet och användbarhet negativt, särskilt i ett omfattande styrdokument som ska fungera som vägledning vid lovprövning, detaljplanering och myndighetsdialog och påverkar därför funktion, rättssäkerhet och användbarhet i ett dokument som ÖP 2040. Utan numrering försvåras orienteringen i texten, möjligheten att göra exakta hänvisningar samt den interna logiken mellan huvudavsnitt och underavsnitt. Numrerade kapitel är etablerad praxis i översiktsplaner och bidrar till ökad tydlighet, rättssäkerhet och spårbarhet. Vi anser att översiktsplanen bör kompletteras med ett konsekvent och hierarkiskt numreringssystem inför antagande.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras. Kommunen har dock ingen avsikt att införa numrerade avsnitt utöver de huvudkapitel som redan numrerats.

Sunne nu gällande Översiktsplan är ett skolexempel på tydlighet – inte lika ”fancy och flashy” som det dokument som nu är ute för granskning, men tydligt och mycket välstrukturerat. Torsbys nuvarande översiktsplan är ett annat exempel på en välstrukturerad och väl presenterad plan.

Kommunens kommentar:
Synpunkten noteras.

6.2 Kartornas läsbarhet och grafiska tydlighet

Kartmaterialet är i grunden väl sammanställt, men flera kartor har bristande läsbarhet i granskningsversionen. Färgvalen har stundtals låg kontrast, särskilt mellan olika typer av naturvärden, friluftsområden och jordbruksblock, vilket försvårar tolkningen. Symboler och text är ofta små och svåra att urskilja i A3/A4-format, och alltså omöjliga att bedöma i ett utskrivet format. Vissa kartor saknar tydlig koppling till planens ställningstaganden. Detta påverkar användbarheten negativt, särskilt för politiker, medborgare och handläggare som behöver kunna tolka kartorna utan GIS-stöd. VI anser att kartorna ses över med fokus på kontrastförstärkning, tydligare symbolik och en mer konsekvent koppling mellan karta och text inför antagande. Översiktsplanen för Sunne 2011 med tillhörande MKB är bra exempel på en presentation av kartor på ett tydlig och konsekvent sätt.

Kommunens kommentar:
Kommunen noterar synpunkterna en bedömer att kartornas läsbarhet och utformning är tillräcklig för översiktsplanens syfte.

6.3 Ställningstagandenas grafiska synlighet och tydlighet

Planhandlingarna saknar en konsekvent och tydlig grafisk markering av kommunens ställningstaganden. I flera avsnitt integreras ställningstaganden i löpande text utan särskild formgivning, vilket gör dem svåra att identifiera, särskilt i längre textblock. Detta försvårar både tolkning och tillämpning i efterföljande planerings- och lovprocesser, där ställningstaganden ska fungera som vägledande och rättsligt relevanta delar av översiktsplanen. Det försvårar också att ett flertal ställningstaganden är vagt och ospecifikt skrivna, speciellt relaterat till miljö, naturvärden och friluftsliv, och därför svåranvändbara som styrdokument. Till exempel så använder man ”bör göras”, ”bör ske”, ”ska beaktas vid..”. I avsnittet naturvård på sidan 47 är alla ställningstagandena skrivna på ett sätt som gör dem till mycket svaga styrningsinstrument. I ställningstagandet på sidan 52 under Biotopskyddsområden skriver man ”Vid planläggning som påverkar biotopskydd ska dispens sökas. Ansökan bör ske innan detaljplan antas/bygglov beviljas för att veta om önskad åtgärd är genomförbar. Man skriver alltså inte ett starkare ”ska”. Flera ställningstaganden är också ren information och inte ett ställningstagande. Vi anser att planförslaget bör omarbetas och att ställningstaganden lyfts fram genom en enhetlig grafisk form, exempelvis genom särskilda rutor, rubriker eller typografisk markering, så att de omedelbart kan urskiljas från beskrivande text. Språkanvändningen bör också ses över, stärkas och klargöras.

Kommunens kommentar:
Ställningstagandenas formuleringar kvarstår inför granskning 2.

7. Sammanfattande ställningstaganden

Vi bedömer sammantaget att Sunne kommuns förslag till översiktsplan 2040, trots vissa förbättringar i granskningsversionen jämfört med samrådsversionen, fortfarande uppvisar väsentliga och strukturella brister i förhållande till både plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB). Bristerna är av sådan omfattning att planförslaget inte bör antas i nuvarande

form.

De mest allvarliga bristerna rör planens låga styrningsambition. Avgörande avvägningar mellan allmänna intressen skjuts systematiskt till senare prövningsskeden, vilket underminerar översiktsplanens roll som ett strategiskt, samordnande och vägledande dokument i strid med PBL:s intentioner. Detta är särskilt tydligt i hanteringen av riksintressen, jordbruksmark, miljökvalitetsnormer för vatten, LIS-områden, friluftsliv samt i genomförandeavsnittet. Vi bedömer vidare att planen inte i tillräcklig utsträckning redovisar hur riksintressen ska tillgodoses. I flera fall ger den intryck av att kommunen avser att ompröva eller minska riksintressenas betydelse utan erforderligt underlag eller statlig medverkan. Detta riskerar att skapa rättsosäkerhet och strider mot miljöbalkens hushållningsbestämmelser. Planen tenderar också att genomgående undervärdera natur- och friluftslivsintressen till förmån för exploateringsmöjligheter.

Den valda utvecklingsstrategin, med låg kommunal styrning och stark betoning på individuell efterfrågan, innebär enligt vår bedömning en ökad risk för negativa kumulativa effekter. Det gäller bland annat infrastrukturkostnader, serviceförsörjning, social likvärdighet, fragmentering av jordbruksmark samt påverkan på vattenförekomster. Dessa risker identifieras i MKB:n, men omsätts inte i tydliga, bindande eller vägledande ställningstaganden i planen.

Planens befolkningsprognoser saknar tillräckligt stöd i historiska data och aktuell officiell statistik. Valet av prognos framstår som orealistiskt och förefaller vara styrt av politiska ambitioner snarare än faktabaserade antaganden. Detta riskerar att leda till ineffektiv, ojämlik och ohållbar planering.

Utpekandet av utbyggnadsområden, industriområdet i Södra Viken samt LIS-områden saknar i flera fall tillräcklig motivering och står i konflikt med befintliga värden kopplade till friluftsliv, natur, landskapsbild och utbildningsverksamhet. Särskilt allvarligt är att dessa utpekanden görs utan en fullgod analys av alternativa lokaliseringar eller kumulativa effekter.

Vidare bedömer vi att MKB:n inte uppfyller kraven enligt PBL och MB. Den saknar centrala analyser, alternativa utvecklingsscenarier, bedömningar av kumulativa effekter, biologisk mångfald och klimatrisker samt en tydlig och transparent metodik. MKB:n kan därför inte anses utgöra ett tillräckligt beslutsunderlag och bör omarbetas i grunden, följt av en ny granskningsomgång.

Slutligen försvårar planens struktur, presentation och grafiska utformning dess användning som styrdokument. Ställningstaganden är otydligt markerade och ofta svagt formulerade, vilket ytterligare minskar planens rättsliga och praktiska genomslag.

Vår samlade slutsats är att översiktsplanen och tillhörande MKB behöver revideras i grunden. Detta krävs för att stärka den strategiska styrningen, säkerställa att riksintressen och miljöbalkens krav tillgodoses, samt att planen baseras på realistiska och transparenta befolknings- och utvecklingsantaganden. Därigenom kan rättssäkerhet, långsiktig hållbarhet och faktisk vägledning uppnås. I annat fall riskerar planen att leda till konflikter, överklaganden och en långsiktigt ohållbar
mark- och vattenanvändning i Sunne kommun. En väl genomarbetad och strategisk översiktsplan skulle däremot kunna ge tydliga och förutsägbara riktlinjer för såväl företags- och industrietableringar som för privatpersoner som överväger att flytta till kommunen.

Kommunens kommentar:
Synpunkterna noteras, se bemötande per sakfråga ovan.

Yttrande 18
Synpunkter på delar av föreslagen ny översiktsplan för Sunne kommun gällande fram till år 2040
Först några hjälpsamma synpunkter om meningsbyggnad och sakfel:

På **s. 6** läser vi att ”Kommunstrategins prioriterade områden är stark samhällsgemenskap, pålitlig välfärd och levande landsbygdskommun. Detta genomsyrar bland annat översiktsplanen genom:
• möjlighet till delaktighet
• planering av den fysiska miljön
• fokus på infrastruktur
• stärker beredskapen
• tillgängliggör naturmiljö och fokus på kultur”

I mina öron låter ”**en** levande landsbygdskommun” bättre i sammanhanget. Vidare låter de tre första punkterna ok, men de två sista behöver omformuleras. Det låter inte bra som det är skrivet: ”Detta genomsyrar bland annat översiktsplanen genom: stärker beredskapen”. Inte heller: ”Detta genomsyrar bland annat översiktsplanen genom: tillgängliggör naturmiljö och fokus på kultur”.
På **s. 57** finns kartan med *Särskilt värdefulla områden i Sunne kommun Kulturmiljöprogram, WSP* 2024. I texten står det under Gräsmarks socken: Gräsmarken och Ginnemo. Ett ”r” har kommit bort, det heter Grinnemo.
På **s. 58** nämns Kymälven ett par gånger. Där saknas ett ”s”, älven heter Kymsälven.

Kommunens kommentar:
Synpunkterna noteras och en redaktionell översyn görs inför granskning 2.

Synpunkter på textens innehåll:
I det inledande kapitlet beskrivs på **s. 6** *Kommunala mål och strategier*. Sunnemodellen med sina fem pusselbitar omnämns, men inte vilka pusselbitarna är. Beskrivningen av vad modellen handlar om blir därmed lite svävande och diffus. Efter en stunds sökande på nätet hittade jag pusselbitarna.
”Sunne är platsen där modet växer, livet är enkelt och allt är möjligt” är den övergripande visionen för kommunstrategin 2025-2040 och visar riktningen för hur vi tillsammans får Sunne kommun att utvecklas. Om visionen ska få en äkta och sann betydelse och inte enbart vara ord som låter bra, så behöver Sunnemodellens fem pusselbitar genomsyra varje steg i arbetet i kommunen. Jag anser därför att nedanstående text ska finnas med i översiktsplanens inledning.

”Sunnemodellens fem pusselbitar:
1. **Människan/Individen:** Individen sätts i centrum och man utgår från att alla vill bidra.
2. **Öppenhet:** Processen ska vara transparent och synlig för medborgarna.
3. **Medskapande:** Att arbeta tillsammans och involvera människor tidigt.
4. **Tillit:** Att bygga förtroende mellan kommun och invånare.
5. **Bemötande:** Att möta människor med respekt och skapa möten mellan olika intressen, åldrar och branscher för att få in många perspektiv.”

Kommunens kommentar:
Nivån på redovisning av Sunnemodellen kvarstår.

Flera synpunkter:
I granskningshandlingen gällande Översiktsplanen för Sunne Kommun 2040 står skrivet att kommunen väljer att låta den så kallade Björnhöjden stå kvar som lämpligt område för vindkraftsutbyggnad. Men det är heller inte så tydligt uttryckt, eftersom namnet inte nämns.
På **s. 35** finns *Mark- och vattenanvändningskarta*. På kartan är området utmärkt, men i texten i tabellen på **s. 37** står att läsa: ”Inga nya vindkraftsområden pekas ut.”
På **s. 62** med rubrik *Vindkraft:*
”Vindkraftsutbyggnaden behöver femdubblas i Värmland. Länsstyrelsen har tagit fram en regional vindkraftsanalys i syfte att utreda de största utmaningarna för att möta framtidens elbehov. För Sunne redovisas i Länsstyrelsens analys flera potentiella områden med gynnsamma förutsättningar för vindkraft med hänsyn till vindlägen, hänsynsavstånd samt utvalda intressen. Sunne kommun avser inte att peka ut nya vindkraftsområden. I föregående översiktsplan pekas tre områden ut för vindkraftsutbyggnad. Två av dessa har bebyggts. Fryksdalshöjden och Finnfallet…”

Kommentarer:
Att vindkraftsutbyggnaden i Värmland behöver femdubblas låter helt befängt. Det lär innebära att varenda höjd ska bekläs med vindsnurror. Områdena som Länsstyrelsen kommit fram till i sin vindkraftsanalys tar hänsyn till vindlägen, hänsynsavstånd samt utvalda intressen och därför finns inte ”Björnhöjden” med som lämpligt område för vindkraftsutbyggnad i deras analys. Sunne kommun däremot ser enbart till vindläget och att kommunen får vara duktig och bidra till den gröna omställningen som visat sig vara allt annat än grön. Inte heller här finns ”Björnhöjden” namngiven.
Inte ska man väl behöva gå tillbaka till föregående översiktsplan för att få veta vilket det tredje området som pekats ut är? Alla kommuninvånare är kanske inte så insatta i översiktsplanen. Men det kan ju tolkas som ett sympatiskt drag att kommunen inte avser att utpeka några nya vindkraftsområden.

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkter gällande Björnhöjden bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående vindkraft vid Björnhöjden”.*

En annan reflektion: Det är märkligt att det nu för tiden ALDRIG pratas om att vi ska spara på energin. Tekniken utvecklas och de flesta produkter som är elberoende blir allt mer energieffektiva. Många, som ”förstår sig på”, spår däremot att vi kommer att fördubbla vårt energibehov de två närmaste decennierna. Ännu ett sätt att tjäna pengar. Rika blir rikare.
På **s. 30** beskrivs området *Sunne Nordväst* och där återfinns lite otippat meningen ”Ett vindparksområde finns utpekat på Björnhöjden.” Namngivet.
På **s. 88** läser vi om *Värmlandsstrategins vision* ”Ett hållbart Värmland som förändrar världen”, fyra områden:
• Förbättra livsvillkoren
• Höja kompetensen
• Utveckla attraktiva platser
• Stärka konkurrenskraften

Kommentar:
Att säga JA till vindkraft på Björnhöjden kommer inte att på något sätt förbättra livsvillkoren för oss som bor i omgivningarna. Inte heller skulle det höja kompetensen, tvärtom skulle det avslöja Sunne kommuns brist på kompetens och oförmåga att förstå de negativa konsekvenserna genom att godta den placeringen av en stor vindkraftsutbyggnad i hjärtat mellan Tossebergsklätten och Rottnadalen.
Katastrof kort sagt. En vindkraftsetablering där skulle verkligen inte ”utveckla attraktiva platser”. Inte heller skulle konkurrenskraften stärkas, p.g.a. den enormt stora negativa påverkan det skulle få på så många avgörande områden, vilket bl.a. framkommit i tidigare till kommunen insända synpunkter.
På **s. 89-90** läser vi om *Energi- och klimatstrategi för Värmland* med fokus på fyra framgångsområden:
• Fossilfria och effektiva transporter
• Robust och flexibelt energisystem
• Långsiktigt hållbart jord- och skogsbruk
• Ansvarstagande konsumtion

> *Kommunens kommentar:*
> *Synpunkter gällande Björnhöjden bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående vindkraft vid Björnhöjden”.*

Kommentarer:
Fossilfria och effektiva transporter… Kan vi påstå att förberedelser, byggnation och transporter inför en stor vindkraftsetablering är fossilfri och att effektiva transporter används? Grävmaskiner och lastbilar som går på el? Och hissarna i tornen, hur var det nu med asbesten där? Robust och flexibelt energisystem… Hm, inte kan vi kalla vindkraften för robust och flexibel. Här anger Sunne kommun under Hänsynstagande: ”Översiktsplanen bekräftar tidigare utpekade utbyggnadsområden för vindkraft.”
Långsiktigt hållbart jord- och skogsbruk… En gång vindkraft, inom överskådlig tid inget annat än vindkraft. En enorm hårdjord yta, ett hektar grusplan runt varje snurra, kolossala fundament som ”täcks över med 50 cm jord så kan man plantera skog där”.
Ansvarstagande konsumtion… Tja, kan det vara ansvarstagande att utgå från att konsumtionen enbart ska öka. Vi behöver hitta alternativ och få balans.
Avslutande ord

Vi återgår till *de fem pusselbitarna*.
1. **Människan/Individen:** Individen sätts i centrum och man utgår från att alla vill bidra.
2. **Öppenhet:** Processen ska vara transparent och synlig för medborgarna.
3. **Medskapande:** Att arbeta tillsammans och involvera människor tidigt.
4. **Tillit:** Att bygga förtroende mellan kommun och invånare.
5. **Bemötande:** Att möta människor med respekt och skapa möten mellan olika intressen, åldrar och branscher för att få in många perspektiv.

Den pågående processen om vindkraftsplanerna på ”Björnhöjden” har tidigare inte genomsyrats av de viktiga pusselbitarna. Där finns en utvecklingspotential…

Kommunens kommentar:
Synpunkter gällande Björnhöjden bemöts under rubrik ”Inkomna yttranden från privatpersoner angående vindkraft vid Björnhöjden”.